

Spor ve Yönetim Çalışmaları

Editör
GÖKHAN ACAR

BİDGE Yayınları

Spor ve Yönetim Çalışmaları

Editör: Prof. Dr. Gökhan ACAR

ISBN: 978-625-372-260-9

1. Baskı

Sayfa Düzeni: Gözde YÜCEL

Yayınlama Tarihi: 25.06.2024

BİDGE Yayınları

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının ve editörün yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 71374

Yayın hakları © BİDGE Yayınları

www.bidgeyayinlari.com.tr - bidgeyayinlari@gmail.com

Krc Bilişim Ticaret ve Organizasyon Ltd. Şti.

Güzeltepe Mahallesi Abidin Daver Sokak Sefer Apartmanı No: 7/9 Çankaya /
Ankara

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
Yerel Yönetimler Bünyesinde Görev Alan Personelin Spor Farkındalık Düzeylerinin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi	4
Ahmet AYDEMİR.....	4
Levent ATALI.....	4
Spor Salonuna Giden Bireylerin Memnuniyet Düzeyleri ile Sosyal Fizik Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	56
Ali YILDIRIM.....	56
Değişim İhtiyacının Spor Örgütleri Açısından Önemi	83
Dilek YILMAZ.....	83
Sporda Çocuk Koruma: Türkiye'deki Mevcut Durum ve Önleme Stratejileri.....	115
Gökhan ACAR	115

BÖLÜM I

Yerel Yönetimler Bünyesinde Görev Alan Personelin Spor Farkındalık Düzeylerinin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi

Ahmet AYDEMİR¹
Levent ATALI²

Giriş

Yaradılışı gereği insanoğlu sosyal bir varlık olarak dünyaya gelmektedir. Fizyolojik, Psikolojik, sosyal, kültürel ve benzeri pek çok açıdan çevresinden etkilenmektedir. Farkındalık ile ilgili tarihsel sürecine bakıldığında zaman iki bin beş yüz senelik bir tarihi birikime dayanmaktadır. Günümüzde farkındalık ile ilgili batı toplumlarında bireylerin zihinsel açıdan bilinçlendirme ve iyileştirme yöntemi

¹ Dr. Kocaeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi / Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ahmetaydemir1904@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6778-4175>

² Prof. Dr. Kocaeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi / Spor Yöneticiliği Bölümü, levantatali@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2035-8523>

olarak kullanılmaktadırlar. Benzer şekilde bütün kurumları ile ilgili de rehabilite etme yöntemi yaklaşımı içerisinde oldukları (Kabat-Zinn, 1982).

Sergilenen bu yaklaşım ile birlikte modern anlamda gelişimden yana politikalar izleyen batı toplumlarında daha iyi odaklanma, iyi düşünme, verimli gözlem yapma, zamanı etkili bir biçimde kullanma, deneyime önem verme gibi pek çok özellik kurumlara yansıtılarak başarı elde edilmektedir. Bu birikimin bilincinde olan toplumlar farkındalığı milli bir kültürün oluşmasına, sosyal açıdan bilinçli bir toplumun inşa edilmesine ve bu farkındalığı toplumun bütün kesimlerine ulaştırmaya özen göstermişlerdir. Günümüzde eğitim seviyesinin yüksek olması, iletişim araçlarının rolü çok büyük bir öneme sahiptir. Ulusal, bölgesel veya dünya çapındaki spor etkinlikleri farkındalık için fırsatlar sunmaktadır (Yetim, 2019).

Uluslararası olimpiyat komitesi gibi sporun en çok etki oranına sahip kuruluşu farkındalık ile ilgili pek çok çalışması bulunmaktadır. Etki gücüne sahip bu organizasyon için dünya geneli Hükümetler sivil toplum kuruluşları, özel kuruluşlar, sporun diğer paydaşları ve yerel yönetimler etkinliklerde özellikle sosyal sorumluluk çerçevesi içerisinde farkındalık oluşturma çalışmaları yapmaktadırlar. Benzer şekilde Avrupa ülkeleri arasındaki spor farkındalığını icra etmek amacıyla Avrupa birliği bünyesinde bir birim oluşturarak sorumluluğunu yerine getirmektedir (Yıldız ve Aydın, 2013).

Çağa adapte olmak için ülkemizde de benzer bir dönüşüm içinde olduğu gözlemlenmektedir. Pek çok kurum ve kuruluşta

farkındalık kavramının etkileri görülmektedir. Özellikle yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarımız sosyal sorumluluk ve sporun farkındalık oluşturmada rolüyle pek çok projelere imza atmışlardır Ancak yirmi birinci yy günümüz dünyasında kitlesel iletişim araçlarının dünyanın her tarafında kendine hızlı bir şekilde alan bulması tüm toplumları her açıdan etkilemektedir. Hem olumlu hem de olumsuz yanları bulunmaktadır. İşte tam da bu noktada farkındalığı arttırılmış kamu kurumları, yöneticiler, sivil toplum örgütleri, spor camiası ve yerel yönetimlere büyük bir sorumluluk düşmektedir. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi 2014 yılında ülkemiz adına spor bilinci ve spor farkındalığını sürdürülebilir olması için çok önemli bir sosyal sorumluluk projesini hayata geçirmiştir. Türkiye milli olimpiyat komitesinin “Olimpik anneler Projesi” kapsamında ülke çapında çocuklarda spor farkındalığı oluşturmak ve spora teşvik etmek, spor ile iç içe büyümelerini sağlamak, çocuklarını spora göndermek istemesine rağmen herhangi bir bilgisi ve alternatifi olmayan bu konuda yardıma ihtiyacı olan annelere destek olmak, çocuğunu spora teşvik eden anne olimpik annedir sloganıyla proje aracılığı ile beraber Türkiye’de 35 sporcuya finansal destek sağlamak, Türkiye’de 81 ilde 81 okula Türkiye Milli Olimpiyat komitesi Milli eğitim bakanlığı iş birliği ile çocukların sporla beraber yaşamlarında farkındalık oluşturup yaşam becerilerine katkıda bulunmak, yaşam boyu spor yapma bilincini oluşturup her sene spor malzemesi sağlamak projenin içeriğini oluşturmaktadır. Bu proje Türkiye’de spor farkındalığı için çok kıymetli bir girişimi ifade etmektedir (GSGM, 2005).

Yönetimin beş temel fonksiyonu olan Planlama, örgütlenme, sevk ve idare, koordinasyon ve denetleme ile birlikte bütün

paydaşların ortak akıl ve alanında kendisini geliştirmiş ekipler ile birlikte hareket etmesi durumunda toplumların her açıdan farkındalığının arttığı gözlemlenmiştir (Basım ve Argan, 2009).

Ülkemizin her açıdan büyük bir potansiyeli bulunmaktadır. Toplumun sportif faaliyetleri kapsamında tüm ihtiyaçlarının karşılanması hayati önem taşımaktadır. Çağdaş spor bilincinin varlığı günümüzde artık spor farkındalığı ile ilişkilendirilmektedir. Bir toplumda spor farkındalığının gelişmiş olması beden, ruhen, sosyal ve kültürel değerlerin korunmasının yanında ekonomik olarak da modern düzeyde bir gelişimi meydana getirmektedir. Bunun için de Spor camiası ile beraber bütün paydaşların beraber hareket etmesi sonucu tüm topluma pozitif yönde kalıcı katkılar sunacaktır (Yetim, 2019).

İlgili alan yazın incelendiği hem yerli literatür hem de yabancı literatür yerel yönetimlerde pek çok araştırma olmasına rağmen, spor farkındalığı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırmamızda Yerel yönetimler bünyesinde görev alan personelin spor farkındalık düzeylerinin yaşam becerileri üzerindeki etkilerinin olup olmadığı incelenmiştir.

Bu araştırma ile birlikte hem yerli literatüre hem de yabancı literatüre gelecekte yapılacak olan benzer çalışmalara katkı sağlayabilmesi açısından da bu çalışmanın önem arz edeceği söylenebilir.

Farkındalığın Tanımı

Farkındalık bireyin bilinç durumu ile ilgili bir kavram olmanın yanı sıra psikolojik olarak gelişim sergilemiş, olgunluğa erişmiş insan ile ilişkilendirilmektedir. Psikolojik açıdan

bakıldığında ise bireyin düşünme yeteneği, duygu durumu ve insanların davranışlarını anlamlandırma olarak tanımlanmıştır (Appelbaum, 1973:Aktaran: Uyar, 2019).

Farkındalık bireylerin sahip olduğu kültürel yapıları, inanç durumları, ekonomik yapıları, almış oldukları eğitimle birlikte pek çok faktör etkileyerek bireyden bireye değışiklik göstermektedir. Yapılan araştırmalarda da her bireyde olduğu gibi her toplumun da kendine özgü farkındalığı bulunmaktadır. Bireylerin farkındalık düzeylerinin artması eğitim seviyeleri, tecrübe edinmeleri ile paralellik sergilemektedir (Dökmen, 2005).

Kabat-Zinn (2005), farkındalık ile ilgili bireyin anlık deneyimleri sonucu hiçbir etki altında kalmadan dikkat sonucu oluştuğunu açıklarken bir diğer tanımda ise anlık deneyimlerin yanında farkındalığa etki eden araçların da olması gerekmektedir (Siegel, 2009).

Brown ve Ryan (2003), farkındalığı bireyin içinde bulunduğu koşulların deneyime sevk ederek bir uyanma süreci olarak tarif etmektedir. Farkındalık ile ilgili yapılan araştırmalar sonucu tanımların sadece bir alanla sınırlandırılmamağı pek çok alanla ilişkilendirilebileceği, yapılan tanımların ise daha çok gözlem, deneyim, dikkat, bireyin eğitim düzeyi, bireyin sosyal çevresi, bir olayın bilincine varma, bireyin kendisinde toplanan bu özelliklilerin beceriye dönüşmesi ile birlikte mevcut koşullarla ilişkilendirildiği gözlenmiştir (Çatak ve Ogel, 2010).

Farkındalığın Tarihsel Süreci

Tarihsel geçmişı 2500 yıl öncesine dayanan farkındalık günümüz dünyasında ilgi gören süreci de beraberinde getirmiştir. Batı dünyasından gelen bu birikimi bilim insanları araştırmalarıyla günümüze taşımışlardır (Kang ve Whittingham, 2010).

Bilim insanları farkındalık ile ilgili yapmış oldukları araştırmalarda ilk kez Budizm dinine ait yazıtlarda rastlamışlardır. Farkındalık bireyin kendini en iyi şekilde tanımasıyla beraber evrensel doğrulara ulaşmasını sağlayan bir süreci ifade etmektedir (Kabat-Zinn, 2009).

Farkındalık elli senedir batı dünyasında psikolojik bir yaklaşım olarak ele alınmaktadır. Daha çok bireylere bilinç durumunu rehabilite ederek terapiler düzenlenmektedir. Bu yaklaşım ile birlikte bireylerde pek çok olumlu yansımaları olduğu gözlemlenmiştir (Kabat-Zinn, 1982).

Farkındalığın önemi

Farkındalık kavramı tarihten beri çok büyük önem taşımaktadır. Bireysel farkındalığın yanında toplumlarında farkındalığa erişmeleri her zaman farkındalığı farklı faktörler kullanılarak desteklenmiştir. Tarihe bakıldığında zaman kimi zaman bilim ile kimi zaman müzik ile kimi zamanda Mega düzeydeki dünya çapına etki edecek spor organizasyonları ile kimi zamanda sosyal sorumluluk projeleri aracılığı ile yapılmıştır. Tarihteki önemine bakıldığında zaman Rönesans, Fransız devrimi, aydınlanma çağı ve Türkiye cumhuriyetinin kurulması aslında farkındalığın toplumlar için ne kadar önemli olduğuna örnek verilebilir (Arkonaç, 2015).

Spor Farkındalığı

Spor farkındalığı, Sporun insana ve topluma katmış olduğu özelliklerin farkına varma, farklı alanlarla ilişkilendirerek çevremize yararlı olup bilinçlendirme olarak tanımlanabilir. Modern dünyada spor aracılığıyla tarihten beri süregelen farkındalık için pek çok konuya dikkat çekilmiştir (Karakuş, 2008).

Genel anlamda toplumun ihmal ettiğı ya da gözden kaçırdığı sosyal sorumluluk kapsamında spor aracılığı ile bu konulara toplumun dikkatini çekmek, fikir sahibi olmasını sağlamak, bilinçlendirmek ve katkı sunmalarını sağlamak amaçlanmaktadır. Dolayısıyla bu tarz bir organizasyonu yapmak içinde spor çevreleri, kamu ve özel kuruluşları ve en önemlisi de sivil toplum örgütleri gibi pek çok paydaşın beraber hareket etmesini zorunlu kılmaktadır. Yapılan bu tarz organizasyon sonucu farkındalığı toplum nezdinde canlı tutmak, toplumun bilinç düzeyinde kalıcı etkiler amaçlanmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde çağdaş düzeyde spor farkındalığının oluşması için öncelikle spor bilincinin bütün dinamik hareketleri ile toplumun bütün kesimlerine kazandırılması gerekmektedir (Aydın ve diğ, 2003).

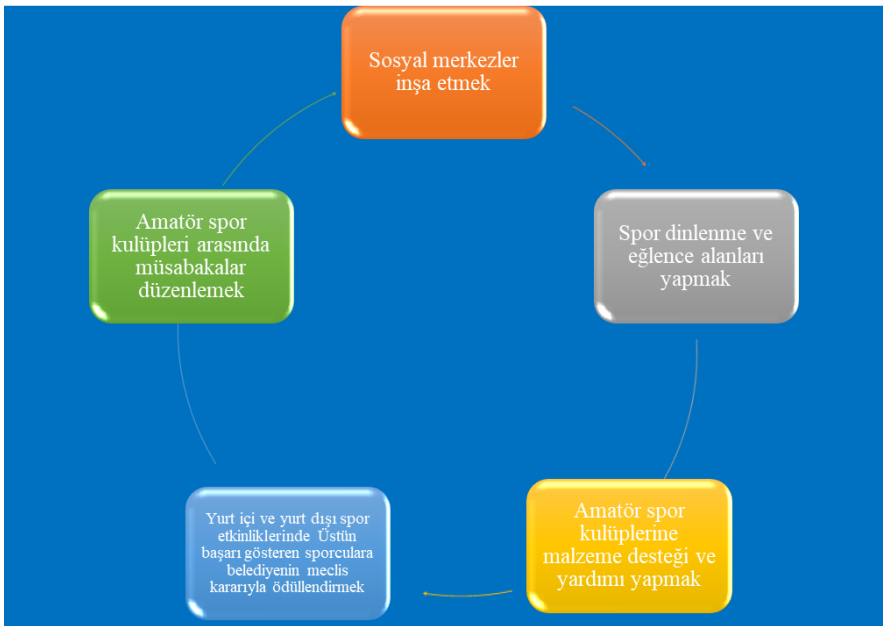
Türkiye’de sporun anayasada belirtilen Madde 59 – Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur. Bu kapsamda bu görevi kamu kuruluşları aracılığı ile gerçekleştirir (Zengin ve Öztaş, 2008).

Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Spor Hizmetleri

Dünyada 20 yy başlarına doğru yerel yönetimler devlet içerisindeki statüsünü elde etmiştir. Belirli düzeydeki bir coğrafi

alandaki bireylerin bir araya gelerek belirli bir süreliğine ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla yasal çerçeve içerisinde yetkilendirdiği karar organlarıdır. Dünyada olduğu gibi spor hizmetlerini icra etmede yerel yönetimlere 5216 sayılı belediye kanunu ile sorumluluk yasayla verilmiştir (Zengin ve Öztaş, 2008).

Devlet kendi yetkisini belirli bir kısmını kendi çizmiş olduğu sınırlar içinde devreder. Yerel yönetimler halkın eğitim faaliyetleri, sosyal ihtiyaçlarını, kültürel etkinlikleri düzenleme, sağlık, bilim, gibi pek çok alanda görev ve yetkilendirilmiştir. Bunun yanında da 5216 belediye kanunu çerçevesinde vatandaşların spor ihtiyacını karşılama görevi verilmiştir bu kanun çerçevesinde;

Şekil 1: Yerel Yönetimlerin görev ve sorumlulukları

Yukarıda belirtilen maddeler ışığında yerel yönetimlere anayasada belirtilen spor hizmetlerinin kamu kuruluşları aracılığı ile

yerel yönetimlere görev ve sorumlulukları verilmiştir (Parlak ve Özgür, 2002).

Ülkemizde anayasa ile düzenmiş üç çeşit yerel yönetim birimi bulunmaktadır. Bu birimleri sıralayacak olursak; Belediye, il özel idaresi ve köy olarak yapılanmıştır. Halkın ihtiyaçlarını gidermede en büyük görevi belediye üstlenmektedir. Benzer uygulamalar gelişmiş ülkelerde de mevcuttur. Yerel yönetim birimleri arasında belediyeler daha aktif bir rol oynamaktadırlar (Nadaroğlu, 1994).

Spor Farkındalığı ve Yerel Yönetimlerde Spor Hizmetleri

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (İngilizce: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, kısaca UNESCO) 1950 yılından beri spor ile ilgili aktif bir şekilde ilgi duyarak dünya genelinde pek çok sivil toplum kuruluşu, spor organizasyonları, devletler ile birlikte spor farkındalığı oluşturmak amacıyla çeşitli projeler yapmaktadır. Bu kapsamda 1975 yılında hayata geçirmiş olduğu “Bütün dünya için spor programını” faaliyete geçirerek bu programla birlikte dünyada spor farkındalığı aracılığı ile artan suç oranlarını azaltmak, bireylerin her açıdan hayat kalitesini arttırmak ve bireylerde kalıcı bir spor farkındalığı oluşturma amacıyla yapılmıştır (GSGM, 2005).

Her yıl Avrupa birliği ülkelerinde yaklaşık 150 milyon kişi organize edilen spor etkinliğine katılmaktadırlar.

Almanya'da 100.000 spor kulübü ve 1000.000 dan fazla sektör bu kulüplere bağlıdır. Spor sektörü ülkede 4. Sırada yer almaktadır.

Danimarka'da 2.000.000 milyon kişi spor kulübüne üyedir bu veriler ülke nüfusunun % 40 oluşturmaktadır

Hollanda da ise 4 milyon vatandaş bir spor kulübüne üyeliği bulunmaktadır. Kalan yaklaşık 4 milyon vatandaş ise üyeliği bulunmaksızın aktif bir şekilde spora katılım göstermektedirler. Bu veriler nüfusun neredeyse bütününtü kapsamaktadır.

İspanyada düzenlenen Barcelona olimpiyat oyunları için kamu, yerel yönetimler ve özel sektör spor tesisi, altyapı ve çevreye yönelik toplamda 6 milyon Euro para harcanmıştır.

İrlanda yaklaşık nüfusun yarısı olimpiyat oyunlarında sergilenen spor dallarını icra etmektedirler.

Portekiz'de spor ile ilgili gazete olan A Bole günde 200.000 tiraja ulaşarak ülkede ilk sırada yerini almaktadır.

Şekil 2: Avrupa Birliği Ülkelerinin Spor Farkındalığı İstatistik Tablosu

Yukarıda belirtildiği gibi spor bilincinin toplumlar için ne kadar önemli olduğu ve spor farkındalığının Avrupa birliğindeki vatandaşların yaşam becerine etki ettiği ve yaşam kalitelerini arttırdığını söylenebilir (Luxemburg, 1992).

Spor Farkındalığı ve Yaşam Becerileri

Dünya sağlık örgütü yaşam becerilerini bireylerin gündelik hayatında karşılaştığı zorluklarıyla baş etmesi, bilinçli bir şekilde karar alma sürecini yönetmesi, eleştirel sorgulayıcı bakış açısı kazanmaları, sosyal hayatlarında sağlıklı ilişkiler kurmalarına, empati özelliğinin gelişmesi olarak tanımlanabilir (World Health Organization (WHO, 2004).

Spor aracılığı ile yaşam becerileri bireylerde okulda evde iş ortamında ve toplumun bütün kademelerinde etkin bir şekilde özellikler kazandırmaktadır (Williams ve diğ., 2020).

Değişen dünya şartları göz önüne alındığı zaman kolay erişim imkânı, fiziksel olarak hareketsiz bir yaşam alanı oluşturmuştur. Bu değişimler sonucu psikolojik ve sosyal açıdan olumsuz etkilerini de beraberinde getirmiştir. Bireylerin spora duydukları ihtiyaç arttığı söylenebilir (Şahin ve diğ., 2019). Spor aktiviteleri aracılığı ile pek çok ülkede özellikle gençlerin ve dezavantajlı bireylerin katılımını sağlayarak onlarda yaşam becerileri kazandırma, özgüven geliştirme ve bireysel olarak farkındalığa sevk etmektedir (Allen ve diğ., 2015).

Spor farkındalığına erişmiş bireylerde spor aktiviteleri esnasında becerililer kazanmasının yanında sporun olmadığı hayatın tüm aşamalarında katkılar sunmaktadır. Karar verme, zamanı etkin ve verimli kullanma, rol model iletişim yapısı oluşmasına yardımcı olmaktadır (Gould ve Carson 2008).

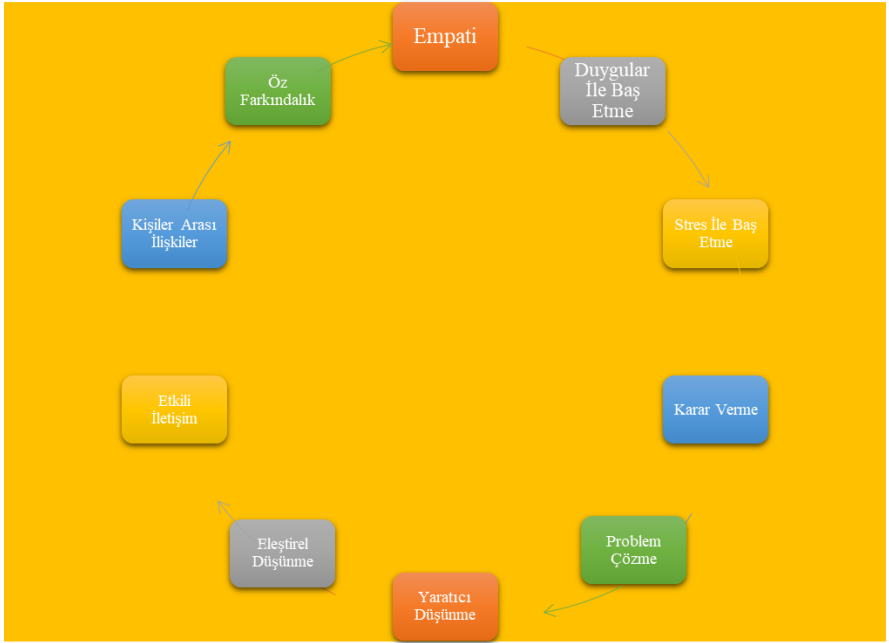
Spor bilincinin oluşması ve yaşam boyu sürdürebilir olması önem arz etmektedir. Bu konuda en büyük sorumluluk yerel yönetimlere düşmektedir. Yerel yönetimler bu farkındalığı sağlayarak yerelden bütün bir topluma ulaşacak şekilde farkındalık oluşturmakla yaşam becerileri kazandırabilir (Alaeddinoglu, ve diğ., 2021).

Yaşam Becerilerinin Önemi

Bireylerin erken yaşlarda yaşam becerileri kazanmaları hayatın her aşamasında önem taşımaktadır. Çocukluk çağında bu becerileri kazanan bireylerde karara verme, öz farkındalığının

bilincine varma, karşılaşılan zorluklar ile başa çıkma, eksik yönlerinin farkına varıp tamamlamak, sosyal çevreye adaptasyon sağlamak, gelişen koşullara ayak uydurmak gibi pek çok özelliği barındırmaktadır (UNESCO, 2004).

Yaşam Becerilerinin Bileşenleri

Şekil 1: Yaşam Becerileri Bileşenleri

Yukarıda sıralanan yaşam becerilerinin bileşenleri günlük yaşantımızda çok önem taşımaktadır. Bu bileşenlerin varlığı günlük yaşantımıza pek çok açıdan katkı sağlamakla beraber bireylerin her konuda uyumlu bir kişilik yapısının oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Yaşam becerilerinin bileşenlerinin eksikliğinde ise beden ruhen ve sosyal açıdan eksik bir kişilik yapısının ortaya

ıkmasına zemin hazırlamaktadır dolayısıyla bu bileşenlerin varlığı hayati derecede önem taşımaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 1993).

Amaç

Spor Farkındalığı insanın doğal yapısına anlam kazandırmaktadır. Müsabakalarda hoşgörüyü meydana getirmektedir. Fiziksel aktivite ile ilgilenen bütün bireylere farklı bir perspektiften bakmalarını sağlamaktadır. Spor farkındalığı ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Ancak yerli ve yabancı literatür incelendiğinde yerel yönetimlerde spor farkındalığının yaşam becerilerinin etkisine yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır;

Bu doğrultuda amacımız Yerel Yönetimler Bünyesinde Görev Alan Personelin Spor Farkındalık Düzeylerinin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesidir.

Yöntem-Araştırma Modeli

Araştırmanın yöntemi nicel araştırma yöntem ve tekniklerine göre yapılmıştır. Çalışmada Betimsel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında kolayda örneklem yöntemi kullanılarak araştırma verilerine ulaşılmıştır.

Araştırmanın evreni 18 ile 65 yaş aralığı toplamda 737 Sakarya Büyükşehir Belediyesinde görev alan personelden oluşmuştur. Araştırmanın örneklem grubu ise 737 kişilik evren içerisinde yaşları 18 ile 65 yaş aralığında bulunan 325 Sakarya Büyükşehir Belediyesinde görev alan personelden oluşmuştur.

Araştırmada verilerin toplanması için spor farkındalığı leği ile sporda yaşam becerileri leği kullanılmıştır

Sakarya Büyükşehir Belediyesinde verilerin toplanması için Kocaeli Üniversitesi Sağlık bilimleri enstitüsü ölçeklerin uygulatılabilmesi için gerekli olan resmi izinler alınmıştır. Bu kapsamda Sakarya büyükşehir belediyesinde görev yapan toplamda 737 personelden 325 personele ulaşılmıştır. Bizzat araştırmacı tarafından ölçekler belediye personeline uygulatılarak veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması gönüllülük esas dikkate alınarak yapılmıştır.

Toplanan verilere uygulanacak istatistiksel analizlere karar vermeden önce verilerin arpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmış, burada verilerin -2,...,+2 aralığında değiştiği tespit edilmiştir. Söz konusu bu aralığın normal dağılıma uygun olduğuna dair (George ve Mallery, 2019, ss. 114-115) kanıtlar literatürde mevcuttur. Verilerin analizinde tek yönlü MANOVA, Pearson korelasyon ve Regresyon analizleri kullanılmış, anlamlılık $p<.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin tanımlayıcı istatistik sonuçları

Cinsiyet	N	%
Kadın	143	44,0
Erkek	182	56,0
Yaş	N	%
18-25 yaş	24	7,4
26-35 yaş	130	40,0
36-45 yaş	131	40,3
46-65 yaş	40	12,3
Eğitim Durumu	N	%
İlköğretim	13	4,0
Ortaöğretim	113	34,8
Yükseköğretim	199	61,2
Spor Geçmişi	N	%
Var	112	34,5
Yok	213	65,5
Toplam	325	100,0

Tablo 1' e göre katılımcıların %44,0'ının (n=143) kadın; %56,0'ının (n=182) ise erkek olduğu; %7,4'ünün (n=24) 18-25 yaş arası, %40,0'ının (n=130) 26-35 yaş arası, %40,3'ünün (n=131) 36-45 yaş arası, %12,3'ünün (n=40) 46-65 yaş arası; %4,0'ının (n=13) ilköğretim düzeyinde, %34,8'inin (n=113) ortaöğretim düzeyinde, %61,2'sinin (n=199) yükseköğretim düzeyinde eğitim aldığı; %34,5'inin (n=112) spor geçmişinin olduğu, %65,5'inin (n=213) ise spor geçmişinin olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların spor farkındalıklarının cinsiyete göre MANOVA sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	F	P
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Kadın	143	48,01	16,08	6,371	,012
	Erkek	182	53,35	20,88		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Kadın	143	28,07	9,63	,042	,838
	Erkek	182	28,29	9,33		
Spor Farkındalığı	Kadın	143	78,13	24,51	3,782	,053
	Erkek	182	84,12	29,77		

Tablo 2’deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Pillai’s Trace=,052; F=5,905; p=,001; η^2 =,052) değerler katılımcıların cinsiyetine göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme (F=6,371; p=,012) ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Katılımcıların spor farkındalıklarının yaşa göre MANOVA sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	ss	F	P
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	18-25 yaş	24	53,04	20,15	,478	,698
	26-35 yaş	130	49,49	18,71		
	36-45 yaş	131	51,83	19,12		
	46-65 yaş	40	51,97	19,89		
Sosyal ve Bireysel Fayda	18-25 yaş	24	31,33	9,73	1,733	,160
	26-35 yaş	130	27,09	9,22		
	36-45 yaş	131	28,85	9,63		
	46-65 yaş	40	27,70	9,22		
Spor Farkındalığı	18-25 yaş	24	86,58	28,94	,785	,503
	26-35 yaş	130	78,89	27,40		
	36-45 yaş	131	83,02	27,62		
	46-65 yaş	40	81,80	28,45		

Tablo 3’deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Pillai’s Trace=,041; $F=1,469$; $p=,155$; $\eta^2=,014$) değerler katılımcıların yaşa göre spor farkındalıkları ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 4. Katılımcıların spor farkındalıklarının eğitim durumlarına göre MANOVA sonuçları

	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	ss	F	P
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	İlköğretim	13	44,54	17,94	7,446	,001
	Ortaöğretim	113	46,15	16,04		
	Yükseköğretim	199	54,18	20,11		
Sosyal ve Bireysel Fayda	İlköğretim	13	21,85	7,17	19,754	,000
	Ortaöğretim	113	24,61	7,83		
	Yükseköğretim	199	30,64	9,62		
Spor Farkındalığı	İlköğretim	13	68,46	25,53	11,782	,000
	Ortaöğretim	113	72,93	22,79		
	Yükseköğretim	199	87,19	28,93		

Tablo 4’deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Pillai’s Trace=,115; $F=6,547$; $p=,000$; $\eta^2=,058$) değerler katılımcıların eğitim durumlarına göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ($F=7,446$; $p=,001$), sosyal ve bireysel fayda ($F=19,754$; $p=,000$) ve spor farkındalığı ($F=11,782$; $p=,000$) ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Katılımcıların spor farkındalıklarının spor geçmişi olma durumlarına göre MANOVA sonuçları

	Spor Geçmişi	N	$\bar{X}$	ss	F	P
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Var	112	62,80	19,07	81,640	,000
	Yok	213	44,80	15,93		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Var	112	34,44	7,93	96,676	,000
	Yok	213	24,91	8,49		
Spor Farkındalığı	Var	112	100,01	26,37	99,706	,000
	Yok	213	71,74	23,07		

Tablo 5'deki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Pillai's Trace=,249; F=35,407; p=,000; η^2 =,249) değerler katılımcıların spor geçmişi durumlarına göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme (F=81,640; p=,000), sosyal ve bireysel fayda (F=96,676; p=,000) ve spor farkındalığı (F=99,706; p=,000) ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Katılımcıların yaşam becerilerinin spor geçmişine göre MANOVA sonuçları

	Spor Geçmişi	N	$\bar{X}$	ss	F	P
Zaman Yönetimi	Var	112	14,10	3,17	56,766	,000
	Yok	213	11,16	3,42		
İletişim	Var	112	14,45	3,70	48,793	,000
	Yok	213	11,53	3,52		
Liderlik	Var	112	18,27	4,46	54,233	,000
	Yok	213	14,51	4,33		
Takım Çalışması	Var	112	22,84	5,08	59,923	,000
	Yok	213	16,99	5,39		
Sosyal Beceriler	Var	112	14,72	3,90	51,932	,000
	Yok	213	11,49	3,82		
Duygusal Beceriler	Var	112	14,17	3,71	41,611	,000
	Yok	213	11,30	3,86		
Amaç Belirleme	Var	112	14,53	3,69	46,751	,000
	Yok	213	11,41	4,02		
Yaşam Becerisi	Var	112	113,07	24,66	73,082	,000
	Yok	213	88,38	24,78		

Tablo 6'daki tek yönlü MANOVA sonucunda elde edilen (Pillai's Trace=,233; $F=13,771$; $p=,000$; $\eta^2=,233$) değerler katılımcıların spor geçmişine göre zaman yönetimi ($F=56,766$; $p=,000$), iletişim ($F=48,793$; $p=,000$), liderlik ($F=54,233$; $p=,000$), takım çalışması ($F=59,923$; $p=,000$), sosyal beceriler ($F=51,932$; $p=,000$), duygusal beceriler ($F=41,611$; $p=,000$), amaç belirleme ($F=46,751$; $p=,000$) ve yaşam becerisi ($F=73,082$; $p=,000$) ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Katılımcıların spor farkındalıkları ile yaşam becerileri arasındaki ilişki sonuçları

		Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Sosyal ve Bireysel Fayda	Spor Farkındalığı
Zaman Yönetimi	r	,654**	,659**	,692**
	p	,000	,000	,000
İletişim	r	,575**	,601**	,615**
	p	,000	,000	,000
Liderlik	r	,607**	,653**	,658**
	p	,000	,000	,000
Takım Çalışması	r	,648**	,708**	,704**
	p	,000	,000	,000
Sosyal Beceriler	r	,621**	,698**	,680**
	p	,000	,000	,000
Duygusal Beceriler	r	,583**	,628**	,630**
	p	,000	,000	,000
Amaç Belirleme	r	,614**	,613**	,648**
	p	,000	,000	,000
Yaşam Becerisi	r	,687**	,730**	,739**
	p	,000	,000	,000

Tablo 7’deki “*Pearson korelasyon*” analizi sonucunda katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile zaman yönetimi ($r=,654$; $p=000$), iletişim ($r=,575$; $p=000$), liderlik ($r=,607$; $p=000$), takım çalışması ($r=,648$; $p=000$), sosyal beceriler ($r=,621$; $p=000$), duygusal beceriler ($r=,583$; $p=000$), amaç belirleme ($r=,614$; $p=000$) ve yaşam becerisi ($r=,687$; $p=000$) arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile zaman yönetimi ($r=,659$; $p=000$), iletişim ($r=,601$; $p=000$), liderlik ($r=,653$; $p=000$), sosyal

beceriler ($r=,698$; $p=000$), duygusal beceriler ($r=,628$; $p=000$), amaç belirleme ($r=,613$; $p=000$) arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile takım çalışması ($r=,708$; $p=000$) ve yaşam becerisi ($r=,730$; $p=000$) ile pozitif yönde yüksek düzeyde; Spor farkındalığı ile zaman yönetimi ($r=,692$; $p=000$), iletişim ($r=,615$; $p=000$), liderlik ($r=,658$; $p=000$), sosyal beceriler ($r=,680$; $p=000$), duygusal beceriler ($r=,630$; $p=000$), amaç belirleme ($r=,648$; $p=000$) arasında pozitif yönde orta düzeyde; Spor farkındalığı ile takım çalışması ($r=,704$; $p=000$) ve yaşam becerisi ($r=,739$; $p=000$) ile pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Yaşam becerilerinin yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Model	B		Std. Hata	β	t	p
Sabit	37,400		3,183	---	11,750	,000
Spor Farkındalığı	,730		,037	,739	19,738	,000
	$R=,74$ $R^2_{adj}=,55$ $F_{(1,323)} = 389,599$ $p=,000$					

Bağımlı değişken=Yaşam Becerileri

Yöntem: Enter

Tablo 8’de basit doğrusal regresyon analizi sonucunda regresyon modelinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise spor farkındalığının ($\beta=,739$; $t=19,738$;

p=,000) yaşam becerileri üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Yaşam becerilerine ait toplam varyansın %55'inin spor farkındalığı ile açıklandığı ifade edilebilir.

Tartışma

Yerel Yönetimler Bünyesinde Görev Alan Personelin Spor Farkındalık Düzeylerinin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkilerinin incelendiği çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda tartışılmıştır.

Araştırmada kadın ve erkek katılımcıların spor farkındalığı ölçeğinin spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre spor farkındalığı ölçeğinin alt boyutu olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ortalama puan durumları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun kadınların fırsat eşitsizliğine sahip oldukları, cinsiyet odaklı toplumun bakış açısı, sosyo kültürel toplumsal normlar, eğitim sisteminin kadınların erkeklere göre fırsatlara erişimi konusunda daha az olanağa sahip olmaları ve bireysel tercihler ile ilgili olabilir. Tulunoğlu ve Özbek (2006), yapmış oldukları araştırmalarında yakın temas spor branşlarının alana özgü ağız koruyucu farkındalık düzeylerini araştırmışlardır. Araştırmaya yarı profesyonel yarısı da amatör olmak üzere 185 taekwando, 85 boksör toplamda 274 yaşları 17 ile 27 arasında değişen sporcu katılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre katılımcılara göre spor farkındalık düzeylerinin branşa özgü cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklar bulunmuştur. Bu durum kadın katılımcıların benzer şekilde sportif anlamda eşit düzeyde olanaklara sahip olmamaları, toplumun inanç, ekonomik durum ve kültürel birikim sonucu ile ilişkili olabilir. Smith (2012), benzer bir

şekilde afro amerikan etnik mensubu bireyler ile diğer etnik grupların spor farkındalık düzeylerinin pek çok değişkeni baz alarak araştırmıştır. Araştırma sonucu elde edilen verilerin cinsiyet ile spor farkındalık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu ile farklı kültürlerde de kadınlara sağlanan imkanların sportif düzeyde eşit koşullara sahip olmaması ve toplumun kadınlara yönelik kültürel birimi ile ilişkili olabilir. Bu kapsamda elde edilen veriler araştırma sonucumuzu desteklemektedir. Şentuna (2013), araştırmasında antrenörlerin olimpiyat oyunları hakkında spor farkındalık düzeylerini araştırmıştır. Araştırmanın katılımcıları spor bakanlığı bünyesinde görev alan 249 erkek, 34 kadın olmak üzere toplamda 283 aktif olarak görev yapan antrenörden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre cinsiyet değişkeninin spor farkındalığı ile arasında anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı, elde edilen bu veriler araştırma bulgularımızla benzerlik göstermemektedir. Bu durumun kadın ve erkek antrenörlere çalışma koşullarının benzer avantajlar sağladığı, katılımcıların eğitim düzeyleri ve spor bilinci aracılığıyla fırsat eşitliği oluturduğu ile ilişkilendirilebilir.

Eski (2019), bir diğer araştırmada spor bilimleri alanında eğitim gören öğrencilerin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerini pek çok değişkeni baz alarak araştırmıştır. Araştırmaya 5 farklı üniversiteden toplamda 562 öğrenci katılımcıdan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgular çalışmamız sonucu elde edilen bulguların aksine cinsiyet değişkeni ile farkındalık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır. Bu durumun katılımcıların eğitim, sosyal , ekonomik ve yaşamış oldukları bölgenin sportif etkinliklere

katılımları konusunda benzer olanaklara sahip olmaları ile ilişkilendirilebilir. Demirel ve Arkadaşları (2020), yapmış oldukları araştırmalarında lise düzeyindeki öğrencilerin kış sporlarına yönelik spor farkındalık düzeylerinin pek çok farklı değişkene göre incelemişlerdir. Araştırmaya gönüllü 200 erkek, 200 kadın toplamda 400 katılımcıdan oluşmuştur. Elde edilen araştırma bulgularına göre spor farkındalık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklar bulunarak araştırma verilerimizi destekler niteliktedir. Elde edilen bu sonuç eğitim düzeyi, spor alanındaki başarının toplumsal cinsiyet normlarının etkisi ile ilişkili bir durum olabilir. Vural ve Okan (2021), atıcılık spor branşıyla ilgilenen sporcuların bilinçli farkındalık düzeylerinin pek çok değişkeni baz alarak incelemişlerdir. Bu kapsamda 120 erkek 76 kadın toplamda 196 gönüllü sporcuya bilinçli farkındalık ölçeğini uygulamışlardır. Elde edilen araştırma bulgularına göre spor farkındalık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklar bulunmuştur. Bu durum pek çok alanda olduğu gibi sport alanında da kadınların dezavantajlı olanaklara sahip olmaları, ebeveynlerinin eğitim durumları, sosyo kültürel ve ekonomik koşulları ile ilişkili olabilir. Elde edilen bu bulgunun araştırmamızın verileriyle paralellik göstermektedir. Bir diğer araştırmada Gündoğdu ve arkadaşları (2022), yapmış oldukları çalışmalarında spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin spor farkındalık düzeylerini incelemişlerdir. Katılımcıların spor farkındalık düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Araştırma sonucu verilerinin benzer eğitim koşullarına olmasına rağmen bireysel tercih farklılıkları, spora karşı kadın erkek toplumsal

normların spor bilincini etkilemesi ile ilişkili bir durum olabilir. Elde edilen bu bulgu araştırma verilerimizi desteklemektedir.

Araştırmada katılımcıların yaş değişkenine göre spor farkındalıkları ortalama puan durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. ortalamalara bakıldığı zaman spor farkındalığı ölçeğinin spor biligisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutu ile sosyal ve bireysel fayda alt boyutu puan durumları birbirine yakın olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgunun yerel yönetimlerde benzer şartlarda iş koşulları ile ilişkilendirilebilir. Marques ve arkadaşları (2014), yetişkinlerin fiziksek aktivite düzeyleri ve spor farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla araştırma yapmışlardır. Araştırmanın katılımcıları yaşları 31-60 arasında değişen 1042 erkek ve 1316 toplamda 2358 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen veriler sonucu yaş değişkeni ile spor farkındalığı arasında anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı, bu sonucun araştırma yapılan ülkenin vatandaşlarına sunmuş olduğu ekonomik, kültürel spor bilinci ve eşit düzeyde imkanlar ile ilgili olabilir. Elde edilen bu veriler araştırma verilerimizi güçlü bir şekilde desteklemektedir. Cengiz ve arkadaşları (2016), yapmış oldukları çalışmalarında spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin farkındalık ve girişimcilik eğilimlerini araştırmışlardır. Araştırma sonucu elde edilen veriler yaş değişkeninin farkındalık ile arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu durum yaş değişkeninin bireylerin spor farkındalık düzeyleri üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı, bireylerin geçmiş deneyimleri bireysel tercihleri ile ilişkili olabilir. Elde edilen bu bulgu araştırma verilerimizi desteklemektedir.

Çar ve arkadaşları (2019), fizyoterapi adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireyler için sporun etkilerine yönelik farkındalık

düzeylerini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmaya 126 erkek 327 kadın toplamda ise 453 katılımcıdan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilerde yaş değişkeni ile farkındalık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Elde edilen bu sonuç araştırma verilerimizi desteklemektedir. Benzer bir araştırmada Sezgin ve arkadaşları (2021), yetişkin ve gençlerde dijital oyun bağımlılığının bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya 160 öğrenci ve ailesinden gönüllü bir şekilde katılım sağlamışlardır. Araştırma sonucu elde edilen veriler yaş değişkeni ile farkındalık arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmayarak araştırma verilerimiz ile paralelik oluşturmuştur. Çalgan ve İnan (2022), spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin spor farkındalık düzeylerini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcıları 54 erkek ve 41 kadın olmak üzere toplamda 95 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen veriler sonucu yaş değişkeni ile spor farkındalığı arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmayarak araştırma verimizle benzer sonuç bulunmuştur. Bir diğer araştırmada Yıldırım (2022), beden eğitimi öğretmen adaylarının engelli bireyler üzerinde sporun etkilerini ölçmek ve farkındalık düzeylerini araştırmıştır. Araştırmanın katılımcıları spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören 306 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilerin araştırma bulgularımızın aksine yaş değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu farkın bireylere sağlanan imkanlar yaş arttıkça koşulların iyileştirilmesi ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin alt boyutları olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda arasında puan ortalamaları

arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgunun eğitim düzeyi arttıkça bireyin keşfetme özelliğinin arttığı, ailenin, çevrenin yönlendirmesi sonucu araştırmaya yönlendirmesi, eğitim ortamında iletişim sonucu bilgi ve bilinç düzeyinin artmasıyla ilişkilendirilebilir. Franklin ve Douglas (2007), yapmış oldukları araştırmada spor farkındalığı ile sportif rekreasyon faaliyetleri arasında çeşitli değişkenleri baz alarak araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor farkındalığı ile eğitim düzeyi arasında anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Elde edilen bu verilerin spor etkinliklerine katılımın bireye sağlamış olduğu spor bilinci sosyalleşmenin bireye sağlamış olduğu özgüven beceri ve kendini ifade etmesi ile farkındalığının artmasıyla ilgili olabilir. Bu bulgu araştırma verilerimizi desteklemektedir.

Eski (2010), ortaöğretim kurumlarında farklı kademelerde eğitim gören öğrencilerin kış sporlarına yönelik spor farkındalık düzeylerini araştırmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 656 ortaöğretim öğrencilerinden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor farkındalığı ile eğitim durumu arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgunun ilde bulunan spor tesis ve faaliyetleri ile birlikte ilin sağlamış olduğu olanaklar ile ilişkilendirilebilir. Elde edilen bu verinin araştırma verilerimiz ile paralellik göstermektedir. Yamaguchi ve arkadaşları (2016), yapmış oldukları araştırmalarında antrenörlerin dopinge yönelik bilgi düzeyleri ile farkındalıkları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma japonyada çeşitli kamu kuruluşları ve özerk kuruluşlardan destek alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucu antrenörlerin dopinge spor farkındalık düzeyleri ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu

farkın eğitim düzeyi arttıkça farkındalığın artması ile doğru orantılı olabilir. Bu bulgu araştırma bulgumuzu desteklemektedir. Benzer bir diğer Araştırmada Ergül ve arkadaşları (2016), yapmış oldukları çalışmalarında lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerin spor farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya 265 erkek, 179 kadın toplamda 444 katılımcıdan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor farkındalığı ile eğitim düzeyi arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgunun eğitim ortamının bireylere sağladığı avantajlar sayesinde bilgi düzeyin artması sonucu aydınlanmaya sevk ettiği ile ilişkilendirilebilir. Aytaç ve arkadaşları (2022), spor bilimleri fakültesinde eğitim gören öğrencilerin spor farkındalık düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Spor bilimleri fakültesinde toplamda 820 öğrenciden 200 kişi örneklem gurubunu oluşturmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre eğitim düzeyi ile spor farkındalık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bireyin özgüveni, çevresine ailesine okul ortamına ve kendini gerçekleştirme ile ilişkilendirilebilir. Elde edilen bu bulgu araştırma verilerimizi desteklemektedir. Alagül ve arkadaşları (2023), yerel yönetimlerde görev alan personelin spor farkındalık düzeyleri ile sportif faaliyetlere yönelimleri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmaya 189 erkek, 110 kadın toplamda 299 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen veriler sonucu spor farkındalığı ile eğitim düzeyi arasında anlamlı düzeyde fark bulunarak araştırma verilerimiz ile paralellik göstermiştir. Araştırma sonucu ulaşılan bu bulgunun araştırma yapılan ilin bireylere sağlamış olduğu seçenelerin varlığı, yerel

yönetimlerin ve kamu kurumlarının spor hizmetleri faaliyetlerine katkısı ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada katılımcıların spor geçmişi olma durumu değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin alt boyutları olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda arasında puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgunun spor geçmişi bulunan bireylerde müsabaka öncesi, esnası ve sonrası oluşan deneyim, müsabakalara hazırlanma, sporcuların performans ve alana özgü kendini geliştirme zorunluluğu ile ilişkilendirilebilir. Şentuna (2013), yapmış olduğu araştırmada Türk kökenli antrenörlerin modern olimpiyat oyunları ile ilgili spor farkındalık düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubu spor bakanlığı bünyesinde farklı branşlarda görev alan 249 kadın 34 tane erkek olmak üzere toplamda 283 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre antrenörlerin spor farkındalık düzeyi ile spor yapma durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgunun spor bakanlığının sağlamış olduğu iş koşulları , kamu kurumu olma avantajı ile antrenörlerin pek çok müsabakada aktif görev alarak yerinde gözlem yapma durumları ile ilişkilendirilebilir. Bu bulgular mevcut araştırma bulgularımız ile benzerlik göstermektedir. Benzer bir araştırmada Ergül ve arkadaşları (2016), yapmış oldukları araştırmalarında lise öğrencilerinin tenis branşına yönelik spor farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Hem özel okul hemde devlet okullarında öğrenim gören 265 erkek 179 kadın toplamda 444 katılımcıdan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor farkındalığı ile spor geçmişi olma değişkeni arasında anlamlı

düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgunun spor yapan bireylerin spor ortamında kendini geliştirme isteği, sosyal ortamın meydana getirdiği iletişim ortamıyla beraber spor bilincine yönelik bir ortamın oluşmasıyla ilgili olabilir. Elde edilen bu verilerin yapmış olduğumuz araştırma bulguları ile paralellik içerisinde. Demirel ve Arkadaşları (2020), lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerin kış sporlarına yönelik spor farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklem grubunu 200 kadın, 200 erkek toplamda 400 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre lise öğrencilerinin spor farkındalık düzeyleri ile spor yapma durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu lise düzeyinde aile, eğitim müfredatı, çevre koşulları ve en önemlisi erken yaşta koşulların bireyden yana olma durumu ile ilişkili olabilir. Bu bulgular araştırma bulgularımızla benzerlik içerisinde.

Tingaz (2020), spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören sporcu öğrencilerin çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubu 295 sporcudan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen veriler spor yapma durumu ile spor farkındalığı arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu spor bilimleri fakültelerinin eğitim açısından katkı sağladığı diğer yandan da spor yapma durumunun olması sporcuların farkındalığının arttırmasına sevk ettiği ile ilişkili olabilir. Bu veri araştırma verilerimiz ile benzerlik içerisinde. Vural ve Okan (2021), yapmış oldukları araştırmalarında atıcılık spor branşı sporcularının spor farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler arasında ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklem grubunu 120 erkek 76 kadın toplamda 196 sporcudan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde

edilen bulgulara göre spor yapma durumu değişkeni ile spor farkındalığı arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgunun branşın sağlamış olduğu avantajlar, sporcuların bireysel çabaları, teknik düzeyde bilinçlenme ve spor ortamının sağlamış olduğu kùltùrlenme aşamaları ile ilişkilendirilebilir. Elde edilen bu veriler araştırma bulugularımızı desteklemektedir. Alagùl ve arkadaşları (2023), yapmış oldukları araştırmalarında yerel yùnetimlerde gùrev alan bireylerin spor farkındalık düzeyleri ile spor faaliliyetleri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın òrneklem grubu 289 katılımcıdan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor farkındalık düzeyleri ile spor yapma durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Ulaşılan bu bulgunun kamu kurumlarının personele sağlamış olduğu olanaklar ile birlikte farkındalık düzeylerinin artmasıyla ilişkilendirilebilir. Ulaşılan bu bulgular araştırma verilerimiz ile örtùřmektedir.

Araştırmada katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yaşam becerileri òlçeęinin alt boyutları olan zaman yùnetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme, yaşam becerisi puan ortalaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Yapılan tanımlayıcı istatistik analizler sonucu yaşam becerileri òlçeęinin bùtùn alt boyutları cinsiyet değişkeni baz alındığında puan ortalamaları birbirine çok yakın olduğu tespit edilmiştir. Taşçı (2020), yapmış olduğu araştırmada ortaùğretim düzeyinde òğrenim gùren òğrencilerin sportif etkinliklere katılımı ile yaşam becerileri arsındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın òrneklem grubunu ortaùğretim düzeyinde òğrenim gùren 321 kadın, 458 erkek toplamda 779 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde

edilen bulgulara göre yaşam becerileri cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu bireyin hangi bölgede yaşadığı, hangi ekonomik koşullara sahip olduğu, aile ve sosyal çevrenin katkısı ile ilişkili olabilir. Elde edilen bu bulgu araştırma bulgularımızın aksine bir sonuca varılmıştır.

Zeze ve Erel (2021), yapmış oldukları araştırmada badminton spor brnaşının sporcularda yaşam becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın rneklem grubu 88 badminton sporcusundan oluşmaktadır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaşam becerilerinin cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmuştur. Mevcut araştırmamızda hernagi bir fark bulunmazken, yapılan çalışmada anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu farkın sporun psikolojik, sosyolojik ve kültürel etkisi ile ilişkilendirilebilir. Benzer bir çalışmada imen ve akıncı (2021), yapmış oldukları araştırmalarında beden eğitimi ğretmenlerinin yaşam becerileri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın rneklem grubu 270 beden eğitimi öğretmeninden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgura göre yaşam becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı, araştırma sonucu bulgularımız ile benzer bir sonuca ulaşmışlardır. Elde edilen bu bulgu bireylerin sahip olduğu olanaklar ile ilişkilendirilebilir. Benzer bir araştırmada İşlam (2022), spor yapan bireylerin yaşam becerilerinin bazı değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın rneklem grubu 357 sportif faaliyete katılan bireylerden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre sporun yaşam becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark tespit edilmemiştir. Bu bulgu araştırma bulgularımızla benzer sonuca ulaşmıştır. Her iki

araştırmada cinsiyet değişkeninin yaşam becerileri arasında bir ilişkiye rastlanmadığı sonucuna varılmıştır. Ulaşılan bu bulgunun beceri düzeyin gelişimi üzerinde cinsiyet temelli yaklaşımdan ziyade birey temelli yaklaşımın hakim olmasıyla ilişkili olabilir. Bir diğer araştırmada zsarı ve arkadaşları (2022), yapmış oldukları araştırmalarında farklı spor branşlarının bireylerin yaşam becerileri üzerine etkilerini araştırmayı amaçlamışlardır. Örneklem grubu farklı spor branşlarından oluşmuş 124 erkek 45 kadın toplamda 169 bireyden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre cinsiyet değişkeni ile sporun yaşam becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bulgu araştırma verilerimiz ile örtüşerek her iki çalışmada yaşam becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığı, elde edilen bu bulgunun yaşam becerilerinin bireyin sosyal yapısı becerileri, iletişim durumu, performans yapısı ve bireysel özellikleriyle ilişkili olabilir. Turan ve arkadaşları (2022), yapmış oldukları araştırmalarında çeşitli kamu kurumlarında görev yapan çalışan personellerin çeşitli spor aktivitelerine katılmalarının yaşam becerileri üzerine etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre cinsiyet değişkeni ile sporun yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde bir farkın olduğu, bu farkın toplum yapısı kültürel ve sosyal çevrenin bireyleri kategorize etme bakış açısı ile ilişkili olabilir. Bu bulgu araştırma verilerimiz ile rtşmeyerek farklı bir sonucu tespit etmişlerdir.

Araştırmada katılımcıların yaş değişkenine göre yaşam becerileri lğinin alt boyutları olan zaman yönetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme, yaşam becerisi puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde

fark bulunmamıştır. Yapılan tanımlayıcı istatistik analizler sonucu yaşam becerileri ölçeğinin bütün alt boyutları cisiyet değişkeni baz alındığında puan ortalamaları birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Benzer bir araştırmada Taşçı (2020), yapmış olduğu çalışmada ortaöğretim eğitimi esnasında sportif etkinliklere katılımın yaşam becerileri üzerinde etkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubunu 779 ortaöğretim düzeyindeki sportif faaliyetlere katılım sergileyen öğrencilerden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaş değişkeni ile yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu araştırma bulgularımızın aksine bir sonuç tespit edilmiştir. Çimen ve Akıncı (2021), yapmış oldukları araştırmalarında beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin yaşam becerilerinin bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklem grubunu akdeniz bölgesinde görevli toplamda 270 beden eğitimi öğretmeninden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre öğretmenlerin yaşam becerileri ile yaş değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgunun yaş ile birlikte bireylerin olgunluk düzeylerin artması, kendini gerçekleştirme, sorumluluk ve disiplin içinde bir yol izleme durumu ile ilişkilendirilebilir. Elde edilen bu bulgu ile araştırmamızın aksine bir sonuca ulaşarak araştırma bulgularımız ile örtüşmemektedir. Ustabulut (2021), yapmış olduğu araştırmasında türkçe branş öğretmenlerinin yaşam becerilerinin bazı değişkenler açısından araştırmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 216 türkçe öğretmeninden oluşmuştur. Araştırmanın sonunda elde edilen verilere göre yaşam becerileri ile yaş değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu araştırma

verilerimizin aksine mevcut çalışma bulgularımız ile benzerlik göstermemektedir. Çolak ve arkadaşları (2022), yapmış oldukları araştırmalarında kocaali üniversitesi spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sporun yaşam becerileri üzerindeki etkisini bazı değişkenler açısından araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklem grubu kocaali üniversitesi spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören toplamda 253 öğrenciden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaş değişkeninin yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu araştırmamızın sonuçları ile benzerlik göstermemektedir

Cingöz ve arkadaşları (2022), kamu kurumlarında çalışan bireylerin sportif etkinliklere katılımlarının yaşam becerilerine etkisinin bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklem grubunu 321 kamu sektöründe görev alan kişilerden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaş değişkeni ile yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu araştırma verilerimizin aksine bir sonuç bulunmuştur. Bir diğer benzer araştırmada Cengiz ve Yıkılmaz (2023), farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin sporun yaşam becerilerinin bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklem grubu 349 farklı branşlarda görevli öğretmenden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilerin bulgularına göre yaş değişkeni ile sporun yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu araştırmamızın bulgularını desteklemektedir.

Araştırmada katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre yaşam becerileri ölçeğinin alt boyutları olan zaman yönetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal

beceriler, amaç belirleme, yaşam becerisi puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan BONFERRONİ çoklu karşılaştırma sonuçlarına göre; zaman yönetimi, liderlik, takım çalışması faktörlerinde yükseköğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasının ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasından; iletişim, sosyal beceriler, duygusal beceriler ve yaşam becerilerinde ise yükseköğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasının ortaöğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer araştırmada Taşçı (2020), yapmış olduğu araştırmada ortaöğretim eğitim süreci boyunca sportif faaliyetlere katılan bireylerin yaşam becerilerine etkilerini incelemiştir. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre eğitim değişkeni ile yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark vardır. Elde edilen bu bulgu eğitim düzeyin artması ile bireylerin iletişim kültürünün artması sosyal ve bireysel becerilerinin artması ile ilişkili olabilir. Araştırma sonucu elde edilen bu bulgu mevcut araştırma sonucumuzu desteklemektedir. Akyavuz ve Karakaş (2020), yapmış oldukları araştırmalarında öğretmen adaylarının yaşam becerileri düzeylerini tespit edip incelemeyi ve bu düzeyin artırılmasına yönelik öğretmen adaylarının beklentilerini incelemiştir. Yapılan araştırmanın örneklem grubu 330 öğretmen adayından oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre yaşam becerileri ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu araştırma verilerimiz ile paralellik göstermektedir. Bir diğer araştırmada Çimen ve Akıncı (2021),

yapmış oldukları araştırmalarında beden eğitimi öğretmeni olarak görev alan bireylerin yaşam becerilerinin çeşitli değişkenler ačíından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaşam becerilerinin eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark vardır. Elde edilen bu bulgu araştırma sonucu elde ettiğimiz bulgularımızı desteklemektedir. Özsarı ve arkadaşları (2022), yapmış oldukları araştırmalarında spor federasyonları bünyesinde faaliyet gösteren farklı branşlardaki sporcuların yaşam becerilerini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma sonucu edilen verilere göre yaşam becerileri ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Bu bulgu mevcut araştırma bulgumuzun aksine bir sonuca varılmıştır. Yılın (2022), yapmış olduğu uygulamalı araştırmasında rekreatif yürüme fiziksel aktivitenin bireyin yaşam becerisine katkısının olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonucu ulaşılan bulgulara göre yaşam becerisi ile eğitim durumu arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu mevcut araştırmamızın bulgusunu desteklemektedir.

Araştırmada katılımcıların spor gečímiř değişkeni ile sporda yaşam becerileri ölçeğinin zaman yönetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme yaşam becerisi alt boyutları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Benzer bir araştırmada Taşçı (2020), yapmış olduğu araştırmada ortaöğretim sürecinde sportif etkinliklere katılımın bireylerin yaşam becerileri üzerinde etkilerini incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubunu 779 spor etkinliklerine katılan ortaöğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaşam becerileri ile spor gečímiř değişkeni

arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bu bulgunun spor geçmişine sahip bireylerde antrenman sonucu daha dikkatli beslenme, kaliteli uyku metoduna sahip olma, daha sağlıklı hissetme, düzgün anatomik vücuda sahip olma sonucu kendine özgüvenin yüksek olması sebebiyle yaşam becerilerine pozitif katkısı ile ilişkili olabilir. Bu bulgu araştırmamızın bulgularını desteklemektedir. Erel ve Zeze (2021), yapmış oldukları çalışmalarında Badminton spor branşının sporcuların yaşam becerileri düzeylerine etkilerini tespit etmek için araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaşam becerileri ile spor geçmişi değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Bu bulgu mevcut araştırma bulgumuzun aksine bir sonuç bulunmuştur. Bir diğer çalışmada Turan ve arkadaşları (2022), yapmış oldukları araştırmalarında çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarında farklı ünvanlara sahip bireylerin çeşitli spor aktivitelerine katılım sağlayan bireylerin sporun yaşam becerilerine etkilerini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcıları 321 kamu kurumlarında görev alan personelden oluşmaktadır. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaşam becerileri ile spor geçmişi değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu araştırma sonuçlarımızla paralellik göstermektedir. İslam (2022), yapmış olduğu araştırmada 2018 / 2019 yılları arasında ordu ilinde yaşayan bireylerin yaşam becerileri düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın katılımcıları 357 aktif olarak sportif faaliyetlere katılan bireylerden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor geçmişi değişkeni ile yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Elde edile bu bulgu araştırma sonucu elde ettiğimiz verileri desteklememektedir. Özsarı ve arkadaşları (2022),

yapmış oldukları araştırmalarında farklı spor federasyonu bünyesinde sporcu olan bireylerin farklı spor branşlarının yaşam becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın örneklem grubu 169 lisanslı sporcudan oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre yaşam becerileri ile spor geçmişi değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Elde edilen bu bulgu mevcut araştırma bulgumuzun aksine bir sonuca varılmıştır. Yıkılmaz ve Cengiz (2023), yapmış oldukları araştırmalarında farklı branşlarda görev alan öğretmenlerin sporun yaşam becerilerine etkisini tespit etmek için araştırma yapmışlardır. Araştırmanın katılımcıları 349 farklı branşlarda görev alan öğretmenden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre yaşam becerilerinin spor geçmişi değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunarak mevcut araştırma bulgularımızı desteklemektedir.

Katılımcıların spor farkındalıkları ile yaşam becerileri arasında yapılan istatistiksel analizler sonucu spor farkındalığının alt boyutları olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sporun yaşam becerileri ölçeğinin alt boyutları olan zaman yönetimi ,iletişim , liderlik , takım çalışması , sosyal beceriler duygusal beceriler amaç belirleme ve yaşam becerisi arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile zaman yönetimi, iletişim, liderlik ,sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile takım çalışması ve yaşam becerisi ile pozitif yönde yüksek düzeyde; Spor farkındalığı ile zaman yönetimi iletişim , liderlik , sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme arasında pozitif yönde orta düzeyde; Spor farkındalığı ile takım çalışması ve yaşam becerisi ile pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Benzer bir

araştırmada Özyürek ve arkadaşları (2015), yapmış oldukları çalışmalarında okul öncesi dönemde beden eğitimi ve sporun çocukların gelişimleri üzerine etkilerini incelemişlerdir. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor farkındalığının çocuklarda yaşam becerilerine pozitif katkı sunduğı sportif faaliyetlerin yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu okul öncesi dönemde çocuklarda küçük kas gruplarının gelişimi, oyun yoluyla öğrenme iletişim ortamının olması çocuklarda farkındalık oluşarak yaşam becerilerine katkısı ile ilişkili olabilir. Elde edilen bu bulgu araştırma bulgumuzu desteklemektedir. Diğer bir araştırmada Avcı ve Can (2020), yapmış oldukları çalışmalarında devlet koruması altında spor geçmişı olan bireylerin sporun yaşam becerileri üzerine etkilerini incelemişleridir. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre spor farkındalığının yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark vardır. Bu bulgu sporun bireyin kişiliğı ve gelişimi üzerine katkısının olması ile ilişkilendirilebilir. Elde edilen bu bulgu mevcut araştırma sonucu elde ettiğimiz bulgu ile benzerlik göstermektedir. Taşçı (2020), yapmış olduğı araştırmada ortaöğretimde spor etkinliklerine katılımın öğrencilerin yaşam becerileri üzerine etkilerini incelemiştir. Araştırmanın katılımcıları 779 ortaöğretim öğrencisinden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin spor farkındalık düzeylerin yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Bu bulgu araştırma bulgumuzu desteklemektedir. İslam (2022), yapmış olduğı araştırmada ordu ilinde 2018 / 2019 yılları arasında yaşayan bireylerin sporun yaşam becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubu 357 spor yapan bireylerden oluşmuştur. Araştırma sonucu elde edilen

verilere göre spor yapan bireylerin spor farkındalığının arttığı bu farkındalığın yaşam becerilerine pozitif katkı sunduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgu araştırma sonucu elde ettiğimiz verileri desteklemektedir. Cengiz ve Yıkılmaz (2023), yapmış olduğu araştırmalarında farklı branşlarda görevli öğretmenlerin sporun yaşam becerileri düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre sporun yaşam becerilerine anlamlı düzeyde etki ettiği tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu mevcut araştırma sonucumuza katkı sunmaktadır.

Yaşam becerilerinin yordanmasına ilişkin Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise spor farkındalığının yaşam becerileri üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Yaşam becerilerine ait toplam varyansın yüzde elli beşinin spor farkındalığı ile açıklandığı ifade edilebilir ($p < .01$).

Katılımcıların %44,0'nın ($n=143$) kadın; %56,0'nın ($n=182$) ise erkek toplamda 325 katılımcıdan oluşmuştur.

Araştırmada yaş Aralıkları %7,4'ünün ($n=24$) 18-25 yaş arası, %40,0'nin ($n=130$) 26-35 yaş arası, %40,3'ünün ($n=131$) 36-45 yaş arası, %12,3'ünün ($n=40$) 46-65 yaş arası katılımcı yer almıştır.

Araştırmada katılımcıların %4,0'nın ($n=13$) ilköğretim düzeyinde, %34,8'inin ($n=113$) ortaöğretim düzeyinde, %61,2'sinin ($n=199$) yükseköğretim düzeyindedir.

Katılımcıların % 34,5'inin ($n=112$) spor geçmişinin olduğu, %65,5'inin ($n=213$) ise spor geçmişinin olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada katılımcıların cinsiyetine göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Araştırmada katılımcıların yaşa göre spor farkındalıkları ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p<0.05$). Araştırmada katılımcıların eğitim durumlarına göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme, sosyal ve bireysel fayda ve spor farkındalığı ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların spor geçmişi olma durumlarına sonucunda elde edilen spor farkındalığı  l eğinin alt boyutları olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt, sosyal ve bireysel fayda ve spor farkındalığı ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların cinsiyetine göre yaşam becerileri ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0.05$).

Araştırmada katılımcıların yaşa göre yaşam becerileri ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0.05$).

Araştırmada katılımcıların eğitim durumlarına göre zaman yönetimi, iletişim, liderlik takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler ve yaşam becerisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan BONFERRONİ  oklu karşılaştırma sonuçlarına göre; zaman yönetimi, liderlik, takım çalışması faktörlerinde yükseköğretim düzeyinde eğitim seviyesinde

olanların puan ortalamasının ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasından; iletişim, sosyal beceriler, duygusal beceriler ve yaşam becerilerinde ise yükseköğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasının ortaöğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada katılımcıların spor geçmişine göre zaman yönetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme ve yaşam becerisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile zaman yönetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme ve yaşam becerisi arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile zaman yönetimi, iletişim, liderlik, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile takım çalışması ve yaşam becerisi ile pozitif yönde yüksek düzeyde; Spor farkındalığı ile zaman yönetimi, iletişim, liderlik, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme arasında pozitif yönde orta düzeyde; Spor farkındalığı ile takım çalışması ve yaşam becerisi ile pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada basit doğrusal regresyon analizi sonucunda regresyon modelinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi

sonuçları incelendiğinde ise spor farkındalığının yaşam becerileri üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Yaşam becerilerine ait toplam varyansın yüzde elli beşinin spor farkındalığı ile açıklandığı ifade edilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak; yerel yönetimlerde çalışan personelin cinsiyete göre spor farkındalıkları anlamlı bir farklılık göstermiştir. Katılımcıların yaşa göre spor farkındalıkları anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumuna göre spor farkındalıkları anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Benzer şekilde katılımcıların spor geçmişi olma durumuna göre spor farkındalık puan durumları arasında anlamlı düzeyde farklar bulunmuştur.

Yerel yönetimlerde görev alan personelin cinsiyete göre yaşam becerileri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır. Katılımcıların yaşa göre yaşam becerileri arasında bir farklılık tespit edilmemiştir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre sporun yaşam becerileri üzerine etkisi ölçeğinin alt boyutları olan zaman yönetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler ve yaşam becerisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan BONFERRONİ çoklu karşılaştırma sonuçlarına göre; zaman yönetimi, liderlik, takım çalışması faktörlerinde yükseköğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasının ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasından; iletişim, sosyal beceriler, duygusal beceriler ve yaşam becerilerinde ise yükseköğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan

ortalamasının ortaöğretim düzeyinde eğitim seviyesinde olanların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yerel yönetimlerde görev alan personelin spor geçmişine göre sporun yaşam becerileri üzerine etkisi ölçeğinin alt boyutları olan zaman yönetimi, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme ve yaşam becerisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Katılımcıların spor farkındalıkları ile yaşam becerileri arasında yapılan istatistiksel analizler sonucu spor farkındalığının alt boyutları olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sporun yaşam becerileri ölçeğinin alt boyutları olan zaman yönetimi ,iletişim , liderlik , takım çalışması , sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme ve yaşam becerisi arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile zaman yönetimi, iletişim, liderlik sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme arasında pozitif yönde orta düzeyde; sosyal ve bireysel fayda ile takım çalışması ve yaşam becerisi arasında pozitif yönde yüksek düzeyde; Spor farkındalığı ile zaman yönetimi, iletişim , liderlik , sosyal beceriler, duygusal beceriler, amaç belirleme arasında pozitif yönde orta düzeyde; Spor farkındalığı ile takım çalışması ve yaşam becerisi ile pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan Yaşam becerilerinin yordanmasına ilişkin Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise spor farkındalığının yaşam becerileri üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yerel yönetimlerde çalışan personelin cinsiyet, eğitim durumu ve spor geçmişi olma durumlarına göre spor farkındalığı

ölçeğinin alt boyutları olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yaş değişkeninde ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Katılımcıların eğitim durumları ve spor geçmişi olma durumlarına göre yaşam becerileri ölçeğinin alt boyutları olan zaman, iletişim, liderlik, takım çalışması, sosyal beceriler, duygusal beceriler ve yaşam becerisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Öte yandan Yaşam becerilerine ait toplam varyansın yüzde elli beşinin spor farkındalığı ile açıklandığı ifade edilmiştir. Sonuç olarak spor farkındalığına sahip katılımcıların yaşam becerileri anlamlı düzeyde etkilediği sonucuna varılmıştır

Öneriler

Yerel Yönetimler Bünyesinde Görev Alan Personelin Spor Farkındalık Düzeylerinin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Yapılacak araştırmalarda evren ve örnek grubu daha geniş tutularak spor farkındalığı gelişmiş spor paydaşları ve kamu kurumları araştırma sürecine dahil edilerek araştırma yapılabilir.
- Benzer bir araştırmanın yapılması durumunda örneklem grubu değiştirilebilir
- Spor farkındalığı ve yaşam becerileri ile ilgili araştırmaların yapılması durumunda araştırmanın Evreni Ülkemizin birkaç bölgesinde yer alan şehirler sürece dahil edilmesi önerilebilir

- Yapılacak araştırmalarda örneklem grubu değiştirilebilir.
- Spor farkındalığı ve yaşam becerileri ile ilgili araştırmaların yapılması durumunda uygulamaya dayalı araştırma yöntemleri kullanılması önerilebilir.
- İleride yapılacak spor farkındalığının yaşam becerileri ile ilgili benzer araştırmalarda spor oluşumlarıyla ilişkili kurumlar üniversitelerin spor bilimleri fakülteleri, spor bakanlığı, milli eğitim bakanlığı bünyesinde bulunan spor liseleri, amatör ve profesyonel spor kulüpleri ile benzer bir çalışma önerilebilir.
- Spor farkındalığının yaşam becerileri üzerinde etkisi ile ilgili hem yerli hem de yabancı literatürde araştırmanın olmaması nedeniyle yurt dışı spor kurumları ile kültürlerarası bir araştırma ve ya ülkemizde faaliyet gösteren Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) proje kapsamında bir araştırma önerilebilir.

Kaynakça

Alaeddinoglu, V. Kishalı N. F. ve Dal, A. (2021) Amatör sporun gelişmesinde yerel yönetimlerin rolü (Erzurum Büyükşehir Belediyesi Örneği), Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 8(1): 143-154.

Allen, G., Rhind, D., ve Koshy, V. (2015). Enablers and barriers for male students transferring life skills from the sports hall into the classroom. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 7(1), 53-67.

Appelbaum, S. A. (1973). Psychological-mindedness: Word, concept and essence. *The International journal of psychoanalysis*, 54, 35.

Arkonaç, S. A. (2015). Psikolojide bilginin eleştirel arka planı. Hiperlink eğit. İlet. Yay. San. tic. ve ltd. sti..

Aydın, A.D. Demir, H. ve Yetim, A.A. (2003). Türk Spor Politikalarında Öngörülen Hedeflerin Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma (GSGM Örneği). 1. Baskı. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı. Ankara: 10-11 Ekim, Ss.253-261.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO). (2004). *Understanding life skills*.

Çakır, M. A. (2007). Sosyal bilişsel öğrenme kuramı. A. Kaya (Ed.) *Eğitim psikolojisi* (s. 423- 452) içinde. Ankara: PegemAYayincılık.

Campbell J., “The Relationship of Nursing and Self-Awareness”. *Advances in nursing science*, 2(4):15–25 (1980).

Catak, P. D., & Ögel, K. (2010). Bir Terapi Yöntemi Olarak Farkındalık/Mindfulness as a Therapy Method. *Noro-Psikyatri Arsivi*, 47(1), 69.

Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization). (1993). Life skills education for children and adolescents in school. Introduction and guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programmes.

Gizir, C. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.

Goodman, J. H. (2004). Coping with trauma and hardship among unaccompanied refugee youths from Sudan, *Qualitative Health Research*, 14(9), 1177- 1196.

Gould, D., ve Carson, S. (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1(1), 58-78.

Kabat-Zinn, J. (1982). An outpatient program in behavioral medicine for chronic pain patients based on the practice of mindfulness meditation: Theoretical considerations and preliminary results. *General hospital psychiatry*, 4(1), 33-47.

Kabat-Zinn, J. (2009). *Letting everything become your teacher: 100 lessons in mindfulness*. Delta.

Kang, C., & Whittingham, K. (2010). Mindfulness: A dialogue between Buddhism and clinical psychology. *Mindfulness*, 1, 161-173.

Karakuş, A. (2008). En büyük eserin sensin, Başarının Psikolojisi. 7.Baskı. İstanbul: Resital-Kaizen yayıncılık. s.74.

Koch, C. (2018). What is consciousness. *Nature*, 557(7704), S8-S12.

Lane, R.D., Schwartz, G.E. (1987). Levels of Emotional Awareness: A Cognitive - Developmental Theory and Its Application to Psychopathology. *American Journal of Psychiatry*. 144 (2), 133 – 143.

Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56, 227–238. doi: 10.1037/0003-066X.56.3.227

Özen Y. Gülaçtı F., “Benlik-Kavramı Ve Benliğin Gelişimi Bilen Benliğe Gerek Sinim Var Mı?”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2):20–38 (2010).

Öztürk Samur, A. (2015). Duygusal gelişim. E. Arslan (Ed.). *Erken çocukluk döneminde gelişim* (s. 133-156) içinde. Ankara: Eğiten Kitap.

Şahin, S., Çelik, A., ve Altınışık, Ü. (2019). Güreş hakemlerinin örgütsel sinizm tutumlarının incelenmesi. *Spoemetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4) , 285-295.

Shorter, E. (2005). *A historical dictionary of psychiatry*. Oxford University Press.

Siegel, R. D., Germer, C. K., & Olendzki, A. (2009). Mindfulness: What is it? Where did it come from? Clinical handbook of mindfulness, 17-35.

Stadjkovic, A. D. ve Luthans, F. (1998). Social cognitive theory and self-efficacy: Going beyond traditional motivational and behavioral approachers. Organizational Dynamics, 26(4), 62-75.

The World Health Organization [WHO]. (1997). Life skills education in schools Programme on mental health. Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse. World Health Organization

Torrey, E. F. (2018). Beynin evrimi ve tanrıların ortaya çıkışı: İlk insanlar ve dinlerin kökeni.

Tufan, S. (2021). *Hemşirelik Uygulamalarında Öz Farkındalık Ölçeği: Kültürel Uyarlama Çalışması* (Doctoral Dissertation).

Uyar, Y. (2019). Spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi

Williams, C., Neil, R., Cropley, B., Woodman, T., ve Roberts, R. (2020). A systematic review of sport-based life skills programs for young people: The quality of design and evaluation methods. Journal of Applied Sport Psychology, 1–27.

Yetim, A. (2019). Yönetim ve Spor Gazi Kitapevi. Ankara

Yıldız, E., & Aydın, S. A. (2013). Olimpiyat Oyunlarının Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 24 (4), 269-282

Yüksel, M. (2018). İş görenlerin politik becerilerinin yöneticilerin görev performansı değerlendirmeleri üzerindeki etkisi: Sosyal etki kuramı açısından bir değerlendirme. Ege Akademik Bakis, 18(3), 445-455.

Aydın, A.D. Demir, H. ve Yetim, A.A. (2003). Türk Spor Politikalarında Öngörülen Hedeflerin Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma (GSGM Örneği). 1. Baskı. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı. Ankara: 10-11 Ekim, Ss.253-261.

Zengin, E. & Öztaş, C. (2008). Yerel yönetimler ve spor. In Journal of Social Policy Conferences (No. 55, pp. 49-78).

Parlak, B. & Özgür, H. (2002). Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecinde Türkiye'de yerel yönetimler. Alfa Basım.

Nadaroğlu H. Mahalli idareler teorisi/Ekonomisi/Uygulaması. 7. Baskı, İstanbul, Beta basım yayım dağıtım aş, 2001:7.

The European Community and Sport, Office for official publications of the european communities, Luxembourg, 1992.

BÖLÜM II

Spor Salonuna Giden Bireylerin Memnuniyet Düzeyleri ile Sosyal Fizik Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ali YILDIRIM

GİRİŞ

Spor, fiziksel ve ruhsal gelişimin yanı sıra bireylerin sosyalleşmesine de önemli katkılarda bulunan bir olgudur. Bireylerin toplum içinde aidiyet duygusunu yaşamasına ve topluma uyum sağlamasına yardımcı olması bakımından spor önemlidir (Acet & ark. 2016). Spor, birçok ortak normun yanı sıra insanları yaşamlarında fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak destekleyen ve bireyleri ortak bir özellikte birleştiren önemli bir olgudur (Yılmaz, 2023). Günümüzde toplumlar, insanların fiziki görünüşleriyle oldukça fazla ilgilenmektedir. Geçmişten günümüze birçok toplumda, gençlik, güzellik, çekicilik gibi özellikler zaman

zaman en önemli bireysel özellikler olarak değerlendirilmiştir. İnsanların çoğu, çekici bireylerle daha fazla iletişim kurmak istemektedirler. Bu nedenle, bireyler, diğer insanlar üzerinde daha etkili bir izlenim bırakmak ve çekici görünmek için çabalamaktadırlar (Alemdağ & ark. 2015). Son dönemlerde spor ve fiziksel etkinlik hizmetleriyle ilgili sektörlerde geçmişten günümüze büyük değişiklikler yaşandığı göze çarpmaktadır. Artan ekonomi ve rekabet koşullarıyla birlikte hızla endüstrileşme sürecine giren spor ve fiziksel etkinlik, bulunduğu sektörün önemli bir merkezi haline gelmiştir (Yıldız, 2008). Müşteri memnuniyetinin karşılanması, gelişmekte olan spor hizmetleri endüstrisinde yöneticiler için önemli bir sorumluluk olarak ön plana çıkmaktadır. Müşteri memnuniyeti, kar amacı güden kurumların başarısında anahtar rol oynar. Bir spor tesisinin başarısının önemli ölçütlerinden biri de kendi müşterisini kaybetmemesidir. Yeni müşteri kazanmak, varolan müşteriyi korumaktan beş kat daha masraflıdır. Müşteri sadakati, müşteri memnuniyetini artırmanın ve hizmet kalitesinin bir sonucudur (Park, 2003). Spor tesisleri, müşteri merkezli kurumlardandır. Günümüzde, spor tesisleri müşteri odaklı hizmet sunma durumlarından ötürü müşteri memnuniyetini her zaman göz önünde bulundurmak zorundadır. Müşteriler aldıkları hizmetten memnun kalırlarsa, tekrar gelme olasılıkları artar ve hizmetin, ürünlerin ve faaliyetlerin sunulduğu, diğer hizmet işletmelerinde olduğu gibi spor tesisleri için de vazgeçilmez bir öneme sahip olacaktır. Kalite kavramı, kaliteyle ilgili olarak tüm çaba ve faaliyetlerin yönetilmesi olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle, kalite konusunda bir stratejinin oluşturulması ve bu stratejinin göz önünde bulundurulması suretiyle, planlama, örgütlenme, geliştirme ve kontrol gibi işlevleri içerir (Aksu,

2012). Müşteri davranışları araştırması, bir ürünün veya hizmetin kullanımından sonra müşterinin karar verme davranışını anlamayı hedefler. Müşteriler, ürünü veya hizmeti ihtiyaçlarına veya beklentilerine göre değerlendirir ve bu değerlendirme sonucunda memnuniyet ya da memnuniyetsizlik ortaya çıkar. Memnuniyet sağlandığında, müşteri ürüne veya hizmete sadık kalırken, memnuniyetsizlik durumunda olumsuz tutum sergileyen müşteri ya da tüketici kaybedilir (Alexandris & ark. 1999). Müşteri memnuniyetini karşılarken, kalite kavramı önemli bir unsurdur. Uygulanacak kalitenin nasıl bir yöntemle yapılacağı konusunda örgütlenme, planlama, geliştirme ve kontrol gibi işlevler dikkatlice oluşturulmalıdır (Aksu, 2012). Beden algısı, bireyin kendine ait duygu, düşünce ve davranışların yanı sıra çevresiyle olan etkileşimi konusunda da önemli işlevler yüklenmiştir. Bu bağlamda değerlendirdiğimizde, bireyin bedenine gerek bilişsel gerekse duygusal anlamda yüklediği olumsuz imgelemeler, bireyin kendisi ve çevresiyle olan iletişimini de olumsuz etkilemektedir (Akın, 2007). Kişinin kendi duygu, tutum ve algılarının beden algısını etkilediği kadar, başkalarının bakış açısı da beden algısını etkilemektedir (Aslan, 2004). Sosyal fizik kaygısı ile ilgili yaklaşımlara bakıldığında, bilişsel davranışçı yöntem dikkat çekmektedir. Sosyal fizik kaygısının oluşmasında bireyin kendi ve başka bireylerin fiziksel görünümünü olumsuz değerlendirdiğine ilişkin beklentileri bulunmaktadır. Hatta bireyler, yaşadıkları kaygının etkisiyle bedenlerini daha olumsuz değerlendirme eğilimindedirler (Russell, 2002). Spor yapmanın bir amacı da sağlıklı olup formda kalmaktır. Bu çerçevede bakıldığında, sporun amaçları arasında sağlıklı yaşam, stresle mücadele, enerjisinin

yukarı çıkartılması, bireyin elverişli beden ağırlığında kalabilmesi, mesleki başarı, dinç kalabilme, enerjik, dinamik ve kaliteli bir hayat sağlamak gibi değerler sayılabilir (İmamoğlu, 2008). Kişilerin benlik saygısının artmasında, fitness, egzersiz ve spor programları yardımıyla artışlar olacağı ifade edilmektedir. Belirtilen sportif egzersiz ve spor programlarından olan fitness sporu ile benlik saygısı seviyeleri arasındaki bağlantının esasında kişilerin bu aktivitelere ne şekilde yönlendiği ve buradan kazandığı deneyimlerin onun kişilik özelliklerini ve hayatını nasıl biçimlendirdiği soruları yatmaktadır. Spor aktiviteleriyle oluşan sosyalleşme ve benlik saygısı hayatın öteki bölümlerinde de etkisini gösterebilmektedir. Bu aktiviteler vasıtasıyla oluşan deneyimler bireyin hayatını, kendini tanımasını ve benlik saygısını pozitif etkileyecektir (Polat, 2007). Günümüzün önemli sorunlarından biri sosyal kaygıdır. İnsanlar kaygı yaşadıklarında, davranışları değişir. Çekingenleşirler, kendilerini dışarıya daha olumlu göstermek yerine, var olan sosyal imajlarını korumakla daha çok ilgilenirler (Tunç, 2015). Egzersiz ortamında sıklıkla kullanılan ve önemli bir yere sahip olan bu kavram üzerine yapılan araştırmalar, kişilerin herhangi bir sportif aktiviteye katılma, katılmış oldukları aktiviteyi sürdürme ve bırakma nedenlerine ilişkin önemli bilgiler sunmaktadır (Toros, 2001).

Bu araştırmada, özellikle fitness merkezlerinde egzersiz yapan bireylerin egzersiz bağımlılığı ile fiziksel benlik algısı arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bu çerçevede spor merkezlerine giden katılımcılara ölçekler uygulanarak bir yargıya varılmaya çalışılacaktır.

YÖNTEM

Bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması, veri toplama araçları ve verilerin analiz sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Araştırmamızda betimsel tarama modeli uygulanmıştır; bu model, iki değişken ve daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığını tespit etmeyi hedefler (Karasar, 2015).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmaya Kilis ilinde bulunan spor merkezlerine fitness yapmak amacıyla gitmekte olan 144'ü kadın 149'u erkek olmak üzere toplam 293 birey gönüllü olarak katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmayı gerçekleştirmek için elde ettiğimiz veriler, araştırmacı tarafından Kilis ilinde bulunan spor merkezlerine gidilerek araştırma koşullarına uygun bireylere gönüllük esasına dayanarak ölçek uygulaması neticesinde toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Spor merkezine giden bireylerin kişisel bilgilerini tespit etmek için katılımcılara 5 sorudan oluşan kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Bu formda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Katılımcıların cinsiyetleri,
2. Katılımcıların medeni durumları,
3. Katılımcıların kaç yıldır spor salonuna gittikleri,
4. Katılımcıların yaşları,
5. Katılımcıların eğitim durumları,

Sosyal Fiziki Kaygı Ölçeği: Hart, Leary ve Rejeski (1989) tarafından geliştirilen ve Türkiye'ye uyarlaması Mülazımoğlu Ballı ve Aşçı (2006) tarafından yapılan "Sosyal Fizik Kaygı Envanteri" 12 madde ve iki alt ölçekten oluşmaktadır. Katılımcılar, maddeleri 5'li Likert tipi ölçek kullanarak cevaplamışlardır. Envanterden alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 60'tır. Puanlar arttıkça, bireyin kendi görünüşünden duyduğu kaygı da artmaktadır. Test-tekrar test korelasyon katsayısı, kızlarda iki faktörlü yapıda faktör 1 ve 2 için sırasıyla 0.80, erkeklerde ise faktör 1 için 0.76 ve faktör 2 için 0.77 olarak bulunmuştur. Tüm ölçek için hesaplanan test-tekrar test korelasyon katsayısı kızlarda 0.88 ve erkeklerde 0.81 olarak belirlenmiştir. İç tutarlık katsayısı ise, iki faktörlü yapıda kızlarda faktör 1'de 0.77 ve faktör 2'de 0.69, erkeklerde faktör 1'de 0.75 ve faktör 2'de 0.68, tek faktörlü yapıda ise kızlarda 0.81 ve erkeklerde 0.77 olarak saptanmıştır (Mülazımoğlu, Ballı & Aşçı, 2006). Araştırmamızda ölçeğin bütünü için Cronbach's Alpha değeri 0,69 olarak bulunmuştur.

Memnuniyet Ölçeği: Araştırma kapsamında müşteri memnuniyetiyle ilgili olarak Cronin, Brady ve Hult'un (2000) geliştirdiği memnuniyet ölçeği tercih edilmiştir. Ölçekte yer alan ifadeler 5'li Likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmektedir. Müşteri memnuniyeti ölçeği 3 maddeden oluşmakta olup tek bir boyutta ölçülmektedir. Bu ölçek ülkemizde birçok çalışmada kullanılmış ve güvenilirlik analizi araştırmalar kapsamında gerçekleştirilmiştir. Yıldız, Duyan ve Günel (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmada. 74; Berber (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise .96 olarak bulunmuştur.

Araştırmamızda Memnuniyet Algısı Ölçeği'nin Cronbach alfa katsayısı 0,62 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri analizi için SPSS 25.00 istatistiksel yazılım paketi kullanılmıştır. Bu araştırmada, kişisel özelliklerin analizi yapılmıştır. Verilerin normal bir dağılım sergilemesi sonucunda parametrik analizler uygulanmıştır. Araştırma ölçeklerine ilişkin betimleyici istatistik yapılmıştır. İkili karşılaştırmalarda t testi, çoklu karşılaştırmalarda One-Way Anova testi kullanılmıştır. Araştırmada memnuniyet düzeyleri ile sosyal fiziki kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmadaki istatistiksel analizlerde anlamlılık değeri 0,05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Demografik Bilgilere İlişkin Frekans ve Yüzdelik Dağılımlar.

Değişken	Alt Değişken	f	%
Cinsiyet	Erkek	149	50,9
	Kadın	144	49,1
Medeni Durum	Evli	150	51,2
	Bekar	143	48,8
Yaş	21-24 Yaş	113	38,6
	25-28 Yaş	93	31,7
	29 Yaş ve Üzeri	65	22,2
Spor Salonuna Devam Süresi	1-3 Yıl	138	47,1
	4 Yıl ve Üzeri	155	52,9
Eğitim Durumu	İlköğretim	15	5,1
	Ortaöğretim	102	34,8
	Lisan	109	37,2
	Lisansüstü	67	22,9

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkenine yönelik verileri incelendiğinde, katılımcıların %50.9'u erkek iken, %49.1'i kadın olarak belirlenmiştir. Medeni durum değişkenine dair verileri analiz edildiğinde, evli olanlar %51,2 iken bekar olanların %48,8 olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin spor salonuna devam etme süreleri ile ilgili verileri incelendiğinde, katılımcıların %52,9'unun 4 yıl ve üzeri spor salonuna gittiği görülürken %47,1'nin ise 1-3 yıl arasında spor salonuna gittiği görülmektedir.

Tablo 2: Memnuniyet Düzeyleri ve Sosyal Fizik Kaygıları ile İlgili Korelasyon Analiz Sonuçları.

		1	2	3
Fiziksel Görünümden Rahatsızlık Hissetme (1)	r		-0,093	-
	p	-	0,111	0,011
Fiziksel Görünümünün Başkaları Tarafından Görüşü (2)	r	-0,093		-
	p	0,111	-	0,001
Memnuniyet Görüşü (3)	r	-0,011	-0,001	
	p	0,850	0,988	-

p<0,05*, p<0,01**

Memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde, tablo 2'deki korelasyon kat sayıları bulunmuştur. Tablo 2'deki verilere göre, memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı alt boyutları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 3: Memnuniyet Düzeyleri ve Sosyal Fizik Kaygıları Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Analizi.

Değişken	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t Testi	
					t	p
Fiziksel Görünümden Rahatsızlık Hissetme	Erkek	149	3,369	0,504	0,697	0,486
	Kadın	144	3,326	0,543		
Fiziksel Görünümünün Başkaları Tarafından Görüşü	Erkek	149	2,638	0,428	0,707	0,480
	Kadın	144	2,603	0,428		
Memnuniyet Görüşü	Erkek	149	4,020	0,533	-0,779	0,436
	Kadın	144	4,067	0,497		

p<0,05

Tablo 3’de katılımcıların cinsiyet değişkeni ile memnuniyet düzeyleri ve sosyal fizik kaygıları alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (p>0.05).

Tablo 4: Memnuniyet Düzeyleri ve Sosyal Fizik Kaygıları Ölçeği Puanlarının Medeni Durum Değişkeni Açısından Analizi.

Değişken	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t Testi	
					t	p
Fiziksel Görünümden Rahatsızlık Hissetme	Evli	150	3,338	0,532	-0,316	0,752
	Bekar	143	3,358	0,516		
Fiziksel Görünümünün Başkaları Tarafından Görüşü	Evli	150	2,635	0,424	0,576	0,565
	Bekar	143	2,606	0,432		
Memnuniyet Görüşü	Evli	150	4,042	0,496	-0,034	0,973
	Bekar	143	4,044	0,536		

p<0,05

Tablo 4’de katılımcıların medeni durum değişkeni ile memnuniyet düzeyleri ve sosyal fizik kaygıları alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 5: Memnuniyet Düzeyleri ve Sosyal Fizik Kaygıları Ölçeği Puanlarının Spor Salonuna Devam etme Süreleri Değişkeni Açısından Analizi.

					t Testi	
Değişken	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Fiziksel	1-3 Yıl	138	3,408	0,503	1,875	0,062
Görünümünden Rahatsızlık Hissetme	4 Yıl ve Üzeri	155	3,294	0,537		
Fiziksel	1-3 Yıl	138	2,597	0,436	- 0,900	0,369
Görünümünün Başkaları Tarafından Görüşü	4 Yıl ve Üzeri	155	2,642	0,420		
Memnuniyet	1-3 Yıl	138	4,038	0,504	- 0,143	0,886
Görüşü	4 Yıl ve Üzeri	155	4,047	0,526		

$p<0,05$

Tablo 5’de katılımcıların spor salonuna devam etme değişkeni ile memnuniyet düzeyleri ve sosyal fizik kaygıları alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 6: Memnuniyet Düzeyleri ve Sosyal Fizik Kaygıları Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkeni Açısından Analizi.

Değişken	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	F	P
Fiziksel Görünümünden Rahatsızlık Hissetme	17-20 Yaş	22	3,200	0,611	2,028	0,110
	21-24 Yaş	113	3,311	0,502		
	25-28 Yaş	93	3,449	0,524		
	29 Yaş ve Üzeri	65	3,316	0,515		
	Üzeri					
Fiziksel Görünümünün Başkaları Tarafından Görüşü	17-20 Yaş	22	2,558	0,408	0,364	0,779
	21-24 Yaş	113	2,623	0,446		
	25-28 Yaş	93	2,606	0,438		
	29 Yaş ve Üzeri	65	2,659	0,390		
	Üzeri					
Memnuniyet Görüşü	17-20 Yaş	22	4,045	0,566	0,243	0,866
	21-24 Yaş	113	4,017	0,507		
	25-28 Yaş	93	4,078	0,516		
	29 Yaş ve Üzeri	65	4,035	0,520		
	Üzeri					

p<0,05

Tablo 6’da katılımcıların yaş değişkeni ile memnuniyet düzeyleri ve sosyal fizik kaygıları alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (p>0.05).

Tablo 7: Memnuniyet Düzeyleri ve Sosyal Fizik Kaygıları Ölçeği Puanlarının Eğitim Değişkeni Açısından Analizi.

Değişken	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	F	P
Fiziksel Görünümden Rahatsızlık Hissetme	İlköğretim	15	3,253	0,456	0,531	0,661
	Ortaöğretim	102	3,394	0,536		
	Lisan	109	3,339	0,531		
	Lisansüstü	67	3,313	0,510		
Fiziksel Görünümünün Başkaları Tarafından Görüşü	İlköğretim	15	2,495	0,299	0,630	0,596
	Ortaöğretim	102	2,619	0,427		
	Lisan	109	2,616	0,444		
	Lisansüstü	67	2,661	0,429		
Memnuniyet Görüşü	İlköğretim	15	4,022	0,623	0,104	0,958
	Ortaöğretim	102	4,065	0,507		
	Lisan	109	4,036	0,501		
	Lisansüstü	67	4,024	0,535		

p<0,05

Tablo 7’de katılımcıların eğitim durumları değişkeni ile memnuniyet düzeyleri ve sosyal fizik kaygıları alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (p>0.05).

SONUÇ

Bu araştırma spor salonuna giden bireylerin memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemek, memnuniyet düzeyleri ve sosyal fizik kaygılarının cinsiyet, medeni durum, yaş, spor salonuna devam etme süresi ve eğitim durumu değişkeni açısından incelemeyi amaçlamıştır.

Memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde, memnuniyet düzeyleri ile sosyal

fizik kaygı alt boyutları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı düzeyleri puanları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde; ölçek alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Beklenen ve algılanan kalite değişkenleri ışığında cinsiyet faktörünün etkin olmadığı yani cinsiyete göre algılanan kalitede herhangi bir değişiklik gözlenmediği tespit edilmiştir (Çelik & ark. 2017). Greenwell ve ark. (2004)'e göre hizmet alan bayan müşterilerin fiziksel ortam ve çalışanlarla ilgili kalite algıları erkek müşterilere göre farklılık arz etmektedir. Kurtoğlu (2006) Belediyeler tarafından sunulan spor hizmetlerinin kaliteleri ölçmek amacıyla hazırlanan çalışmanın sonuçlarında da erkek ve kadın katılımcılar arasında kadınların daha olumlu görüş bildirdikleri doğrultusunda anlamlı farklılıklar dikkat çekicidir. Yıldırım'ın (2018) yapmış olduğu çalışmada cinsiyete göre spor tesisleri müşteri memnuniyeti alt boyutları ortalama puanları incelendiğinde kadınların erkeklere oranla genel olarak memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu istatistiksel olarak tespit edilmiştir. Süllüoğlu'nun (2018) yapmış olduğu çalışmada kadınların erkeklere oranla tesislerden memnun olma düzeylerinin istatistiksel olarak oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Şahin'in (2018) yapmış olduğu çalışmada kadınların erkeklere oranla memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Sabırlı'nın (2018) yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkenine göre kadın üyelerin erkek üyelere oranla daha memnun oldukları tespit edilmiştir. Yıldız ve Tüfekçi'nin (2010) yapmış oldukları çalışmada, kadınların hizmet kalitesi algılarının

erkeklerden daha düşük olduğuna yönelik sonuçlar tespit edilmiştir. Davison ve McCabe (2005)'e göre bayanların erkeklere oranla daha fazla sosyal fiziksel kaygı durumunu yaşadığını ve bunun neticesinde yaşadıkları kaygının kendi davranışlarını etkilediğini belirtmektedirler. Dilbaz ve Güz (2002) tarafından sosyal kaygı bozukluğunda cinsiyet farklılıkları üzerine yapılan çalışmada; erkeklerin sosyal kaygı düzeyinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Toprak ve Saraç (2018)'ın sporcuların sosyal görünüş kaygısı ve kilofobi arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptıkları çalışmada; kadın sporcuların sosyal görünüş kaygılarının erkeklere oranla daha düşük olduğu ortaya konulmuştur. Akkuş, Türk ve Aydemir (2019), sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptıkları çalışmada, erkeklerin sosyal görünüş kaygısı puan ortalamalarını daha yüksek bulmuşlardır. Telli ve Ünal (2016), Üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine göre sosyal görünüş kaygısı üzerine yaptıkları araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal görünüş kaygısına ilişkin yargıları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonuca ulaşmıştır. Çepikkurt ve Coşkun (2010). Cinsiyetler arasındaki ortaya çıkan bu farkın, erkeklerin kendi vücutlarını daha genel anlamda, bayanların ise daha ayrıntılı biçimde incelemelerinden kaynaklandığı söz konusu olabilir. Doğan'ın (2009) 781 kişi (532 kadın, 249 erkek) üzerinde yaptığı çalışmasında, erkeklerin kadınlardan daha fazla sosyal görünüş kaygısına sahip olduklarını bulmuştur. Literatürü incelediğimizde çalışmamızın sonucuna paralel sonuçlar olmasının yanında çalışmamızın sonucunu desteklemeyen sonuçlarında var olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı düzeyleri puanları eğitim durumları değişkeni açısından incelendiğinde; ölçek alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Theodorakis ve ark., (2004)’nun yaptığı araştırmaya göre, bireylerin eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar vardır. En düşük eğitim seviyesine sahip müşteriler (ilköğretim), ortaöğretim ve üniversite mezunlarına göre tesis boyutundan daha memnunnlardır. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasına katılan özel spor merkezlerinden hizmet alan üyelerin puan ortalamalarının eğitim düzeyi grupları değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapmış olduğu Kruskal Wallis-H testi sonucunda, katılımcıların spor merkezi müşteri memnuniyeti ölçeği gelişim alt ölçeği, spor merkezi kalitesi, spor merkezi kalitesi alt ölçeği program, yönetim ve donanım boyutları ve spor eğitmenleri niteliği alt ölçeğine ait sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, spor merkezi kalitesi alt ölçeği hizmetler, çalışma ortamının niteliği alt ölçeği, memnuniyet alt ölçeği ile memnuniyet alt ölçeği ayrılma isteği ve bağlılık boyutlarına ait sıra ortalamalarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Sevilmiş (2015), Spor merkezi kalitesi alt ölçeğinde; lise eğitim seviyesine sahip kullanıcıların üniversite eğitim seviyesine sahip kullanıcılara göre memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine, “Spor merkezi kalitesi” alt ölçeği program, yönetim, hizmetler ve donanım boyutlarında; lise eğitim seviyesine sahip kullanıcıların üniversite eğitim seviyesine sahip kullanıcılara göre memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu bulmuştur. Yüzgeç (2010) tarafından yapılan çalışmada, kullanıcıların hizmet kalitesi algılarının “eğitmenler”,

“program” ve “tesis” alt boyutları ile eğitim seviyesi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Bu farklılıkların çalışmanın yapıldığı spor merkezinin bulunduğu bölgeye göre değişiklik gösterebilir. Üniversite kampüslerine yakın yerlerde ki spor merkezlerinin kullanıcılarının eğitim düzeyi yüksek kişilerden oluşabileceği gibi bu durumun tam tersinin de olabileceğini düşünmekteyiz. Bu durumda eğitim düzeyinin memnuniyet açısından önemli bir fark yaratmadığı ve eğitim düzeyi ne olursa olsun insanlarımızın ülkemizde son zamanlarda spor merkezlerinin kullanım koşullarının ve bu merkezlerde alınacak hizmetin kalite düzeyinin, eksiklik veya fazlalıklarının tespiti açısından belli bir bilinç seviyesine ulaştıkları sonucuna varılabilir (Karayol ve ark.). Işıkol (2013) ve Yüceant (2013) çalışmalarında eğitim düzeyinin artmasının sosyal görünüş kaygısını azaltacağını ifade etmişlerdir. Literatürü incelediğimizde çalışmamızın sonucuna paralel sonuçlar olmasının yanında çalışmamızın sonucunu desteklemeyen sonuçlarında var olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı düzeyleri puanları yaş durumu değişkeni açısından incelendiğinde; ölçek alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Bulut’un (2019) yapmış olduğu çalışmada yaşı büyük olan katılımcıların yaşı küçük olan katılımcılara oranla memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yıldırım’ın (2018) yapmış olduğu çalışmada yaşı küçük olan bireylerin yaşı büyük olanlara göre antrenör yaklaşımından, program desteğinden ve tesis atmosferinden daha az memnun oldukları, hijyen yönünden ise daha fazla memnun oldukları tespit edilmiştir. Süllüoğlu’nun (2018) yapmış olduğu

çalışmada ise müşteri memnuniyetinin yaşa göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ceyhun'un (2006) yapmış olduğu çalışmada yaşı küçük olan katılımcıların yaşı büyük olan katılımcılara oranla memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sevilmiş'in (2015) yapmış olduğu çalışmada yaşı büyük olan katılımcıların yaşı küçük olan katılımcılara oranla memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Şahin'in (2018) yapmış olduğu çalışmada müşteri memnuniyetinde yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Sevilmiş (2015) yılındaki çalışmasında gelişimin alt boyutlarında; 31 yaş ve üzerinde olanlarda, 21-30 aralığına sahip kullanıcılara göre bu alt boyuta ait memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öztürk (2010) tarafından yapılan çalışmada, sağlıklı yaşam ve spor merkezleri üyelerinin "fiziksel ve psikolojik tatmin" alt boyutu ile yaş grupları ortalamaları arasındaki farkı istatistiksel olarak anlamlı bulmuştur. Gürbüz (2019) yılındaki çalışmasında çalışmaya katılan üyelerin SİMMÖ (Spor İşletmeleri Müşteri Memnuniyeti Ölçeği) ölçeği puan ortalamalarının yaş grupları değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını üyelerin spor işletmeleri müşteri memnuniyeti ölçeği, spor merkezi kalitesi alt boyutları, donanım boyutu, fiziksel koşulların niteliği alt boyutu, spor eğitmenleri alt boyutu ve memnuniyet alt boyutuna ait sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, gelişim alt boyutu, spor merkezi kalitesi alt boyutu, program yönetim ve hizmetler alt boyutları ve memnuniyet alt boyutları ile bağlılık boyutuna ait sıra ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu bildirmiştir. Sarıkabak (2018), spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, sosyal fizik kaygı durumu ve yaş değişkeni

arasında anlamlı farklılıklara ulaşmış ve her yaştan bireyin özellikle de gençlerin, özenle üzerinde durduğu konulardan birinin de, fiziksel görünüşleri olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı düzeyleri puanları medeni durum değişkeni açısından incelendiğinde; ölçek alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Bulut'un (2019) yapmış olduğu çalışmada müşteri memnuniyeti ile medeni durum değişkeni arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilememiştir. Şahin'in (2018) ve Erdoğan'ın (2016) yapmış olduğu çalışmalarda müşteri memnuniyetinde medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Yine Ceyhun'un (2006) yapmış olduğu çalışmada müşteri memnuniyetinde medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Erdoğan'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada müşteri memnuniyetinde medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Saraç'ın (2018) yapmış olduğu çalışmada evli bireylerin bekar bireylere oranla daha çok benimsedikleri görülmüştür. Süllüoğlu'nun (2018) yapmış olduğu çalışmada evli olan katılımcıların tesislerden memnuniyet düzeylerinin bekarlara oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı düzeyleri puanları spor salonuna devam etme değişkeni açısından incelendiğinde; ölçek alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$). Bulut'un (2019) yapmış olduğu çalışmada müşterilerin üyelik süreleri arttıkça memnuniyet düzeylerinin de arttığı tespit

edilmiştir. Memiş'in (2002) yapmış olduğu çalışmada müşterilerin tesisten faydalanma sürelerine ilişkin bulgular incelendiğinde tesisten faydalanma süreleri arttıkça müşterilerin memnuniyet düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Yıldırım'ın (2018) yaptığı çalışmada fark görülen alt boyutlarda genel olarak üyelik süresi arttıkça memnuniyet düzeylerinin azaldığı bir durum tespit edilmiştir. Süllüoğlu'nun (2018) yapmış olduğu çalışmada müşteri memnuniyetinin tesis kullanım süresi düzeyine göre farklılaştığı görülmekle birlikte uzun süredir tesise üye olan kişilerin tesiste sunulan hizmetlerden daha az memnuniyet duyduğu tespit edilirken yine Sabırlı'nın (2018) yapmış olduğu çalışmada da müşterilerin üyelik süreleri arttıkça memnuniyet düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. Alemdağ ve Öncü (2015) yapmış olduğu çalışma incelendiğinde fiziksel aktiviteye katılım seviyesi arttıkça sosyal görünüş kaygısının azaldığı görülmüştür. Alemdağ ve Öncü (2015) fiziksel aktiviteye katılım seviyesi arttıkça, sporda sosyalleşme düzeylerinin artış gösterdiği ve sosyal görünüş kaygısının düştüğünü ifade etmiştir. Sedanter erkeklerin son test sonuçlarına göre özgüven gelişiminin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Yıldırım, 2022). Aşçı (2004), spor yapan insanların, yapmayanlara nazaran kendisini fiziksel olarak algılamasının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Alemdağ ve Öncü (2015)' nün yapmış olduğu çalışmada, fiziksel aktiviteye katılan öğrencilerin sosyal fizik kaygılarının düşük olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak spor salonuna giden bireylerin memnuniyet düzeyleri ile sosyal fizik kaygı alt boyutları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sosyal fizik kaygı puanları ve memnuniyet düzeyleri puanlarının cinsiyet, medeni durum, spor

salonuna devam etme süresi, yaş ve eğitim değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

KAYNAKLAR

Akın, H. (2007). Muğla Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin beden benlik algısı ve psikolojik belirtilerle ilişkisi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okul Dergisi, 11(4), 38-47.

Akkuş, Y., Türk, R. ve Akkuş Aydemir, A. (2019). Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları ile Sosyal Görünüş Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 6(1):120-126.

Aksu, M. (2012). Hizmet kalitesinin bir unsuru olarak atmosferin müşteri sadakatine etkisi: bozcaada'daki otellerde konaklayan yerli turistler üzerine bir araştırma (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez No. 308734).

Alemdağ, S. Öncü, E. (2015). “Öğretmen Adaylarının Fiziksel Aktiviteye Katılım ve Sosyal Görünüş Kaygılarının İncelenmesi” International Journal of Science Culture and Sport. 287-300

Alexandris, K., Paliatia, E. (1999). Measuring Customer Satisfaction in Fitness Centers in Greece: An Exploratory Study, Managing Leisure, 4, 218-228.

Aslan, D. (2004). Beden algısı ile ilgili sorunların yaratabileceği beslenme sorunları. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 13(9), 326 - 329.

Aşçı, F.H. (2004). Physical Self-Perception Of Elite Athletes And Non-Athletes: A Turkish Sample. Percept Mot Skills;99(3 Pt 1):1047- 52.

Berber, Ü. (2019). Hizmet Kalitesinin Spor Programlarına Katılan Sporcuların Memnuniyetine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi, Muğla.

Bulut, A. (2019). Algılanan hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti ve müşteri sadakati: fitness merkezi üyeleri üzerinde bir uygulama. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya.

Ceyhun, S. (2006). Spor işletmelerinde hizmet kalitesi. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Cronin, J. J. J., Brady, M. K., Hult, G. T. M. (2000). Assessing the effects of quality, value, and customer satisfaction on consumer behavioural intentions in service environments. Journal of Retailing, 76(2), 193-218.

Çelik, A., Solak, N. (2017). Spor işletmelerinde algılanan hizmet kalitesi üzerine bir araştırma. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2(4), 1-11.

Çepikkurt, F., Coşkun, F. (2010). Üniversiteli dansçıların sosyal fizik kaygı ve beden imgesinden hoşnut olma düzeyleri. Pamukkale Journal of Sport Sciences, 80-120.

Dilbaz, N., Güz, H. (2002) Sosyal kaygı bozukluğunda cinsiyet farklılıkları, Nöropsikiyatri Arşivi, 39(2-3-4): 79-86.

Doğan, T. (2009). Bilişsel ve Kendini Değerlendirme Süreçlerinin Sosyal Anksiyete Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 58-59

Erdoğan, A. (2016). Algılanan hizmet kalitesi, hizmet değeri ve memnuniyet üzerinde algılanan risk faktörünün etkisi: Sağlıklı yaşam ve spor merkezleri üzerine bir uygulama. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Greenwell, F., Pastore, D.L. (2004). Perceptions of the service experience: Using demographic and psychographic variables to identify customer segments. *Sport Marketing Quarterly*, 11(4).

Gürbüz, C. (2019). Özel Spor İşletmelerinden Hizmet Alan Bireylerin Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Hart, E. A., Leary, M.R., Rejeski W.J. (1989). The measurement of social physique anxiety. *Journal Sport Exercise Psychic*, 11, 94-104.

Işıkol Özge, F. (2013). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Üsküdar ilçesi örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

İmamoğlu, O. (2008). Fiziksel Uygunluk ve Spor, Denge Gazetesi, İstanbul.

Karasar, N. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 28. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Karayol, M., Turhan, M. Ö., Ünver, R., Ergenekon, B. (2020). Fitness salonlarını kullanan bireylerin müşteri memnuniyet durumlarının incelenmesi. *Turkish Studies-Social*, 15(3), 1261-1274.

Kurtoğlu, T. (2006). Halkın yerel yönetimlerden spor hizmetleri konusunda beklentileri: Mersin örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.

Memiş, U.A. (2002). Spor tesislerinde müşteri memnuniyeti. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mülazımoğlu Ballı, Ö., Aşçı F.H. (2006). Sosyal Fiziksel Kaygı Envanterinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Spor Bilimleri Dergisi, 17, 11-19.

Öztürk, H. (2010). Sağlıklı Yaşam Ve Spor Merkezi Müşterilerinin Tatmin Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisan Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Park, S.H. (2003). The Relationships between Percieved Service Problems and Service Quality, Customer Satisfaction, and Recommendation Within a Ski Resort Context, International Journal of Applied Sports Sciences, 15(2), 40-50.

Polat, S. (2007). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet Algıları, Örgütsel Güven Düzeyleriyle Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki, Doktora Tezi. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, 212 s:33.

Russell, W.D. (2002). Comparison of self-esteem, body satisfaction, and social physique anxiety across males of different exercise frequency and racial back round. Journal of Sport Behaviours, 26, 298-313.

Sabırlı, T.N. (2018). Belediyelerin sunduğu rekreasyonel spor hizmetlerinden yararlanan tüketicilerin hizmet kalitesi ve tatmin düzeylerinin incelenmesi. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Saraç, Y. (2018). Kamuya ait spor işletmelerinden hizmet alan bireylerin memnuniyetini etkileyen faktörlerin incelenmesi (Beylikdüzü Belediyesi örneği). Yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sarıkabak., M. (2018). Examining Social Physics Anxiety And Emotional Intelligence Levels Of The Faculty Of Sport Sciences Students. Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 74-85.

Sevilmiş, A. (2015). Hizmet odaklı spor işletmelerinde dış müşteri memnuniyetini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Süllüoğlu, O. (2018). Fitness Center’lardaki hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti üzerindeki

Şahin, R. (2018). Fitness merkezlerinde algılanan hizmet kalitesi, algılanan değer, müşteri memnuniyeti ve davranışsal niyetler arasındaki ilişkiler. Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Telli, E., Ünal, Z. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Sosyal Görünüş Kaygısı: Bir Alan Çalışması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi. Cilt 8(15). 134-146.

Theodorakis, N., Alexandris, K., Rodriguez, P., Sarmento, P.J. (2004). Measuring customer satisfaction in the context of health clubs in Portugal, *International Sports Journal*, 8(1).

Toprak, N., Saraç, L. (2018). Sporcuların Sosyal Görünüş Kaygısı ve Kilofobi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Spormetre*, 2018,16(2),111-118

Toros, F.Z. (2001). Elit sporcuların güdusel yönelimleri: voleybolcular üzerine bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Tunç, A.Ç. (2015). Sporun üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı ve öznel iyi oluş düzeylerine etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi.

Yavuz Eroğlu, S. Acet, M. (2016). “İşitme Engelli Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenine Göre Sosyal Görünüş Kaygısı ile Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi” *Türkiye Klinikleri Sports Sci* 2017;9(2):65-70

Yıldırım, M. (2018). Spor tesislerinden yararlanan kişilerin tesislerden memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği). *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(25), 342-360.

Yıldız, S. M., Duyan, M., Günel, İ. (2018). Hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti üzerine etkisi: Fitness merkezlerinde ampirik bir uygulama. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-8.

Yıldız, S.M. (2008). Spor hizmetleri kalitesini değerlendirmede kullanılabilecek hizmet kalitesi modelleri ve ölçüm araçları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 38-48.

Yıldız, S.M., Tüfekçi, Ö. (2010). Fitness merkezi müşterilerinin hizmet kalitesine yönelik beklenti ve algılarının değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(24), 1-11.

Yılmaz, T. (2023). Football Fanaticism Levels of Turkish University Students in terms of Sports Literacy and Different Variables. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 11(4), 318-324.

Yildirim, A. (2022). Investigation of the Effect of 8-Week Life Kinetic Training on Self-Confidence, Attention and Psychological Skill Levels in Sedentary Men Students. *Education Quarterly Reviews*, 5(3), 152-158.

Yüceant, M. (2013). Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi, *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Yüzgeç, A.A (2010). Yerel Yönetimlerin Sunduğu Spor Hizmetlerinde Hizmet Kalitesi (Ankara İli Örneği), Yüksek lisans tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

BÖLÜM III

Değişim İhtiyacının Spor Örgütleri Açısından Önemi

Dilek YILMAZ¹

Giriş

Gelişim, yenilik ve teknoloji çağının yaşandığı ve değişim ihtiyacına duyulan öneminin her geçen gün arttığı günümüzde, diğer tüm örgütlerde olduğu gibi spor örgütlerinde de verimlilik, donanım ve yeterliliklerin belirlenmesinde değişime yönelik tutumlar çok daha fazla önem kazanmaktadır. Diğer örgütlerle rekabet edebilmek, tercih edilen olmak ve ayakta kalan kurum olabilmek, benzerlerden farklılaşıp doğru ve güçlü inşa edilmiş bir değişimin parçası olmakla başlar demek doğru bir yaklaşım olacaktır. Bu noktada değişimin ne olduğunu anlamak, günceli yakalamanın en önemli anahtarını teşkil etmektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Kastamonu/Türkiye, Orcid: 0000-0002-6262-0411, dilekyilmaz@kastamonu.edu.tr

1. Genel Olarak Değişim Kavramı

İnsanoğlunun daha iyiyi arama dürtüsü, gelişimin en temel unsuru, değişimin de sürekliliğini sağlayan en önemli özelliklerinden biridir. Gerçekleşen değişimin bir getirisi olarak “mükemmel” olarak değerlendirilen bir hizmet ya da ürün, ona aşına olunca “normal”, daha da iyisi gerçekleştiğinde “yetersiz” olarak kabul edilir (Argüden, 2004).

Değişim bir durum veya nesnenin zaman içinde aynı olmama, aynı kalmama durumu halidir (Çelebioğlu, 1990). Değişim farklı anlamlar içermektedir. Bir durumdan başkasına geçme ya da yer değiştirme, hareket, kalkınma, büyüme ve gelişim, kalıplaşmış ve geleneksel düşünce sistemlerinden uzaklaşma, çok daha fazla etkinlik ve verimlilik sağlayacak sistemler geliştirme kavramlarının bir bütünü olarak düşünülebilir. Bu bakış açısı içerisinde tüm bu kavramlar olumsuz olan bir halden daha olumlu olan bir hale geçişi ifade etmektedir. Farklı bir bakış açısı içerisinde değişim önceden var olan bir durum ya da nesnenin tümüyle ortadan kaldırılıp yerine yenisinin inşa edilmesini ifade etmektedir (Dicle & Dicle, 1975).

Yeni bir olgu olmayan değişim kavramı, son yıllarda sıkça kullanılmakta ve daha popüler bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Farkına varmadan tüm insanlar ve tüm coğrafyalar var oldukları zamandan bu yana değişim sürecinin içindedir. Özellikle son yıllarda toplumlardaki tüketim anlayışındaki hızlı artışla birlikte tüm kurumlar, şirketler ve örgütler kendilerini bu değişim ortamının içinde bulmuşlardır. Endüstriyel ve ekonomik ortamlardaki gelişimler karşısında bu yapılar uluslararası örgütlerin barındırdığı standartlara uyma (Avrupa Birliği Dünya Bankası, IMF, ISO)

zorunluluğunu rekabeti yakalama açısından kendilerinde hissetmektedir (Özkan, 2002).

Gelişen ve değişen koşulların bir mecburiyet haline getirdiği değişim nedir, ne zaman, nasıl ve niçin ortaya çıkar? Bu akıştaki sorulara cevap aramanın yanı sıra, asıl önemli olan değişimi kimin gerçekleştireceğidir. 5N, 1K modeli olarak bilinen bu yaklaşıma göre değişim (Uludağ, 1998);

Ne?: Değişimin ne olduğu anlaşıp bununla ilgili bir açıklama yapılırken öncelikle örgütün özelliklerinin ve yapısının ortaya konulması gerekmektedir. Örgüt yapısıyla ilgili olarak (kamu, özel ve kar amacı gütmeyen vs.) tüm sorun ve sorulara ayrıntılı bir bakış açısıyla yaklaşp ne tür bir değişime ihtiyacı olduğunun belirlenmesi gerekmektedir.

Niçin?: Örgüt vizyonun bir parçası olarak algılanması ve kabul edilmesi gereken değişimin örgüt içindeki ihtiyacının nedeninin astlardan üstlere kadar tüm personele açık bir şekilde ifade edilip anlatılması gerekmektedir.

Ne zaman?: Değişim ihtiyaçları ve koşulları olgunlaştıkça, gerekli olan değişimin başından sonuna kadar tüm aşamaların ayrıntılı bir zaman çizelgesiyle planlanması gereklidir.

Nasıl?: Değişimin nasıl uygulanacağını planlayarak, bu plan çerçevesinde ulaşılmak istenen hedef ve amaçların nasıl gerçekleştirileceğini göstermek için gerekli stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir.

Nereye?: Organizasyonun vizyonuna uygun olarak, belirlenen değişim stratejilerinin örgütü hangi noktaya taşıyacağını net bir şekilde göstermesi gerekmektedir.

Kim?: Değişimin başarısında önemli bir yere sahip olan ve organizasyonların temel yapı taşıını oluşturan insan faktörünün, yani değişimi gerçekleştirecek kişilerin belirlenmesi en önemli basamaklardan birini teşkil eder.

Her şeyin sürekli değiştiiği bir dünyada, örgütlerin misyonlarının da bu değişimlere uyum sağlamak zorunda olduğunu gözlemlenmektedir. Devamlı değişen bu ortamda varlığını sürdürmek isteyen her örgüt değişimi kabul etmeli ve benimsemelidir. Bu hedef doğrultusunda, önce tüm örgütü değişime karşı duyarlı hale getirip, değişimin örgütün her birimi tarafından benimsenmesini sağlamak ve değişimi bir yaşam tarzı olarak görmesi gerekliliğinin ortaya konulması önem arz etmektedir.

Günümüzde, organizasyonlar sürekli değişim nedeniyle kontrollü büyümeden ziyade hız, maliyet, kalite, esneklik ve yenilik gibi faktörlere odaklanarak daha hızlı hareket etmek zorundadırlar (Barutçu, 2000). Değişim güçlerinin yöneticiler üzerindeki etkisinin bugün dünden daha fazla olduğu söylenebilir ve gelecekteki yöneticiler bugünkülerden daha büyük zorluklarla karşılaşacaktır (Hussey & Çimen, 1998).

Örgütlerin gelecekte var olabilmeleri için, değişimi ve gelişimi doğru yakalamak, trendleri, eğilimleri rakip örgütlerden daha önce ve daha iyi yakalamak dahası anlamak ve sonuç olarak bu süreci daha iyi ve doğru yönetmeleri gerekmektedir.

1.1. Değişimin Tanımı

Değişimin tanımı alanına ve bağlamına göre değişebilir. Değişim, genellikle dönüşüm, evrim, adaptasyon gibi terimlerle de ifade edilebilir. Görünüm, tarz veya içerikteki farklılaşma ise yenilenme, metamorfoz, transformasyon gibi kelimelerle anlatılabilir. Bu bağlamda, değişim; bir şeyin eski halinden farklı bir yapıya doğru ilerlemesi olarak da tanımlanabilir.

Başka bir tanıma göre ise değişim, “bir şeyi bir düzeyden başka bir düzeye getirme eylemi” olarak ifade edilmektedir (Koçel, 1995). Bu bakış açısında değişim, ilerletme, yükseltme, seviye atlatma gibi kelimelerle de anlatılabilir. Bu eylem, genellikle geliştirme, ilerleme veya yükseltme olarak da tanımlanabilir. Dolayısıyla, bir şeyin daha ileri bir seviyeye taşınması, geliştirilmesi veya yükseltilmesi olarak da ifade edilebilir.

Kuşkusuz, değişim sadece fiziksel konumların değişmesini değil, aynı zamanda yetenek, kişisel bilgi ve mevcut durumların farklı bir konuma getirilmesini de ifade eder. Organizasyonlardaki değişim ise genellikle organizasyon faaliyetlerindeki değişikliklerle ilişkilendirilir; mevcut durumdan farklı bir konuma gelmeyi veya dönüşümü ifade eder (Erkut & ark., 2001).

Başka bir tanımda değişim, “bir örgütte ve süreçte mevcut geçerli durumun planlı ya da plansız olarak başka bir duruma dönüşmesidir” (Ülgen, 1996).

Değişim genellikle mevcut durumu değiştiren bir özelliktir. Başka bir ifadeyle, bir sistemin mevcut durum ve şeklinden farklı bir durum ve şekle geçmesini ve bu değişimin sürekli olarak gerçekleşmesini ifade eder (Yeniçeri, 2002).

Değişim genellikle, mevcut durumun devam etmediği ve yeni bir duruma geçişin gerçekleştiği bir süreci ifade eder. Bu süreç, genellikle mevcut durumun korunmaması ve yeni koşullara uyum sağlanması anlamına gelir. Mevcut durumun sabit kalması durumu ise statik veya durağan olarak tanımlanabilir, ancak zamanla böyle bir durumun sürdürülmesi zor olabilir. Çünkü değişim, varlıklar üzerinde kaçınılmaz bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, değişim kişisel, örgütsel ve toplumsal düzeyde gözlemlenebilir ve hissedilebilir. Canlıların değişime uğramadığı veya değişimin olmadığı bir insan topluluğu düşünmek ise neredeyse imkânsızdır (Wolff, 2005).

Değişim, açık sistem bakış açısıyla da açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, “bir sistem çevresiyle sürekli etkileşim halinde olup, enerji ve çalışma kapasitesini korurken aynı zamanda sabit bir durum veya dinamik bir denge sağladığı görülmektedir” (Eren, 1993).

Sonuç olarak gerçekleşen değişim tüm insan, tüm örgüt ya da kurumlar ve tüm toplumların hayatlarında karşılaştıkları kaçınılmaz bir süreçtir (Tevrüz, 1998). Hiçbir örgüt ve hiçbir canlı değişimin sistematik gücünün dışında kalamamakta, her olgu değişimin gücünden fazlasıyla etkilenmektedir. Artık hiçbir örgüt varlığını çevresel faktörlerdeki değişim ikliminin gücündeki etkiden soyutlayamamaktadır (Düren, 2000).

1.2. Değişimin Amacı

Değişim, stratejik düzeyde örgütleri belirli amaçlara ulaştırmayı hedefler, bunlar:

- Müşterilerin ihtiyaç ve beklentilerini öngörerek onlara daha iyi hizmet sunmak için bunları öncesinde fark etmek,

- Rekabet koşullarını izleyerek rekabet gücünü artırmak,
- Teknolojik gelişmeleri takip ederek bilgiyi etkin bir şekilde kullanmak,
- Katılımcı yönetim ilkelerini ve esneklik yeteneklerini güçlendirerek organizasyonun akıllılığını artırmak,
- Performans değerlemesinde kişiselleştirilmiş veya grup bazlı ödüllendirme sistemlerini geliştirmek,
- Projelerde çalışma yöntemlerini iyileştirerek enerjiyi belirlenmiş hedeflere yönlendirmek,
- İnsan kaynağındaki yaratıcı potansiyeli ortaya çıkararak geliştirmek,
- Patent, kullanım hakkı, marka değeri gibi entelektüel varlıklara yatırım yaparak sinerji ve yenilik oluşturmak,
- Yenilik ve yaratıcılığı teşvik ederek, dinamik, esnek ve çevik bir örgüt yapısı oluşturmak (Aktan, 1999).

1.3. Değişimin Önemi

İşletmelerin günümüz rekabet ortamında faaliyetlerini sürdürmeleri ve başarılı olmaları giderek zorlaşmaktadır. Küresel düzeydeki yoğun rekabet, işletmelerin ayakta kalma mücadelesini daha da artırmaktadır (Serinkan, 2002).

Bu durumda, işletmelerin içinde bulundukları koşulları doğru değerlendirip geleceği öngörebilmeleri ve analizler yapmaları büyük önem taşır. Bu analizler, örgütlerin çevresel değişimlere uyum sağlama yeteneği ve karar alma süreçlerini etkiler. Örgütlerin varlık sebeplerinden biri, çevreleriyle uyum içinde olmalarıdır; bu

nedenle, rekabetçi ortamda ayakta kalabilmek için değişime açık olmaları önemlidir. Örgütler, bireyler gibi gelişir ve hayatta kalmak için çevrelerini dikkate alarak çeşitli stratejiler geliştirirler. Bu bağlamda, değişim örgütler için temel bir olgudur çünkü onlar da sürekli bir gelişim süreci içindedirler. Ancak değişim, yüzeydeki, şekilsel veya sadece bir karar sonrası gerçekleşen bir süreç değildir. Özellikle işletmeler gibi belirli bir amaç ve strateji belirleyen yapılar için, değişimin benimsenmesi ve içselleştirilmesi önemlidir. Çünkü bu, çalışanlardan hedef kitlesine, kullandığı teknolojilerden iş ortaklarına kadar birçok alanda hissedilecektir. Bu nedenle, değişimin önemi örgütler tarafından iyi anlaşılmalı ve benimsenmelidir (Kocabaş, 2005).

2. Değişimin Nedenleri

İşletmeler, bireyler gibi sürekli değişen bir ortamda faaliyet gösterirler. Hiçbir zaman tamamen durağan kalmazlar; büyüdükçe ve çalışma koşulları değiştikçe, yapılarını günün gereksinimlerine uygun hale getirmek için düzenli olarak araştırmalar yapmaları gereklidir. Bir işletmenin varlığını sürdürmesi ve büyümesi, içinde bulunduğu doğal, toplumsal, ekonomik, yasal ve teknolojik çevreye uyum sağlamasıyla mümkündür. İşletme, bir dizi teknik, ekonomik, toplumsal ve yasal ilişki sistemi olarak görülür, bu nedenle çevresel faktörler olmadan düşünülmesi imkansızdır. Örgütler, iç ve dış çevrenin etkisi altında oldukları için, çevrede meydana gelen değişiklikler örgütsel yapılarını etkiler. Bu bağlamda, örgütsel değişimi gerçekleştiren dinamikleri içsel ve dışsal güçler olmak üzere iki ana grupta incelemek mümkündür (Tosun, 1990).

2.1. Değişimin Dışsal Nedenleri

Örgütsel değişimi dış faktörler açısından açıklayan yaklaşımlar, bu değişimi örgüt-çevre ilişkisi bağlamında ele alır. Örgütler, çevreleri ve üst sistemleriyle sürekli etkileşim halinde olmak zorundadırlar. Örgütlerin varlıklarını sürdürebilmeleri ve gelişebilmeleri, çevrelerindeki ve bağlı oldukları üst sistemlerdeki değişimlere uyum sağlayabilmelerine bağlıdır. Başka bir deyişle, örgütün içinde bulunduğu çevrenin bileşenlerinde ve bu bileşenlerin etkileşim şekillerinde meydana gelen herhangi bir değişikliğe örgütün uyum göstermesi gerekmektedir. Bu nedenle, dış etkenlerdeki değişimler sonucu örgütte meydana gelen değişiklikler, örgütün dış çevreye uyumu olarak da değerlendirilebilir (Tabancalı, 2000). Örgütsel değişime neden olan dış faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Doğal Çevre Koşullarına Bağlı Değişim,
- Toplumsal Çevre Koşullarına Bağlı Değişim,
- Ekonomik Çevre Koşullarına Bağlı Değişim,
- Hukuki Çevre Koşullarına Bağlı Değişim,
- Teknolojik Çevre Koşullarına Bağlı Değişim.

2.2. Değişimin İçsel Nedenleri

Örgütlerin içyapısından kaynaklanan değişim faktörleri de vardır. Örgütler, belirli amaç ve hedefler doğrultusunda varlık gösterirler. Bu hedeflere ulaşamamak, örgüt içinde değişim gerekliliğini ortaya çıkarabilir ve değişim süreçlerini tetikleyebilir (İlhan, 1996). Örgütsel değişimi tetikleyen iç güçler şu şekilde sıralanabilir:

- Büyüme
- Şirket Evlilikleri
- Gerileme
- Tepe Yöneticilerin Değişmesi
- Örgüte Bağlı Eksiklikler

3. Değişimi Uygulama Çeşitleri

Değişim kavramının farklı bakış açılarıyla yapılmış sınıflandırmaları mevcuttur. Bunların başlıcalarını şu şekilde açıklamak mümkündür (Koçel, 1995)

3.1. Planlı Değişim – Plansız Değişim

Örgütlerdeki değişim planlı ve plansız olarak iki farklı grupta ele alınabilir (Kılınç, 2001).

Planlanmış değişim, organizasyon içinde bilinçli olarak performansı artırmak amacıyla yapılan bir tepkidir. Bu değişim, liderler tarafından başlatılır ve önceden belirlenip uygulanır. Birçok değişim çalışması, bu planlı değişim kategorisine girer (Allen, 2001).

3.2. Makro Değişim – Mikro Değişim

Makro ve mikro değişim etkinlikleri, örgütlerde değişime konu olan hususların kapsamıyla ilgilidir. Makro değişim, örgütün bütünüyle değişime uğramasını ifade eder. Bu tür değişim, örgüt geliştirme olarak bilinir ve çeşitli strateji ve tekniklerin kullanılarak örgütün genel performansının artırılmasını amaçlar.

Mikro değişim ise, örgütün belirli alt veya üst düzey bölümlerinde gerçekleştirilen değişiklikleri ifade eder. Bu değişim,

belirli konular veya alanlarla sınırlı kalır ve daha küçük ölçekli değişim çabalarını kapsar.

Öte yandan, plansız değişim, değişimin amacının, yönünün ve süreç aşamalarının önceden düşünülmediği durumları ifade eder. Bu tür değişim, organizasyonun karşılaştığı ve kaçınılmaz olarak uyum sağlamak zorunda olduğu değişimdir. Plansız değişimler yönetilmez; kendiliğinden ortaya çıkar (Allen, 2001).

3.3. Zamana Yayılmış Değişim- Ani Değişim

Bazı örgütlerde değişim, zamana yayılarak adım adım gerçekleştirilmeye çalışılır. Bu süreçte, belirlenen hedeflere yavaş yavaş ulaşılır. Öte yandan, bazı durumlarda ise ani değişim gerektiren düzenlemeler hızla tamamlanarak kısa sürede değişim gerçekleştirilir (Ateş, 2005).

3.4. Proaktif (Öngörücü) Değişim – Reaktif Değişim

Ani ve zamana yayılan değişim bağlamında, değişim olgusu bazen proaktif, bazen de reaktif olarak gerçekleşebilir. Proaktif değişim, örgütün kontrolü altında olan ve gelecekteki fırsatlara veya tehditlere hazırlık amacıyla yapılan değişimdir. Öte yandan, reaktif değişim, daha savunmacı stratejileri çağırıştırır ve genellikle dış faktörlerin zorlamasıyla gerçekleşir. Bu tür değişim, örgütün değerlerini ve maddi kaynaklarını korumayı amaçlayan bir değişim şekli olabilir (Taştan, 2009).

3.5. Geniş Kapsamlı Değişim – Dar Kapsamlı Değişim

Makro ve mikro değişim türleri, örgütün tamamını veya belirli bölümlerini etkileyen değişim süreçlerini kapsar. Bu bağlamda, örgütler, zorunlu olarak uymaları gereken ya da kendilerinin geliştirdikleri değişim kararlarının sınırlarını

belirleyebilirler. Örneğin, bir değişim kararı ilk olarak örgütün belirli bir bölümünde uygulanabilir ve sürecin aksayan yönleri ile başarıları değerlendirildikten sonra tüm örgüte yayılabilir (Akat & Budak, 2002).

Örgütsel değişimin kapsamı, bu süreçler doğrultusunda şekillenir. Değişim, firmanın stratejik planlamasına dayalı olarak tasarlanabilir veya çevredeki ani gelişmelere hızlı bir şekilde uyum sağlama gereği ile ortaya çıkabilir. Değişimin kimleri ve nasıl etkileyeceği, değişimin kapsamının belirlenmesinde önemli bir faktördür (Akat & Budak, 2002).

Bu bağlamda, değişimin kapsamını anlamak oldukça önemlidir. Belirli unsurların değiştirilmesi, değişimin hangi bileşenler üzerinde inşa edileceği ve nihayetinde hangi sistemlerin uyumlaştırılacağı, değişimin kapsamıyla doğrudan ilgilidir. Dolayısıyla, değişimin kapsamını iyi analiz etmek, değişimin getireceği faydaları en üst düzeye çıkarmak açısından hayati öneme sahiptir (Akat & Budak, 2002).

3.6. Aktif Değişim – Pasif Değişim

Değişim faaliyetinin aktif veya pasif olması, örgütün piyasadaki etkinliği ve gücü ile alınan kararların çevredeki değişimi nasıl etkileyeceği gibi faktörlerle ilişkilendirilebilmektedir.

Örneğin, bir firma aldığı bir değişim kararıyla faaliyet gösterdiği çevreyi etkileyebilecek güce sahipse, bu değişim aktif olarak değerlendirilebilir. Bu tür bir değişim uygulamasıyla firma, piyasada etkin ve öncü bir rol oynar. Diğer firmaların ise bu değişime uyum sağlama çabaları daha pasif bir değişimi ifade edebilir. Çünkü değişim, bir firmanın aktif çabaları sonucunda

gerçekleşmiştir ve diğer firmaların bu değişime uyum sağlaması gerekebilir (Länsisalmi & Kivimäki, 1999).

3.7. İyileştirme Seklinde Adım Adım Değişim – Radikal Köklü Değişim

İyileştirme adımlarıyla gerçekleştirilen değişim, genellikle belirgin bir şekilde ortaya çıkmaz ve yöneticilerin kariyerleri boyunca karşılaştıkları birçok durumu kapsar. Bu tür değişimler, iş yöntemlerini, iş süreçlerini, fabrika yerleşim planlarını, yeni ürün piyasaya sürme stratejilerini ve insanların eski alışkanlıklarının devamı gibi diğer durumları içerir.

Radikal değişim ise, adından da anlaşılacağı gibi, mevcut durumu tamamen ve köklü bir şekilde değiştirmeyi amaçlayan değişim çabalarını ifade eder (Länsisalmi, Kivimäki, 1999).

4. Değişimin Örgütlerde Neden Olduğu Sorunlar ve Önlenmesi

Örgütleri, insanlardan, teknolojiden ve insanların birbirleriyle ya da işleriyle olan ilişkilerini düzenleyen yapı ve süreçlerden oluşan bir bütün olarak değerlendirebiliriz. Böyle bir yapının herhangi bir bölümünde meydana gelen değişim, gelişme veya yenilik, örgütün tamamını az ya da çok etkileyecektir. Bu nedenle, örgütlerdeki değişimlerin çeşitli olumlu veya olumsuz tutum ve davranışları tetiklemesi kaçınılmazdır (Yeniçeri, 2002). Bu süreci en az riskle yönetmek, değişime direnci azaltmak ve en doğru değişim kararlarını almak için, kurumun her bir üyesinin bu sürece dahil olması gereklidir (Bayraktar, 2003).

Değişimin sürekli olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, önemli olan insanın bu değişimlere uyum sağlamasıdır. Bazı insanların bu değişimlere ayak uydurup

uyduramadığının söylenmesi yetersiz bir ifade olacaktır. İnsanlar, kendilerine uygun ve elverişli değişikliklerden hoşlanırlar, tersine bir durum olduğunda ise hoşlanmazlar (Macit, 2001). Önemli olan, bu direnci en aza indirerek değişime uyum göstermenin sağlanmasıdır.

4.1. Değişime Karşı Direnç

Değişimin hızla yaşandığı ve performans baskılarının giderek arttığı günümüzde, kuruluşlar bir yandan verimli çalışırken diğer yandan sürekli değişim ve yeni koşullara hızla uyum sağlama zorluğu ile karşı karşıya kalmaktadır (Lawler, 2003). Yönetici ve planlama uzmanlarının örgüt politikasında, teknolojik unsurlarda ve örgüt yapısında getirmeyi planladıkları değişikliklere karşı en büyük engel, değişimden etkilenecek çalışanların çeşitli yollarla değişime direnmesidir.

Bu sebeple, değişimden söz edilen her yerde direnç de bulunmaktadır. Direnç, bireyin kendisini değişimin etkilerinden korumaya yönelik davranışını, yani değişime karşı en tipik bireysel veya grup tepkisini gösterir. Başka bir deyişle, direnç; bireyin veya grubun, gerçek veya hayali değişikliklerin etkilerinden korunmak amacıyla sergilediği savunmacı bir davranıştır. Direncin ortaya çıkması için değişikliğin gerçekleşmiş olması gerekmez. Bireyin değişikliğin gerçekleştiğini düşünmesi veya bazı değişikliklerin yapılacağından korkması, direncin doğması için yeterlidir (Özgen & Ferit, 1996).

4.2. Değişime Karşı Direncin Sebepleri

Değişime direnç, çeşitli faktörler ve insan kaynağının bazı unsurları yanlış değerlendirmesi nedeniyle ortaya çıkabilir. Direnç

nedenlerini ekonomik, psikolojik, sosyolojik ve teknik sebepler olmak üzere dört ana grupta toplayabiliriz (Dölger, 2003).

4.2.1. Ekonomik Sebepler

Örgüt iş görenlerinin değışimle ilgili en büyük korkularından biri teknolojik otomasyondur. İş görenler, işlerini kaybetme korkusuyla otomasyona direnç göstermektedir. Bu süreçte eski bilgi, yetenek ve alışkanlıklarını kaybederken, yeni teknolojinin gerektirdiğı yeni süreç ve teknikleri öğrenmek zorunda kalmaktadırlar.

Bu değışim sürecinin uzun vadede ekonomik açıdan daha faydalı olacağı ve yeni iş imkanlarını ortaya çıkaracağına inanmakta zorlanırlar. Yıllarını bir işi öğrenmek için harcayan her bir çalışan için yerini bir makinenin alması fikri, bu kişilerin tüm emeklerinin boşa gitmiş olacağı fikrini pekiştirmektedir. Onlar için önemli olan, kendilerinin ve ailelerinin mevcut mutluluğudur. Statü ve uzmanlıklarının ve de ekonomik güçlerinin kaybolması ve yeniden bilinmeyen bir konuyu öğrenme zorluğu, iş görenleri değışime karşı direnmeye itebilmektedir. Değişiklikler nedeniyle çıkarların ortadan kalkması da direnci arttıran başka bir konu başlığını teşkil etmektedir. Çıkarları zarar gören kişilerin mevcudu ve gücü ne kadar çoksa, direnç de o kadar güçlü olur şeklinde ifade edilebilir (Özkalp & Sabuncuoğlu, 1995).

4.2.2. Psikolojik Sebepler

İnsanlar, doğaları gereğı gelişim, değışim ve yeniliklere karşı direnç gösterirler. Yeni metotlar ve teknolojiler, mevcut düzen ve alışkanlıklardan kopma zorluğu nedeniyle insanlarda tepki oluşturmaktadır. Şu anki durumlarından memnun olan çalışanlar,

değişimin getirdiği belirsizlik nedeniyle güvensizlik ve statülerinin bozulacağı endişesi yaşayabilirler. Öz güven eksikliği, bilinmezlik korkusu, yeni bilgileri öğrenmenin güçlüğü, değişimle ilgili bilgi eksikliği ve alışkanlıklardan vazgeçmenin zorluğu gibi psikolojik faktörler insanları değişime karşı direnmeye sevk etmektedir (Güven, 2006).

4.2.3. Sosyolojik Sebepler

Değişim sürecindeki girişimler sadece bireyleri değil, mevcut personelin oluşturduğu grupları da etkiler. Bu yüzden personel, ait oldukları grubun varlığını kaybetme endişesiyle değişime karşı direnirler. Değişim, özellikle informal ilişkilerin mevcut olduğu grupları tehdit eder. Çalışanın eski iş grubundan ayrılması, hatta eski iş arkadaşlarından bazılarının haksızlığa uğraması veya işten çıkarılması, grup dinamiklerini bozarak değişime karşı tepkileri kaçınılmaz hale getirir. Çalışanların bir örgüte bağlılıklarının en büyük ölçütü, o örgütün amaç ve değerlerini kabul etme düzeyleridir (İbicioğlu, 2000). Değişimin amaçları ile grubun hedefleri örtüşmediğinde, çatışma kaçınılmaz olabilmektedir. Grup üyeleri, bu çatışmadan kaçınmak için değişime karşı direnişe geçmektedirler.

Ayrıca, organizasyonlarda mevcut gruplar yöneticileriyle çalışma alışkanlığı edinmiş olabilirler. Değişimle birlikte yöneticilerin değişmesi, gruptaki her bir birey için korku ve tepkiye yol açmaktadır (İbicioğlu, 2000).

4.2.4. Teknik Sebepler

Bir kurum, farklı uzmanlıklara sahip kişileri ve grupları istihdam eder. Değişiklikler genellikle istatistiki verilerle

desteklenerek, karar alıcılar için anlaşılabilir teknik bir dil kullanılarak açıklanır. Ancak bu teknik açıklamalar, alt kademedeki çalışanlar için anlaşılması zor olabilir. Bu durum, güvensizlik duygularına yol açabilir ve direnç oluşturabilir (Yeniçeri, 2002).

Her değişiklik ve yenilik, yeni durumu anlamak için ek fiziksel ve zihinsel bir çaba gerektirmektedir. Bazı durumlarda, bu çaba, kişilerin tek başlarına üstesinden gelemeyecekleri karmaşık bir sistemin kullanımı anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, bu ek çaba, kişilerin var olan konforunu bir bakıma bozabilir. Mevcut personel, kendilerini teknik bilgi açısından yeterli hissetmediklerinde, değişime karşı isteksizlik, olumsuz tavır içine girme veya direnme eğiliminde olabilirler. Bu durumun ortadan kalkması için, çalışanlara yeni durumu kavramak ve öğrenmek için ek fırsatlar sağlanması önemlidir (Dülger, 2003).

Teknik nedenlerle bağlı olarak ortaya çıkması beklenen direnişin kaynakları şu şekilde sıralanabilir (Atak, 2001):

- Teknolojik işsizlikten doğan korku
- İş yükü artışına duyulan korku
- Teknik bilgi ve becerinin yetersizliğinden doğan korku
- İş-Ödül-ücret konusundaki değişikliklerden doğan korku
- Teknik olarak değişimi mümkün görememe
- İş koşullarında oluşacak değişikliklerden doğan korku

Personelin yukarıda bahsedilen başlıklarda geçen işleriyle ilgili düşünceleri zaman zaman değişime ve yeniliğe karşı direnç

göstermelerine, değişimi istememelerine ve olumsuz bir bakış açısı geliştirmelerine sebep olabilmektedir.

Değişim uygulanırken, yöneticiler hedef kitlelerin bulunduğu koşulları derinlemesine incelemeli ve analiz etmelidirler. Bu koşullara odaklanarak, çalışanların değişimin ve yeniliklerin nedenlerini anlamalarını kolaylaştırmalı ve kabul etmelerine yardımcı olmalıdırlar. Böylece katılımcı personel, değişim projelerini benimseyecek ve gerçekleşmesi konusunda çok daha fazla çaba göstereceklerdir (Harrison, 2001).

Değişimin kalıcı bir olgu olabilmesi için, eğer iş görenlerinizin gözü önündesiniz, onların uymasını beklediğiniz kurallara kendi konumunuzda uygun şekilde siz de uymak zorunda kalabilirsiniz. Bu yapmadığınızda, güvenilirliğinizi kaybetme riskiyle karşı karşıya kalabilirsiniz ki bu da tekrar kazanılması aylar, hatta belki yıllar sürebilecek bir süreç olabilir (Walinskas, 2002).

4.3. Değişime Gösterilen Direnci Önleme

Ortaya çıkarılmış değişim ve yenilik sürecinde direncin engellenmesi ve istenilen sonuçlara ulaşılması için çeşitli yöntemler uygulanabilir. Bu yöntemler arasında eğitim, destekleme, taviz verme (esneklik gösterme), katılımın sağlanması, pazarlık ve anlaşma, haberleşme (iletişim), tehdit etme veya baskı yapma gibi yaklaşımlar bulunmaktadır (Güzel, 1996).

Eğitim: Eğitime dair bilincin oluşturma en önemli ve birincil unsuru, lider ve yöneticilerin eğitim için hazırlanan planlara dahil edilmesidir. Sonrasında, değişim programının gerektirdiği yeni bilgi ve deneyime sahip olmayı sağlamak için diğer çalışanların da programla ilgili bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Bu

süreçte tartışmalar, grup oturumları ve teorik kurslar gibi farklı eğitim yöntemleri çalışanları değişime hazırlamak için kullanılabilir.

Destekleme: Değişim sürecinde ortaya çıkan en büyük problemlerden biri, personelin yönetime karşı duyduğu güvensizliktir. Bu nedenle, bu konuyla ilgili tüm belirsizlikler giderilmeli ve personelin tüm soruları cevap bulmalıdır. Yönetim, uyum sorunu yaşayan personele izin verme ya da yeni beceriler kazandırma noktasında verilen destekleyici faaliyetlerle süreci kolaylaştırılmalıdır (Güven, 2006).

Taviz Verme: Değişim süreci boyunca uyum sorunu yaşayan ve yaratanların negatif etkilerini gidermek, bertaraf etmek için bazı ödünler verilerek bu kişilerin sürece dahil edilmesi, diğer yöntemlerin etkili olmadığı durumlarda kullanılan bir yaklaşımdır. Bu yöntem, tepkileri hızlı ve maliyetsiz bir şekilde önlemeyi amaçlamaktadır (Durna, 2001).

Katılım: Değişimin başarılı olabilmesi için, dirençle başa çıkmak amacıyla uygulanacak yöntemlerin yanı sıra personelin görüşlerini alarak değişim sürecine katılımlarını sağlamak gereklidir. Bu şekilde, personel kendilerini sistemin bir parçası olarak düşünüp hissedecek ve bireysel katkılarını esirgemeyeceklerdir (Dülger, 2003).

- **Pazarlık ve Anlaşma:** Değişime karşı ortaya çıkabilecek daha büyük tepkileri önlemek amacıyla, tepki gösteren personelle pazarlık yaparak ve onları ödüllendirerek, baştan var olan negatif etkiler daha da azaltılabilecektir.

- **Haberleşme:** Değişim planı uygulanmadan önce, değişimle ilgili bilgilerin tüm ilgili personele ayrıntılı ve anlaşılır şekilde

aktarılması ve anlatılması büyük önem taşır. Konu ile ilgili bilgidaki eksiklik ve yetersizlik, personeli yanlış düşüncelere yönlendirip olumsuz tutumlar göstermelerine sebep olabilir. Yönetim, değişimin sağlayacağı faydaları ve bu süreçte herhangi bir kayıp yaşanmayacağını personele açıkça iletmelidir. Bununla birlikte, iletişimin artırılması, yanlış anlaşılmanın önüne geçerek, bu süreçte çok daha önem kazanan ast-üst ilişkilerinin de daha düzenli hala gelip, gelişmesini sağlayacaktır (Güzel, 1996).

- Tehdit ve Baskı Yapma: Zamanın sınırlı olduğu durumlarda, değişimin zorla kabul ettirilmesi için otorite kullanmak, en son başvuru yöntemlerden biridir (Durna, 2001).

5. Örgütsel Değişme Nedir?

İnsanlar, ihtiyaçlarını karşılamak ve hedeflerine ulaşmak için her zaman iş birliği yapma gereği duymuşlar ve bu amaçla örgütler oluşturmuşlardır. Örgütler, günümüzde insan hayatının her alanında etkili olmuş ve insanlar için vazgeçilmez hale gelmiştir. Doğumdan ölüme kadar insanlar örgütlerle sürekli etkileşim halindedir (Tabancalı, 2000).

Yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelen yenilik ve değişim, örgütleri de önemli şekilde etkilemektedir. Bugün hiçbir şey durağan ve öngörülebilir değildir ne pazarlardaki büyüme ne müşteri talepleri ne ürün ömürleri ne teknolojik gelişimin hızı ne de rekabet şekli. Bunun yanında, yenilik ve değişimin kendisi de değişmiş, sürekli ve zorlu bir süreç haline gelmiştir (Erdil & Keskin, 2004).

Örgütlerin içinde bulunduğu bu sürekli değişen ortam, onların da değişimini zorunlu kılmaktadır. Çevresel tepkilere uyum

sağlamak için, örgütlerin yapılarını ve hedeflerini yeniden düzenleyerek yeni bir yapılanmaya gitmeleri gerekmektedir. Bu süreç, örgütsel değişim olarak adlandırılır (Kuvan, 2001).

5.1. Örgütsel Değişme İhtiyacı

Türkdoğan (1988)'a göre değişime duyulan ihtiyacın nedenlerini şu yedi madde altında toplamak mümkündür;

- Örgütlerdeki yetersiz faaliyetler
- Örgütlerdeki dengesiz büyüme
- Örgütlerdeki eskime, yararsız hale gelme durumu
- Sürekli esnekliğe sahip olamama
- Ortaya konulan amaçlardaki belirsizlik veya çatışma durumları
- Örgütsel dinamiklerdeki tempo eksikliği
- Değişimi gerçekleştirme kapasitesindeki eksiklikler.

Değişim ihtiyacı genellikle örgütün büyümesiyle neticelenmektedir. Bunun yanında hem büyüme hem de başka bir türde ki değişim, örgütlerdeki değişim ihtiyacının denge ve karlılığını etkileyerek, bireysel ilişkilerden başlayıp, tüm örgüt sistemindeki ilişkileri etkileyerek dönüştürmektedir. Değişimin getirdiği bu son derece karmaşık yapı, cevaplanması gereken birçok soru ve sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunları ve çözüm yöntemlerini incelemek, çağımız yöneticilerinin sürekli yerine getirmesi gereken ödevlerden biri olarak kabul edilebilir (Koçel, 1995).

Örgütlerde değişimi gerekli kılan birçok farklı sebep bulunmaktadır. Bu sebepler geçici olabilirken, değişimi zorunlu kılan faktörler şeklinde de karşımıza çıkabilmektedir. Örneğin, örgüte yeni üyelerin katılması, üyelerin terfi etmesi, üretimdeki yeni dalgalanmalar ve mevsimsel değişiklik ve gelişmeler geçici nedenler arasında yer almaktadır. Buna karşılık, yeni bir pazarlama stratejisi oluşturulması, diğer örgütlerle birleşme, çalışma alanlarının değiştirilmesi ve büyük teknolojik yenilikler gibi faktörler ise zorunlu değişimi beraberinde getirmektedir (Onal, 1983).

6. Değişim İhtiyacının Spor Örgütleri Açısından Önemi

Günümüzün rekabetçi dünyasında, belirsizlik, karmaşıklık ve hızlı değişim süreçleriyle karşı karşıya kalan örgütlerde stratejik anlamda bir avantaj sağlayabilecek değişim, örgütlerin ve yöneticilerin ciddi şekilde üzerinde durması gereken bir konu haline gelmiştir. Değişim kapasitesi, geleceğin örgütleri için en büyük rekabet avantajını sunar. Bu hızlı değişim dönemi, değişime yönelik yaklaşımları ve değişime dair çabaları sürekli hale getirmiştir. Değişimin özü, değişim ihtiyacının öneminin anlaşılabilmesidir.

Türü ve yöntemi ne olursa olsun, değişimin kabul edilmesi ve en önemlisi başarılı olması, insanların zihinlerinde başlayacak olan fikri devrimin kuvvetiyle ve gücüyle doğru orantılıdır. Günümüzde artan değişim ihtiyacını karşılamak için, süreklilik gerektiren ve tüm organizasyona yayılan değişim çabalarının anlaşılması elzemdir. Bu noktada sürekliliği sağlayacak en önemli unsur, yenilenmenin kaçınılmaz olduğunun örgüt tarafından kabul görmesidir. İş hayatında sürekliliğin bir değer taşıdığı düşünüldüğünde, yenilik yapmaya yönelik değişim temel bir gereklilik haline gelir (Gibson, 1997).

Sürekliliğe dair bir değişim refleksine sahip olmak, örgütlerin ayakta kalması için ana yaklaşım haline gelmelidir. Güçlü olmanın ötesinde, varlıklarını sürdürebilmek için bile örgütler değişimin zorunluluğunu benimsemek zorundadır (Hazır, 1996). Bu hızlı değişim sürecinde gerçek anlamda başarılı olabilmek, ancak değişimin nedenini ve zorunluluğunu iyi anlayarak mümkün olabilir (İbicioğlu & Turunç, 2004).

Gelişim ve değişimin tüm örgütlerdeki vazgeçilmez çekiciliği ve mecburiyeti günü yakalamak dahası yarının örgütü olmak ve buna sürdürülebilir bir değer katmak adına spor örgütleri açısından da artık bir zorunluluktur. Benzer örgütler arasında görünür ve tercih edilen olabilmek, rekabet ortamında hedef kitlelerine ait farkındalıklar yaratabilmek ve gelecekte var olabilmek dahası sunulan mal ya da hizmetin kalitesi, güncelliği ve günü yakalayabilmesi adına tüm spor örgütlerinde de değişim kavramının benimsenmesi, günümüz değişim gereksinimlerinin en iyi şekilde anlaşılabilmesi büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde spor kurum kuruluş ve örgütleri için değişim ihtiyacının önemi özellikle son dönemde daha da belirgin hale gelmiştir. Spor alanında yaşanan teknolojik ilerlemeler, uluslararası gelişmeler, tüketici davranışlarındaki değişimler ve rekabet ortamındaki artış, spor örgütlerini sürekli olarak değişime ve bu değişimden doğan yeniliklere adapte olmaya zorlamaktadır.

Örneğin, ülkemizde futbol kulüpleri başta olmak üzere tüm spor kulüpleri, taraftar beklentileri, muadillerdeki değişim ve gelişimler, dünya pazarında sporla ilgili yenilikler, başarı getiren farklılıklar ve medya iletişimi gibi faktörler nedeniyle sürekli bir

değişim ve yenilenme içinde olmak zorundadırlar. Ayrıca, spor endüstrisinin ekonomik boyutundaki hızlı büyüme ve rekabetin artması da kulüpleri yönetim anlayışlarını ve iş modellerini sürekli gözden geçirmeye sevk etmektedir.

Diğer yandan, sporun hem kültürel hem de toplumsal etkileri göz önüne alındığında, spor örgütlerinin değişimi, yeniliği ve gelişimi kabul etmesi, sadece sportif anlamdaki başarıları artırmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumun sosyal gelişimine ve genel refahına da olumlu çıktılar sağlayabilmektedir. Bu sebeple, Türkiye'deki spor örgütlerinin değişim ihtiyacını fark etmesi ve bu doğrultuda hareket etmesi, sürdürülebilirlikleri ve sportif etkinlikleri açısından büyük önem arz etmektedir.

Türkiye'deki spor örgütleri için değişim ihtiyacının önemi, birçok açıdan ele alınabilir. Özellikle Türkiye'de son yıllarda yaşanan gelişmeler ve değişimler, spor örgütlerinin değişime olan ihtiyacını daha da artırmaktadır.

Günümüz koşullarında ve dünya ölçeğindeki sportif değişimler ve yeniliklere paralel olarak ülkemizde de spor her geçen gün daha da profesyonelleşmektedir. Spor kulüpleri, federasyonlar hatta ülkemizdeki sporun çatı örgütü olan kurum yalnızca sportif başarı değil, aynı zamanda ekonomik başarıyı da amaçlamaktadır. Bu sebeple, yönetsel bakış açılarını ve iş anlayışı modellerini sürekli olarak yenilemekte ve değiştirmektedir.

Örneğin, ülkemizde 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiş, bu durum kamu kurum ve kuruluşlarının yapı ve işleyişlerinde birtakım yenilikler getirmiştir. Bu değişim bir kamu kurumu ve devletin resmi spor çatı örgütü olan

Gençlik ve Spor Bakanlığını da etkilemiş, bakanlık yapısı 1, 4 ve 27 nolu cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile yeniden yapılandırılmış ve dizayn edilmiştir. Bu değişim rüzgârı kurumun tüm dinamiklerini değiştirmiş, görev, yetki ve örgüt yapısında meydana getirdiği değişimler ve spor alanındaki yeni stratejileri ile günün getirdiği yenilikleri yakalamak adına oldukça önemli bir adımı teşkil etmiştir. Özellikle Türkiye'nin 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin sporla ilgili kararları içeriyor olması değişime duyulan ihtiyacın farkındalığına önemli bir örnektir.

Yaşanan bu değişim ve gelişmelerin yanında Spor Bakanlığının spor politikalarını ve stratejilerini sürekli olarak gözden geçirmesi ve günün gerekleri doğrultusunda özellikle sporun toplumsal ve ekonomik etkilerini göz önünde bulundurarak, yeni stratejiler belirlemesi ve uygulaması önem arz etmektedir. Ayrıca ülkedeki spor altyapısını ve tesislerini geliştirilmesi ve değişen ihtiyaçlara cevap verebilecek modern tesislerin inşa edilmesi ve mevcut tesislerin yenilenmesi de bu değişim ihtiyacının en önemli basamaklarını teşkil etmektedir.

Bunun yanında Bakanlık gençlerin ve toplumun spor yapma kültürünü geliştirmek amacıyla çeşitli programlar düzenlemektedir. Bu programların, değişen toplumsal ihtiyaç ve eğilimlere uygun olarak sürekli olarak güncellenmesi yeniliğin aktarılması anlamında önemli bir rol üstlenmektedir.

Ayrıca ülkemizin uluslararası arenadaki spor rekabetinde başarılı olabilmesi için, Bakanlığın uluslararası standartlara uygun olarak çalışmalar yürütmesi ve değişen uluslararası spor ortamına adapte olması da önem arz etmektedir. Sonuç olarak Bakanlık,

sporun toplumsal, ekonomik ve kültürel etkilerini göz önünde bulundurarak, sürekli olarak değişen şartlara uyum sağlamalı ve etkin bir şekilde hizmet vermeye devam etmelidir.

Öte yandan son çıkarılan 7405 sayılı spor kulüpleri ve federasyonları yasası bu değişimin ve değişime duyulan ihtiyacın yalnızca çatı örgütte değil federasyon ve spor kulüpleri bazında da ne denli önemsendiğinin ve bu konudaki farkındalığın en önemli ispatını oluşturmaktadır.

Son yıllarda spor endüstrisindeki rekabetin artması, spor kulüpleri pazarlama ve markalaşma konularında daha yenilikçi olmaya zorlamaktadır. Değişen tüketici davranışları ve medya iletişimi de kulüpleri değişime yönlendirmektedir. 7405 sayılı spor kulüpleri ve federasyonları yasası bu kapsamda atılmış en önemli adımlardan biridir denebilir. Devrim niteliğinde değişimleri barındıran kapsamı ile federasyon ve kulüp yapılarını yeniden dizayn eden yasanın ülkemizdeki spor yapılanmalarındaki değişimin lokomotif olması mutluluk vericidir.

Sonuç

Tüm dünya arenasında spor örgütlerinin yapısal ve işlevsel dinamikleri sürekli olarak evrilmektedir. Özellikle son yıllarda, sporun giderek ticarileşmesi ve medyanın spor ortamındaki her alanda etkisinin artması, spor örgütlerini sadece sportif başarıya değil, aynı zamanda idari, mali ve organizasyonel başarıya da odaklanmaya zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, spor örgütlenmelerinin yönetim anlayışları, sahip oldukları tesisler, sportif altyapıları ve pazarlama stratejileri gibi birçok alanda sürekli olarak değişime, yenilenmeye ve günün getirdiklerini yakalamaya

ihtiyaçları vardır. Ayrıca, sporun toplumsal ve kültürel etkileri düşünöldüğünde, spor örgütlerinin değışimi benimsemesi, sadece sportif anlamdaki başarıları artırmakla kalmayıp, bunun yanında toplumun sosyal gelişimine ve genel refahına da olumlu katkıları sağlayabilir. Bu nedenle, Türkiye'deki spor örgütlerinin değışimi benimsemesi, anlaması, kabul etmesi ve bu doğrultuda hareket etmesi, uzun vadede başarılı olmaları ve sürdürülebilirliklerini sağlamaları açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Akat, İ. & Budak, G. (2002). *İşletme Yönetimi*. İzmir: Barış Yay.

Aktan, C.C. (1999). *2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri*. İstanbul: TÜGİAD Yayınları.

Allen, D. (2001). Doğal Değişimin Sonuçları. *Executive Excellence Dergisi*. 5(49): 24.

Argüden, Y. (2004). Değişim Noktalarını Yakalayabilmek. *Executive Excellence Dergisi*, 8, 93: 5-6

Atak, M. (2001). *Örgütsel değişim ve değişime direnç*. Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Ateş, Ö. (2005). *Aile şirketleri: değişim ve süreklilik*. Ankara: Ankara Sanayi Odası Yayınları.

Barutçu, E. (2000). *Örgütsel değişim yönetimi ve Denizli tekstil işletmelerinde bir uygulama*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bayraktar, B. (2003). Organizasyonlarda Değişimi Yaratma ve Yönetme Süreçlerinde Liderlerin Rolü. *Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası Dergisi*, s, 285: 40-41

Çelebioğlu, F. (1990). *Davranış açısından örgütsel değişim*. İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi.

Dicle, A. & Dicle Ü. (1975). *Örgütsel Değişim ve Verimlilik Dergisi*, 2: 12-15.

Durna, U. (2001). Stratejik İşletme Yönetimi Sürecinde Stratejik Kontrol. *Standart Dergisi*, 40(480): s.25-26.

Dülger, Ö. (2003). *Örgütsel Değişim Yönetimi ve Gıda Sektöründe Örgütsel Değişim Uygulamaları*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, S:21, 44, 50-60.

Düren, A.Z. (2000). *2000'li Yıllarda Yönetim*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Erdil, O. & Keskin, H. (2004). Örgütsel Değişim Sürecinin Özellikleri, Enformasyon Sisteminin Etkinliği, İş Değişimlerini Uygulama Etkinliği, Rekabet Stratejileri ve İşletme Performansı Arasındaki İlişkiler. *Yönetim Dergisi: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü*, 15(47), 3-14.

Eren, E. (1993). *Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Erkut, H., Ceylan, C., Bayraktar, C. A., Kurt, D., Temiz, M., & Müderrisgil, M. (2001). *Değişimi başarıya dönüştürme*. İstanbul: MESS Yayınları.

Gibson, R. (1997). *Geleceği Yeniden Düşünmek*. İstanbul: Sabah Yayınları.

Güven, C. (2006). *İş görenlerin Değişim Yönetimini Algılama Düzeylerinin Belirlenmesi ve Kamuda Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Güzel, T. (1996). *Değişim Yönetimi ve Planlı Değişim*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Harrison, D. (2001). Kalıcı Değişim. *Executive Excellence Dergisi*; 49: 11.

Hazır, K. (1996). Değişim Yönetimi Etkinliğinde Vizyon Belirginliğinin nemi. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*. 21:80.

Hussey, D. E. & Çimen, A. (1998). *Daha iyi nasıl--değişim yönetimi*. Timaş Yayınları.

İbicioğlu, H. (2000). Örgütsel Bağlılıkta Paradigmatik Uyumun Yeri. *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi*. 15(1): 14.

İbicioğlu, H. & Turunç, . (2004). Süreç Yenilemenin Çalışan Tatminine Etkileri: SDÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde Bir Araştırma. *Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*; 9(1): 27-41.

İlhan, E. (1996). *İşletme Yönetiminde rgtsel Davranış*. İstanbul: İstanbul İşletme Fakültesi Yayınları; No:226.

Kılınç, T. (2001). Değişimi Kim Yönetmeli. *Executive Excellence Dergisi*, 5(49): 21.

Kocabaş, F. (2005). Değişime Uyum Sürecinde İç Ve Dış rgtsel İletişim Çabalarının Entegrasyonu Gerekliliği. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 247-252.

Koçel, T. (1995). *İşletme Yöneticiliği, Yönetici Geliştirme, Organizasyon ve Davranış*. 5. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.

Kuvan, H. (2001). *Örgütsel Değişim ve Değişime Direnme Olgusunun Kamu ve Özel Sektörde Algılanması Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Länsisalmi, H. & Kivimäki, M. (1999). Factors associated with innovative climate: what is the role of stress?. *Stress medicine*, 15(4), 203-213.

Lawler, E.E. (2003). Değişimi Yönetmek, *Executive Excellence Dergisi*; 7 (80): 12-13.

Macit, M. (2001). Kişilerin Değişime Karşı Tutumlarının Anlaşılmasında İdrak Tarzı Yaklaşımı. *Journal Of Faculty Of Business*. 2 (1): 69-80.

Onal, G. (1983). *İşletme ve Organizasyonu ve Yönetimi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.

Özgen, H. & Ferit, Ö. (1996). Türkiye’de Sanayi İşletmelerinde Örgütsel Değişime Karşı Direnme Sorununun Çözümlemesi Üzerine Bir Alan Araştırması, *Amme İdaresi Dergisi*. 29 (3): 141-166.

Özkalp, E. & Sabuncuoğlu, Z. (1995). *Örgütlerde Davranış*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özkan, Y. (2002). *İşletmelerde örgütsel değişime direnme ve bu sorunun çözümlemesi üzerine bir uygulama*. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi.

Serinkan, C. (2002). Dönüşümcü ve Etkileşimci Tarzları ve Tepe Yöneticiler İçin Önemi. Maltepe Üniversitesi İktisadi ve İdari

Bilimler Fakültesi Ekonomik, *Toplumsal ve Siyasal Analiz Dergisi*; 3: 14-16.

Tabancalı, E. (2000). *Örgütsel Değişme, Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Taştan, S. (2009) "Değişim ve Değişen İşletmelerde İnsan Kaynakları Yönetiminin Etkileri ve Rolü", <http://www.insankaynaklari.gokceada.com/makale012.html>

Tevrüz, S. (Ed.). (1998). *Endüstri ve Örgüt Psikolojisi*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği ve Kalite Derneği Ortak Yayını.

Tosun, K. (1990). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: İ.Ü.İşletme Fak. Yayını.

Türkdogan, O. (1988). *Değişme, Kültür ve Sosyal Çözülme*. İstanbul: T.D.A.V. Yayını.

Uludağ, B. (1998). *Değişim, Değişim Yönetimi ve Yönetim Stratejilerinde Yeniden Yapılanma*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ülgen, H. (1996). *İşletmelerde Organizasyon İlkeleri ve Uygulaması*. İstanbul: İ. Ü. İşletme Fakültesi Yayınları; No: 258.

Walınskas, K. (2002). Başarılı Bir Değişimi Engelleyen Unsurlar. *Executive Excellence Dergisi*; 6 (61): 21.

Wolff, A. (2005). Organizasyonel Değişmede Eğitim Teknolojilerinin Rolü ve Önemi. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(1): 13-20.

Yeniçeri, Ö. (2002). *Örgütsel Değişimin Yönetimi*, Ankara. Nobel Yayıncılık.

BÖLÜM IV

Sporda Çocuk Koruma: Türkiye'deki Mevcut Durum ve Önleme Stratejileri

Gökhan ACAR¹

Giriş

Çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik gelişimlerinde sporun rolü büyüktür. Spor faaliyetleri, çocukların sosyal becerilerini geliştirmelerine, sağlıklı bir yaşam tarzı benimsemelerine ve kendilerine olan güvenlerini artırmalarına katkı sağlar. Ancak, spor ortamlarının çocuklar için güvenli ve destekleyici olması gerektiği gerçeği, giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Sporda çocuk koruma, sadece fiziksel yaralanmalardan korunmayı değil, aynı zamanda duygusal,

¹ Prof. Dr., Uşak Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Uşak/Türkiye, Orcid: 0000-0002-3617-1958, gokhnacar@gmail.com

psikolojik ve cinsel istismarın yanı sıra ihmalinde önlenmesini içermektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de sporda çocuk koruma konusunu derinlemesine inceleyerek, mevcut durumun analizini yapmak ve etkin önlem ve stratejileri ortaya koymaktır. Bu kapsamda, literatürde yer alan mevcut araştırmalar, yasal düzenlemeler ve uygulama örnekleri üzerinden, çocukların spor aktiviteleri sırasında karşılaşılabilecekleri risklerin minimize edilmesi için alınması gereken önlemler değerlendirilecektir.

Türkiye'de sporda çocuk koruma konusu, son yıllarda artan farkındalık ve mevzuat düzenlemeleri ile gündeme gelmiştir. Ancak, bu alanda hala çözülmesi gereken birçok sorun ve geliştirilmesi gereken stratejiler bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki mevcut durumu inceleyerek sporda çocuk koruma konusundaki eksiklikleri ve zorlukları belirlemek ve bu doğrultuda etkili önleme stratejileri sunmaktır.

Çocukların sporda güvenli ve destekleyici bir ortamda faaliyet gösterebilmeleri, onların sağlıklı bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, sporda çocuk koruma konusunun öneminin vurgulanması ve bu alanda gerekli adımların atılması büyük bir önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, çalışmada öncelikle sporda çocuk istismarı ve ihmalinin tanımı ve türleri ele alınarak, ardından Türkiye'deki mevcut yasal düzenlemeler ve uygulamalar değerlendirilecektir. Ayrıca, diğer ülkelerdeki iyi uygulama örnekleri incelenerek Türkiye için önerilerde bulunulacaktır. Çalışmanın sonunda, sporda

çocuk korumanın etkin bir şekilde sağlanabilmesi için kapsamlı ve bütüncül bir strateji önerisi sunulacaktır.

Çalışmada, sporda çocuk koruma konusunda Türkiye'deki mevcut durumu ortaya koyması ve etkin önleme stratejileri geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu sayede, çocukların güvenli ve sağlıklı bir spor ortamında gelişimlerini sürdürmeleri için gerekli olan politikaların ve uygulamaların geliştirilmesine yönelik somut adımlar atılabilecektir. Ayrıca antrenör, spor yöneticileri ve spor personelinin eğitimi, farkındalık oluşturma kampanyaları ve toplumun rolü gibi konular ele alınarak, etkin önleme stratejileri ön plana çıkartılmaya çalışılacaktır.

Çocuk Koruma Kavramı

Çocuk koruma, çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak zarar görmelerini engellemeyi amaçlayan politikalar, uygulamalar ve yasal düzenlemeler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, çocuğun en yüksek yararını gözeterek, her türlü istismar ve ihmalden korunmasını sağlama hedefini taşımaktadır (UNICEF, 2019a).

Çocuk Koruma ve Yasal Düzenlemeler: Ulusal ve uluslararası düzeyde önemli bir yer tutmaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS), çocukların korunmasına yönelik en temel uluslararası belgedir ve çocuk haklarının korunması için devletlere çeşitli yükümlülükler getirmektedir (Birleşmiş Milletler, 1989). Türkiye'de ise Çocuk Koruma Kanunu, çocukların korunmasına yönelik önemli düzenlemeler içermektedir (Çocuk Koruma Kanunu, 2005).

Çocuk İstismarı ve İhmal: Çocuk koruma çalışmalarında en sık karşılaşılan konulardan biri çocuk istismarı ve ihmaldir. Çocuk istismarı, fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismar olarak dört ana başlıkta incelenmektedir. İhmal ise çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunu ifade etmektedir. Yapılan araştırmalar, çocuk istismarı ve ihmalinin çocukların ruhsal ve fiziksel gelişimi üzerinde kalıcı olumsuz etkiler bıraktığını göstermektedir (Gilbert et al., 2009).

Çocuk Koruma Hizmetleri: Çocuk koruma hizmetleri, devletin ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliği ile yürütülen çeşitli programlar ve müdahaleler içermektedir. Bu hizmetler arasında acil müdahale, rehabilitasyon, aile destek programları ve koruyucu aile uygulamaları bulunmaktadır. Çocuk koruma sistemlerinin etkinliği, hizmetlerin koordinasyonu ve profesyonel personel eğitimi gibi faktörlere bağlıdır (Munro, 2011).

Çocuk koruma, çocukların güvenli ve sağlıklı bir şekilde büyümesini sağlamak amacıyla geliştirilmiş önemli bir alan olup, yasal düzenlemeler, istismar ve ihmalin önlenmesi ve koruma hizmetleri gibi çeşitli bileşenleri içermektedir (Gilbert, 2012). Bu alanda yapılan çalışmalar, çocukların maruz kaldığı riskleri azaltmak ve koruma mekanizmalarını güçlendirmek için kritik öneme sahiptir (Hobcraft, 1993).

Sporda Çocuk Koruma Kavramı

Sporda çocuk koruma kavramı, çocukların spor faaliyetlerine katılırken fiziksel, duygusal ve psikolojik açıdan güvenli bir ortamda bulunmalarını sağlamak amacıyla geliştirilmiş bir dizi ilke, politika ve uygulamayı ifade etmektedir (Brackenridge & Rhind, 2014). Bu

kavram, çocukların spor deneyimlerinin olumlu olmasını ve herhangi bir istismar veya ihmal durumundan çocukları korumalarını hedeflemektedir. Sporda çocuk koruma, yalnızca çocukların fiziksel güvenliğini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda onların psikolojik ve duygusal sağlıklarını da gözetmektedir (Hartill & Lang, 2018).

Sporda Çocuk İstismarı ve İhmalinin Türleri: Sporda çocuk istismarı ve ihmali, çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir ve bu türlerin her biri çocuklar üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakabilir (Parent & Fortier, 2017). Sporda çocuk istismarı ve ihmalinin başlıca türleri şunlardır;

Fiziksel İstismar: Çocuklara kasıtlı olarak fiziksel zarar verme, yaralama veya cezalandırma eylemleridir. Ayrıca, fiziksel istismar, bir çocuğun fiziksel zarar görmesine yol açacak şekilde kasıtlı olarak zarar verilmesi veya yaralanmasıdır. Sporda fiziksel istismar, aşırı antrenman, uygunsuz veya tehlikeli egzersizler ve çocuğa yönelik fiziksel cezalandırmalar şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Bu tür istismar, çocuğun fiziksel sağlığını olumsuz etkileyebilir ve uzun vadeli yaralanmalara neden olabilmektedir (Smith & Smoll, 2017).

Duygusal İstismar: Duygusal istismar, çocuğun duygusal gelişimini ve psikolojik sağlığını olumsuz etkileyen davranışları içerir. Ayrıca çocukları aşağılama, korkutma, tehdit etme veya sürekli eleştirme gibi davranışları da içermektedir. Sporda duygusal istismar, hakaret, aşağılama, tehditler ve sürekli eleştiri gibi davranışlar şeklinde görülebilir. Sporcuların sürekli olarak psikolojik baskı altında tutulması, özgüvenlerinin zedelenmesine ve

duygusal travmalara yol açabilmektedir. Bu tür istismar, çocukların özgüvenini zedeleyebilir ve sporla ilgili olumsuz duygular geliştirmelerine neden olabilir (Gervis & Dunn, 2004).

Cinsel İstismar: Cinsel istismar, bir çocuğun cinsel faaliyetlere zorlanması veya teşvik edilmesi durumudur. Ayrıca çocuğun cinsel amaçlarla kullanılması veya cinsel eylemlere zorlanmasıdır. Spor ortamında antrenörler, takım arkadaşları veya diğer spor çalışanları tarafından gerçekleştirilebilecek cinsel taciz veya saldırılar bu kategoriye girmektedir. Sporda cinsel istismar, antrenörler, takım arkadaşları veya sporla ilgili diğer kişiler tarafından gerçekleştirilebilmektedir. Bu tür istismar, çocuğun cinsel kimliğini ve duygusal sağlığını derinden etkileyebilir ve ciddi psikolojik travmalara yol açmaktadır (Brackenridge & Fasting, 2002).

İhmal Türleri: İhmal, bir çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmaması durumudur. Ayrıca sporda ihmal, çocuğun yeterli beslenme, dinlenme ve tıbbi bakım alamaması şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Çocuğun duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi de ihmal olarak kabul edilmektedir. İhmal, çocuğun genel sağlığını ve spor performansını olumsuz etkileyebilmektedir (Taylor, 2015).

Sporda çocuk istismarı ve ihmali, çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlığını ciddi şekilde etkileyebilecek önemli bir sorundur. Fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ile ihmal türleri, çocukların sporla olan ilişkilerini ve genel gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, sporda çocukların korunması için

farkındalık oluşturulmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır (Brackenridge & Fasting, 2002).

Uluslararası Kuruluşlarının Sporda Çocuk Koruma İle İlgili Raporları

UNICEF Çocukların Sporda Korunması, Küresel Politikalar ve Stratejiler: UNICEF'in bu raporu, çocukların spor aktiviteleri sırasında maruz kalabileceği riskleri ve bu risklere karşı alınması gereken önlemleri kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Raporun ana başlıkları şunlardır:

Küresel Durum Analizi: Çocukların dünya genelinde sporda maruz kaldıkları istismar ve ihmal olaylarının yaygınlığı ve bu konudaki farkındalık düzeyinin artırılması gerekliliği vurgulanmaktadır.

Politika ve Hukuki Çerçeve: Çocuk haklarına dair uluslararası sözleşmeler ve protokoller, özellikle Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (CRC) sporda çocuk koruma politikalarına etkisi ele alınmaktadır.

Koruma Stratejileri: Spor kulüpleri, federasyonlar ve okullar için çocuk koruma politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması yönünde öneriler sunulmaktadır. Eğitim programları, güvenlik protokolleri ve şikâyet mekanizmaları gibi önlemler detaylandırılmaktadır.

Çocukların Sporda Güvenliği ve Refahı: Çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik güvenliğini sağlamak amacıyla spor alanında uygulanması gereken koruyucu önlemler üzerinde durmaktadır:

Risk Faktörleri ve Koruyucu Önlemler: Spor ortamında çocukların karşılaşılabileceği riskler (örneğin, antrenör istismarı, akran zorbalığı) ve bu risklerin minimize edilmesi için gerekli adımlar tartışılmaktadır.

Eğitim ve Bilinçlendirme: Antrenörler, spor yöneticileri ve ebeveynler için çocuk koruma konusunda farkındalık yaratma ve eğitim programlarının gerekliliği vurgulanmaktadır. UNICEF, bu eğitimlerin zorunlu hale getirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Katılım ve Haklar: Çocukların spor faaliyetlerine katılımı sırasında haklarının korunması ve katılım süreçlerinde aktif olarak rol almalarının sağlanması gerektiği belirtilmektedir (UNICEF, 2019b).

Uluslararası Spor Federasyonları Raporları

IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) Çocuk Koruma Politikası: IOC tarafından hazırlanan bu rapor, Olimpik hareket içinde çocukların korunmasına yönelik politikaları ve uygulamaları detaylandırmaktadır:

Koruma Politikaları: IOC, tüm spor dallarında uygulanmak üzere standart çocuk koruma politikaları geliştirmiştir. Bu politikalar, çocukların sporda güvenliğini sağlamak için gerekli olan etik kurallar, eğitim programları ve raporlama mekanizmalarını içermektedir.

İzleme ve Değerlendirme: Çocuk koruma politikalarının etkin bir şekilde uygulanabilmesi için sürekli izleme ve değerlendirme mekanizmalarının kurulması gerektiği belirtilmektedir. Bu mekanizmalar, politika uygulamalarının

etkinliğini ölçmek ve iyileştirme alanlarını belirlemek için gereklidir.

Eğitim ve Farkındalık: Spor organizasyonları, antrenörler ve diğer spor personeli için çocuk koruma eğitiminin zorunlu hale getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. IOC, bu eğitimin kapsamlı ve sürekli olmasını önermektedir (International Olympic Committee, 2020).

FIFA Çocuk Koruma Programı: FIFA'nın bu raporu, futbol sporunda çocukların korunmasına yönelik stratejileri ve uygulamaları ele almaktadır:

Koruma İlkeleri ve Standartlar: FIFA, çocuk koruma ilkeleri ve standartlarını belirlemiş ve üye federasyonların bu standartları uygulamalarını teşvik etmektedir. Çocukların güvenli bir ortamda spor yapabilmeleri için belirlenen etik kurallar ve davranış standartları detaylandırılmaktadır.

Önleme ve Müdahale Stratejileri: Çocuk istismarını önleme ve müdahale stratejileri, FIFA'nın çocuk koruma programının temel bileşenleridir. Bu stratejiler, risklerin belirlenmesi ve önleyici tedbirlerin alınması, istismar durumlarında hızlı ve etkili müdahale süreçlerini içermektedir.

Topluluk ve Aile Katılımı: FIFA, çocuk koruma politikalarının sadece spor organizasyonları tarafından değil, aynı zamanda topluluklar ve aileler tarafından da desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle, ailelerin ve toplulukların bilinçlendirilmesi ve çocuk koruma konusunda aktif rol almaları sağlanmaktadır (FIFA, 2020).

Sonuç olarak, UNICEF ve Uluslararası Spor Federasyonları tarafından yayımlanan bu raporlar, çocukların spor aktiviteleri sırasında korunması gereken temel ilkeleri ve stratejileri kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Eğitim programlarının yaygınlaştırılması, bilinçlendirme kampanyaları ve çocukların haklarının korunmasına yönelik politikaların geliştirilmesi, çocukların sporda güvenli ve sağlıklı bir şekilde yer almalarını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu raporlar, ocuk koruma politikalarının sadece kâğıt üzerinde kalmaması, aynı zamanda etkin bir şekilde uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Türkiye’de Sporda ocuk Koruma Politikaları

Türkiye’de ocuk koruma politikaları ve yasal düzenlemeler, çocukların her türlü istismardan korunmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiş ve uygulanmaktadır. Sporda ocuk koruma ise bu genel ocuk koruma erevesi içinde önemli bir yer tutmakta olup, çocukların spor faaliyetleri sırasında güvende olmalarını sağlamak amacıyla özel düzenlemelere ve politikalara ihtiyaç duymaktadır.

Yasal Düzenlemeler: Türkiye’de ocuk koruma konusunda çeşitli yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, çocukların haklarını korumayı ve istismarın önlenmesini amaçlamaktadır:

Türk Ceza Kanunu (TCK): Türk Ceza Kanunu, ocuklara yönelik her türlü istismarı ve ihmali suç olarak tanımlamış ve ağır cezalar öngörmüştür. TCK’nın ilgili maddeleri, fiziksel, cinsel ve duygusal istismara karşı caydırıcı hükümler içermektedir (Türk Ceza Kanunu, 2004).

Çocuk Koruma Kanunu: 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, çocukların korunmasına ilişkin genel hükümleri belirlemekte ve çocukların her türlü tehlikeden korunmasını amaçlamaktadır. Bu kanun, çocuk koruma hizmetlerinin nasıl sağlanacağına dair düzenlemeler içermektedir (Çocuk Koruma Kanunu, 2005).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yönetmelikleri: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, çocuk koruma konusunda çeşitli yönetmelikler ve genelgeler yayımlamaktadır. Bu düzenlemeler, çocuk koruma hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023).

Sporda Çocuk Koruma Politikaları

Sporda çocuk koruma politikaları, çocukların spor faaliyetlerine katılırken güvenli ve destekleyici bir ortamda bulunmalarını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Türkiye'de bu alanda çeşitli politikalar ve uygulamalar mevcuttur:

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Çocuk Koruma Politikası: TFF, çocukların futbolda güvenliğini sağlamak amacıyla çocuk koruma politikaları geliştirmiştir. Bu politikalar, antrenörlerin ve spor personelinin çocuk koruma konusunda eğitim almalarını ve çocuklara yönelik herhangi bir istismar durumunda gerekli tedbirlerin alınmasını içermektedir (Türkiye Futbol Federasyonu, 2021).

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Çocuk Koruma Programı: TMOK, çocukların spor faaliyetleri sırasında korunmalarını sağlamak amacıyla çocuk koruma programları yürütmektedir. Bu programlar, çocukların haklarının korunmasını ve

güvenli bir spor ortamında bulunmalarını hedeflemektedir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2022).

Spor Kulüpleri ve Federasyonlar: Türkiye'deki spor kulüpleri ve federasyonlar, kendi bünyelerinde çocuk koruma politikaları geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu politikalar, çocukların spor faaliyetlerine güvenli bir şekilde katılmalarını sağlamak amacıyla çeşitli önlemler içermektedir (Spor Genel Müdürlüğü, 2023).

Uygulama ve Denetim

Türkiye'de çocuk koruma politikalarının ve yasal düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve denetlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, şu önlemler alınmaktadır:

Eğitim ve Farkındalık: Antrenörler, sporcular ve aileler için çocuk koruma konusunda eğitim programları düzenlenmekte ve farkındalık artırılmaktadır. Bu eğitimler, çocuk koruma politikalarının ve yasal düzenlemelerin bilinmesini ve uygulanmasını sağlamaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023).

Denetim Mekanizmaları: Spor kulüpleri ve federasyonlar, çocuk koruma politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla denetim mekanizmaları geliştirmektedir. Bu mekanizmalar, çocukların spor faaliyetleri sırasında güvenliğini sağlamak amacıyla düzenli denetimler yapılmasını içermektedir (Spor Genel Müdürlüğü, 2023).

Raporlama ve Müdahale: Çocuk istismarı veya ihmali durumlarında hızlı ve etkili bir şekilde müdahale edilmesini

sağlamak amacıyla raporlama mekanizmaları oluşturulmuştur. Bu mekanizmalar, çocukların maruz kaldıkları istismar durumlarının ilgili mercilere bildirilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023).

Spor ve Hukuk isimli internet haber sitesi, Türkiye'de sporda çocuk istismarının ciddi bir sorun olmasına rağmen, sporda çocuk koruma politikaları yetersiz olduğundan bahsetmektedir. Haber sitesine göre, sporcu çocuklar antrenör ve yöneticiler tarafından şiddet ve cinsel tacize maruz kalmaktadır. İngiltere'deki skandal, *“İngiltere’de birkaç eski futbolcu, altyapı takımlarında antrenörleri ve menajerleri tarafından istismar edildiklerini açıkladılar. İngiltere Futbol Federasyonu ve ardından savcılık büyük bir soruşturma başlattı. Bugüne kadar futbol dahil 22 spor branşında 526 mağdur ve 184 fail tespit edildi”* bu soruna yeniden dikkat çekerken, Türkiye'de devlet ve spor federasyonları yeterli önlemleri almamaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bu konuda net bir politikası olmadığı ve Türkiye Futbol Federasyonu'nun çocuk koruma programı ise etkin denetimden yoksun olduğundan bahisle; *“Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) de, bu konuyu hiç gündeme getirmiyor. Oysa Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) konu ile ilgili raporlar ve hareket planı yayınladı. TMOK, bu kararları Türkiye’de uygulamaktan kaçınıyor; devlete konu ile ilgili bilgi vermiyor”*. Bakanlığın ve federasyonların koordineli bir şekilde çalışarak kapsamlı çocuk koruma programları oluşturması gerekmektedir. Şeklinde beyanatta bulunmaktadır (Spor ve Hukuk, 2017).

Sonuç olarak, Türkiye'de çocuk koruma politikaları ve yasal düzenlemeler, çocukların her türlü istismardan korunmasını

sağlamak amacıyla geliştirilmiş olsada uygulamada büyük problemler bulunmaktadır. Özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığının ‘Sporda Çocuk Koruma’ kanunu hakkında acil çalışmalar yaparak TBMM’den bu kanunun çıkartılması ve denetleme mercii olarak, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Avusturalya gibi örneklerde görüldüğü gibi sıkı politikalar ve çözüm önerilerini hayata geçirmelidir. Bu politikaların ve düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması, çocukların güvenli ve destekleyici bir spor ortamında bulunmalarını sağlaması açısından önemlidir.

Ulusal ve Uluslararası Mevcut Bazı Akademik Araştırma Örnekleri

Sporda çocuk koruma alanında yapılan araştırmalar, çocukların spor ortamlarında maruz kaldıkları riskleri ve bu risklerin çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlığı üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır (Brackenridge, 2001; Vertommen et al., 2016). Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, mevcut araştırmalar önemli bulgular sunmaktadır.

Türkiye’deki Araştırmalar

Türkiye’de sporda çocuk koruma konusundaki araştırmalar, genellikle sporcuların, antrenörlerin ve ailelerin çocuk koruma konusundaki farkındalık düzeylerini, istismar ve ihmal vakalarının yaygınlığını ve mevcut politikaların etkinliğini incelemektedir. Bu araştırmalardan bazıları şu şekildedir:

Çocuk Sporcuların Deneyimleri: Türkiye’deki çeşitli spor dallarındaki çocuk sporcular üzerinde yapılan araştırmalar, çocukların spor ortamlarında maruz kaldıkları duygusal ve fiziksel istismar vakalarını ve bu vakaların sıklığını ortaya koymaktadır

(Tiryaki, 2020). Bu araştırmalar, çocuk sporcuların büyük bir kısmının antrenörlerinden veya takım arkadaşlarından duygusal istismara maruz kaldığını göstermektedir.

Antrenör ve Ailelerin Farkındalığı: Antrenörler ve ailelerin çocuk koruma konusundaki bilgi ve farkındalık düzeylerini ölçen araştırmalar, genellikle bu konudaki bilinç düzeyinin yetersiz olduğunu ve çocuk koruma politikalarının yeterince bilinmediğini ortaya koymaktadır (Kara & Demir, 2018). Bu durum, eğitim ve farkındalık programlarının önemini vurgulamaktadır.

Politika ve Uygulamalar: Türkiye'deki spor federasyonları ve kulüplerinin çocuk koruma politikaları ve uygulamaları üzerine yapılan araştırmalar, genellikle bu politikaların eksik veya yetersiz olduğunu göstermektedir (Yıldırım, 2019). Birçok spor kulübünün çocuk koruma konusunda yazılı politikaları bulunmamakta veya bu politikalar etkin bir şekilde uygulanmamaktadır.

Uluslararası Araştırmalar

Türkiye'deki mevcut durumun yanı sıra, uluslararası araştırmalar ve iyi uygulama örnekleri de sporda çocuk koruma konusundaki stratejilerin geliştirilmesi açısından önemli bilgiler sunmaktadır:

İngiltere ve Avustralya Örnekleri: İngiltere ve Avustralya gibi ülkelerde sporda çocuk koruma konusunda geliştirilen kapsamlı politikalar ve uygulamalar, bu alanda önemli başarılar elde edilmesini sağlamıştır (Brackenridge & Rhind, 2014). Bu ülkelerde çocuk koruma konusunda sıkı denetimler yapılmakta, antrenörler ve spor personeli düzenli eğitimlerden geçirilmekte ve çocukların güvenliği öncelikli olarak ele alınmaktadır.

Araştırma Bulguları: Uluslararası araştırmalar, sporda çocuk istismarı ve ihmalinin yaygın bir sorun olduğunu ve bu sorunun çocukların spor deneyimlerini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır (Mountjoy et al., 2016). Bu araştırmalar, çocuk koruma politikalarının ve uygulamalarının etkinliğinin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, sporda çocuk koruma konusundaki araştırmalar, çocukların spor ortamlarında karşılaştıkları risklerin ve bu risklerin çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlığı üzerindeki etkilerinin önemli olduğunu göstermektedir (Brackenridge, 2001; Vertommen et al., 2016). Türkiye'deki mevcut araştırmalar, çocuk sporcuların istismara maruz kaldığını, antrenörler ve ailelerin farkındalık düzeylerinin yetersiz olduğunu ve mevcut çocuk koruma politikalarının etkinliğinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır (Tiryaki, 2020; Kara & Demir, 2018; Yıldırım, 2019). Uluslararası literatür ise, kapsamlı çocuk koruma politikalarının ve uygulamalarının etkinliğini vurgulamakta ve bu konuda iyi uygulama örnekleri sunmaktadır (Brackenridge & Rhind, 2014; Mountjoy et al., 2016). Bu bulgular, Türkiye'de çocuk koruma politikalarının ve farkındalık programlarının geliştirilmesi gerektiğini ve uluslararası iyi uygulama örneklerinden faydalanılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sporda Çocuk Koruma Politika Önerileri

Türkiye'de sporda çocuk koruma politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması, çocukların güvenli ve sağlıklı bir spor ortamında bulunmalarını sağlamak adına hayati öneme sahiptir. Bu kapsamda, aşağıda Türkiye için önerilen sporda çocuk koruma politika stratejileri sunulmuştur.

Mevcut Hukuki Çerçevenin Güçlendirilmesi: Türkiye'de çocuk koruma ile ilgili hukuki düzenlemeler ana çerçevede bulunmaktadır (Işıkçı & Karatepe, 2016). Fakat mevcut yasaların, çocukların spor faaliyetleri sırasında maruz kalabilecekleri her türlü istismarı önleyecek şekilde genişletilmesi ve uygulamaların denetimin bakanlık kontrolünde olması önemlidir.

Eğitim Programlarının Yaygınlaştırılması: Antrenörler, spor çalışanları, spor yöneticileri, ve sporculara yönelik çocuk koruma konusunda kapsamlı eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Bu programlar, çocuk istismarı ve ihmali konusunda farkındalığı artırarak, antrenörlerin ve spor yöneticilerinin doğru müdahale yöntemlerini öğrenmelerini sağlayacaktır (Kerr et al., 2014).

Denetim ve Gözetim Mekanizmalarının Kurulması: Spor kulüplerinin ve tesislerin çocuk koruma standartlarına uygun olup olmadığını denetleyecek bağımsız denetim mekanizmalarının kurulması gerekmektedir. Bu mekanizmalar, düzenli aralıklarla denetimler yaparak, eksikliklerin giderilmesini sağlamalıdır (Everley, 2020).

İhbar ve Destek Hatlarının Oluşturulması: Çocuklar ve ailelerinin istismar vakalarını kolayca bildirebilecekleri ve psikolojik destek alabilecekleri ihbar ve destek hatlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu hatlar, gizlilik esasına dayalı olarak çalışmalı ve mağdurların hızlı bir şekilde gerekli yardımı almasını sağlamalıdır (Brooks et al., 1994).

Spor Tesislerinde Güvenlik Önlemlerinin Artırılması: Spor tesislerinde çocukların güvenliğini sağlamak için gerekli fiziki

güvenlik önlemlerinin alınması önemlidir. Bu kapsamda, tesislerde güvenlik kameralarının bulundurulması, erişim kontrollerinin yapılması ve çocukların yalnız bırakılmamasına özen gösterilmesi gerekmektedir (Hartill & O’Gorman, 2014).

Çocuk Katılımının Teşvik Edilmesi: Çocukların kendi hakları ve korunma yöntemleri hakkında bilinçlendirilmesi ve spor faaliyetlerine katılımlarının teşvik edilmesi gerekmektedir. Çocukların kendilerini güvende hissetmeleri ve herhangi bir olumsuz durumda doğru kişilere başvurabilmeleri için bilinçlendirme çalışmalarının artırılması önemlidir (DeMarco & Sidney, 1989).

Araştırma ve Veri Toplama: Sporda çocuk koruma ile ilgili sürekli olarak araştırmalar yapılmalı ve bu alanda veri toplanmalıdır. Toplanan veriler, politika ve uygulamaların etkinliğini değerlendirmede ve yeni stratejiler geliştirmede kullanılmalıdır (Lang & Hartill, 2014).

Bu önerilerin hayata geçirilmesi, Türkiye’de çocukların spor faaliyetlerine güvenle katılabilmelerini ve çocuk istismarının önlenmesine önemli katkılar sağlaması umut edilmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, Türkiye’de sporda çocuk koruma politikalarının ve yasal düzenlemelerin mevcut durumu incelenmiş ve bu alanda uygulanabilecek önleme stratejilerini değerlendirmiştir. Araştırmalar, Türkiye’de çocuk sporcuların çeşitli istismarlara maruz kalma risklerinin bulunduğunu ve mevcut politikaların ve düzenlemelerin bu riskleri tam anlamıyla önleyemediğini ortaya koymaktadır.

Türkiye'de çocuk koruma politikaları, genel anlamda çocukların her türlü istismardan korunmasını amaçlayan çeşitli yasal düzenlemeler ve politikalar içermektedir. Türk Ceza Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu gibi yasal düzenlemeler, çocuklara yönelik her türlü istismarı suç olarak tanımlamakta ve ağır cezalar öngörmektedir. Ancak, bu yasal düzenlemelerin sporda çocuk koruma alanında yeterli düzeyde uygulamalar ile desteklenmediği görülmektedir.

Sporda çocuk koruma politikaları, çocukların spor faaliyetlerine güvenli ve destekleyici bir ortamda katılmalarını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) gibi kurumlar, çocuk koruma politikaları ve programları yürütmekte, ancak bu politikaların etkinliği konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Özellikle, bu politikaların denetimi ve uygulanması konusunda ciddi sorunlar mevcuttur.

Çalışmanın sonuçları, Türkiye'de sporda çocuk koruma politikalarının ve yasal düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve denetlenmesi gerektiğini göstermektedir. Eğitim ve Farkındalık Programları: Antrenörler, sporcular ve aileler için çocuk koruma konusunda düzenli eğitim programları düzenlenmeli ve farkındalık artırılmalıdır. Bu eğitimler, çocuk koruma politikalarının ve yasal düzenlemelerin bilinmesini ve uygulanmasını sağlamalıdır. Yasal Düzenlemeler ve Politikalar: Sporda çocuk koruma konusunda daha kapsamlı ve bağlayıcı yasal düzenlemeler yapılmalı ve mevcut yasaların etkin bir şekilde uygulanması sağlanmalıdır. Spor kulüpleri ve federasyonlar, çocuk koruma politikalarını benimsemeli ve bu politikaların uygulanmasını denetlemelidir.

Gözetim ve Denetim Mekanizmaları: Spor kulüpleri ve federasyonlar, çocuk koruma politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla denetim mekanizmaları geliştirmelidir. Bu mekanizmalar, çocukların spor faaliyetleri sırasında güvenliğini sağlamak amacıyla düzenli denetimler yapılmasını içermelidir. Raporlama ve Müdahale Sistemleri: Çocuk istismarı veya ihmali durumlarında hızlı ve etkili bir şekilde müdahale edilmesini sağlamak amacıyla güvenilir raporlama sistemleri oluşturulmalıdır. Bu sistemler, çocukların ve ailelerinin güvenliğini kazanacak şekilde şeffaf ve erişilebilir olmalıdır.

Sonuç olarak, Türkiye'de sporda çocuk koruma politikalarının ve yasal düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve denetlenmesi büyük önem taşımaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın, spor federasyonları ile iş birliği yaparak kapsamlı çocuk koruma programları oluşturması ve bu programları etkin bir şekilde denetlemesi gerekmektedir. Çocukların güvenli ve destekleyici bir spor ortamında bulunmalarını sağlamak, onların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini desteklemek açısından kritik öneme sahiptir.

Kaynaklar

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2023). *Çocuk koruma yönetmelikleri ve genelgeler*. (21/05/2024 tarihinde <https://www.aile.gov.tr/chgm/mevzuat/genelge/> adresinden ulaşılmıştır).

Birleşmiş Milletler. (1989). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. (21/05/2024 tarihinde https://www.unicef.org/turkey/media/1416/file/CRS_Turkish.pdf adresinden ulaşılmıştır).

Brackenridge, C. H. (2001). *Spoilsports: Understanding and preventing sexual exploitation in sport*. Routledge.

Brackenridge, C., & Fasting, K. (2002). *Spoilsports: Understanding and preventing sexual exploitation in sport*. Routledge.

Brackenridge, C. H., & Rhind, D. (2014). Child protection in sport: reflections on thirty years of science and activism. *Social sciences*, 3(3), 326-340.

Brooks, C. M., Perry, N. W., Starr, S. D., & Teply, L. L. (1994). Child abuse and neglect reporting laws: Understanding interests, understanding policy. *Behavioral Sciences & the Law*, 12(1), 49-64.

Çocuk Koruma Kanunu (2005). 5395 sayılı Kanun. (21/05/2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5395.pdf> adresinden ulaşılmıştır).

DeMarco, T., & Sidney, K. (1989). Enhancing children's participation in physical activity. *Journal of School Health*, 59(8), 337-340.

Everley, S. (2020). The Child Protection in Sport Unit–Supporting national governing bodies in hearing the voices of children: An evaluation of current practice. *Child abuse review*, 29(2), 114-129.

FIFA. (2020). *Safeguarding and Child Protection*. (21/05/2024 tarihinde <https://inside.fifa.com/social-impact/fifa-guardians> adresinden ulaşılmıştır).

Gervis, M., & Dunn, N. (2004). The Emotional Abuse of Elite Child Athletes by Their Coaches. *Child Abuse Review*, 13(3), 215-223.

Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., & Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *The lancet*, 373(9657), 68-81.

Gilbert, N. (2012). A comparative study of child welfare systems: Abstract orientations and concrete results. *Children and Youth Services Review*, 34(3), 532-536.

Hartill, M., & Lang, M. (2018). Reports of child protection and safeguarding concerns in sport and leisure settings: an analysis of English local authority data between 2010 and 2015. *Leisure Studies*, 37(5), 479-499.

Hartill, M., & O’Gorman, J. (2014). Evaluation in safeguarding and child protection in sport. In *Safeguarding, child protection and abuse in sport* (pp. 181-191). Routledge.

Hobcraft, J. (1993). Women's education, child welfare and child survival: a review of the evidence. *Health transition review*, 159-175.

International Olympic Committee. (2020). *Çocuk koruma politikası*. Lausanne, Switzerland: IOC.

Işıkçı, Y. M., & Karatepe, S. (2016). Türkiye’de çocuğa yönelik sosyal politika uygulamaları ve tarihsel analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 69-100.

Kara, Y., & Demir, A. (2018). Antrenör ve ailelerin çocuk koruma konusundaki farkındalık düzeyleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(1), 45-60.

Kerr, G., Stirling, A., & MacPherson, E. (2014). A critical examination of child protection initiatives in sport contexts. *Social Sciences*, 3(4), 742-757.

Lang, M., & Hartill, M. (2014). *Safeguarding, child protection and abuse in sport: International perspectives in research, policy and practice*. Routledge.

Mountjoy, M., Brackenridge, C. H., Arrington, M., Blauwet, C., Carska-Sheppard, A., Fasting, K., & Leahy, T. (2016). International Olympic Committee consensus statement: harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 50(17), 1019-1029.

Munro, E. (2011). *The Munro review of child protection: Final report, a child-centred system* (Vol. 8062). The Stationery Office.

Parent, S., & Fortier, K. (2017). Prevalence of interpersonal violence against athletes in the sport context. *Current opinion in psychology*, 16, 165-169.

Smith, R. E., & Smoll, F. L. (2017). Youth Sport as a Behavior Setting for Psychosocial Development. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 88(3), 327-339.

Spor Genel Müdürlüğü (2023). *Spor kulüpleri ve federasyonlarda çocuk koruma politikaları*. (21/05/2024 tarihinde https://gsb.gov.tr/dosyalar/mevzuatlar/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf adresinden ulaşılmıştır).

Spor ve Hukuk. (2017). Sporda istismar ve çocuk koruma programı. (21/05/2024 tarihinde <https://sporvehukuk.net/2017/02/17/sporda-istismar-ve-cocuk-koruma-programi/> adresinden ulaşılmıştır).

Taylor, S. J. (2015). Neglect and Emotional Abuse in Youth Sport. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 32(1), 3-12.

Tiryaki, S. (2020). Çocuk sporcuların deneyimleri ve istismar vakaları. *Çocuk ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 70-85.

Türk Ceza Kanunu (2004). 5237 sayılı Kanun. (21/05/2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır).

Türkiye Futbol Federasyonu (2021). *Çocuk koruma politikası*. (21/05/2024 tarihinde <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Sporcu-Eslenigi-ve-Cocuk-Koruma-Talimati.pdf> adresinden ulaşılmıştır).

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (2022). *Çocuk koruma programı*. (21/05/2024 tarihinde <https://www.olimpiyat.org.tr> adresinden ulaşılmıştır).

UNICEF. (2019a). *Çocuk Koruma*. (21/05/2024 tarihinde <https://www.unicef.org/turkey/child-protection> adresinden ulaşılmıştır).

UNICEF. (2019b). *Çocukların sporda korunması: Küresel politikalar ve stratejiler*. New York, NY: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF).

Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N., Wouters, K., Kampen, J., & Brackenridge, C. (2016). Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium. *Child Abuse & Neglect*, 51, 223-236.

Yıldırım, A. (2019). Türkiye'deki spor federasyonları ve kulüplerinde çocuk koruma politikaları. *Spor Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 11(3), 130-145.

